“AT BO MED NATUR”

casestudie i en boligbebyggelse
Kildemarken og Skovgården

(revideret udgave)

Del 1

Olga Rakitchenkova (bjw 720)
Speciale i Landskabsarkitektur
Københavns Universitet

At Bo med Natur
Del 1
-Casestudie og strategi for boligbebyggelse Kildemarken og Skovgården

English title:
Living with Nature
- Case study and strategy for residential areas Kildemarken and Skovgården

30 ECTS-Speciale i landskabsarkitektur
Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning
Det Natur- og Biovidenskabelige fakultet ved på Københavns Universitet

Udarbejdet af:
Olga Raktichenkova, bjw 720

Arbejdssted:
DAB - Dansk Almennyttigt Boligselskab

Kontakt til Bio-gruppen:
Mathias Stabæk, Per Sperling

Aflevering 31. maj 2022

Revideret 30. juni 2022

Billeder, kort, illustrationer og diagrammer er udarbejdet af den studerende, medmindre andet er angivet.

Da dansk er ikke mit modersmål, tager jeg forbehold i speciale for mulige sproglige fejl.

INHOLD

FORORD 5

RESUMÉ 6

ABSTRACT 7

1. INTRODUKTION 8

BAGGRUND FOR OPGAVEN 8

PROBLEMFORMULERING 8

AFGRÆNSNING AF PROJEKTOMRÅDE 9

BEGREBER 10

METODER 11

2. DEN MANGFOLDIGE NATURBEGREB 14

NATURBEGREBBET GENNEM LITTERATURSTUDIE 14

NATURBEGREBETS UDVIKLING GENNEM TIDEN 14

NATURBEGREBET I PRAKSIS 15

HOLDNING TIL NATUR GENNEM KVALITATIVE UNDERSØGELSER 15

NATURFORSTÅELSE OG NATURINDHOLD I KONTEKSTEN AF ET BOLIGOMRÅDE 15

3. STRATEGIUDVILKING FOR NATUR I KILDEMARKEN OG SKOVGÅRDEN 18

BIO-GRUPPEN OG DENS INTENTIONER 18

FORMÅLET MED STRATEGIEN OG 19

STRATEGIUDVIKLINGSPROCESSEN 19

OPBYGNING AF STRATEGIUDVIKLINGSPROCESSEN 19

INDDELING I DELOMRÅDER 20

FASE I 22

FORUNDERSØGELSER AF OMRÅDETS FORHOLDT 22

OMRÅDETS KARAKTERISTIK 22

HISTORISK UDVIKLING GENNEM TIDEN 23

DE FYSISKE FORHOLD 24

EKSISTERENDE GRØN INFRASTRUKTUR 25

DE RUMLIGE FORHOLD 26

BEBOER OG BRUG AF OMRÅDET 27

INTERESSEINVOLVERING 28

UDARBEJDELSE OG ETABLERING AF EKSPERIMENTERENDE MIDLERTIDIGE LØSNINGER 28

INTERESSENTER 29

BEBOERINVOLVERING GENNEM FOKUSGRUPPEINTERVIEW 31

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE 33

RESULTATER AF BEBOERINVOLVERING 34

BEBOERNES IDÉER OG FORSLAG 36

INVOLVERING AF ANDRE INTERESSEGRUPPER 37

STRATEGIUDVILKING- FASE II 40

SWOT – ANALYSE AF EKSISTERENDE FORHOLD 40

OPSUMMERING FRA INTERESSEINVOLVERING 41

KOMSAMMEN ARRANGEMENT 42

DE FIRE STRATEGIER 43

RESULTATER AF KOMSAMMEN ARRANGEMENT 44

FASE III- STRATEGI FOR KILDEMARKEN OG SKOVGÅRDEN 45

FASE III- STRATEGI FOR KILDEMARKEN OG SKOVGÅRDEN 46

FORSLAG TIL LØSNING AF PROBLEMATIKKER OG UDFORDRINGER 46

PRINCIPPER 48

MÅL 1. AT UDVIKLE NY IDENTITET FOR OMRÅDET 48

MÅL 2. AT SKABE BÆREDYGTIG GRØN INFRASTRUKTUR 51

MÅL 3. AT SIKRE MULTIFUNKTIONALITET, VARIATION OG ÆSTETIK 56

SAMLET STRATEGISK PLAN - KILDEMARKEN OG SKOVGÅRDEN 58

FOKUSOMRÅDE 1 **63**

FOKUSOMRÅDE 2 66

FOKUSOMRÅDE 3 69

REFLEKSION **75**

KILDER **76**

LITTERATUR 76

HJEMMESIDER 77

BILLEDER 77

KORTMATERIALE 77

PERSONLIG KOMMUNIKATION 77

FORORD

Denne opgave er 30 ECTS-speciale, og er en afsluttende del af min kandidatuddannelse i landskabsarkitektur på Københavns Universitet.

Motivationen for projektet er de ændrede forventninger og ønsker i samfundet til udearealer i boligområder, som skyldes blandt andet folks ændrede natursyn fra funktionalistisk til økologisk med fokus på naturen.
Opgaven er et casestudie, som ikke giver svar, men undersøger begrebet natur, og giver et forslag til strategi for mere naturindhold inde i boligområderne Kildemarken og Skovgården i Ringsted.
Caseområdet er valgt i samråd med mit arbejdssted DAB (Dansk Almennyttigt Boligselskab), på grund af et eksisterende initiativ, hvor beboerne fra en administrerende afdeling har stiftet en Bio-gruppe (biodiversitetsudvalg).

Jeg vil gerne takke min vejleder Gertrud Jørgensen for hendes konstruktiv feedback og vejledning, anbefalinger af metoder og litteratur til projektet.
Tak til min arbejdsplads og mine gode kolleger fra DAB for gode råd under projektskrivning, og for deres deltagelse i arrangementet forbundet med beboerinvolveringsprocessen.
Og stor tak til Bio-gruppen for deres tillid, motivation, og aktiv deltagelse i processen hele vejen igennem.

RESUMÉ

I speciale undersøger jeg begrebet natur både gennem litteraturstudiet og interesseinvolveringsprocessen. Ved at kombinere forsknings- og case baseret viden med stedets analyser, beboerens og andre interessegruppers naturforståelser og ønsker, resulterer opgaven i en strategi for udearealer i boligområde Kildemarken og Skovgården.

I den indledende del præsenteres litteratur, begreber og metoder, som blev brugt som teoretisk grundlag under opgaveskrivningen, og som praktiske redskaber til interesseinvolveringsprocessen i projektområdet.

Formålet med opgaven er at udvikle strategi for mere natur i et boligområde, og derfor påbegyndes opgaven med afklaring af begrebet natur, dens fortolkning generelt og stedsspecifiktet.

Fase I af strategiudviklingsprocessen begynder med forundersøgelser af områdets fysiske og rumlige forhold, intensitet af brug mm. På samme tid bliver der afviklet interesseinvolveringsprocesser med formålet om at registrere ønsker og forslag til udearealer samt forståelse af naturen på stedet. Som en del af strategiudviklingen, introduceres "eksperimenterende midlertidige løsninger" med det formål at registrere beboernes reaktioner på mulige forandringer på udearealerne.

I fase II præsenteres resultater af forundersøgelser og involveringsprocessen på et komsammen arrangement "Den grønne dag i Kildemarken og Skovgården", hvor beboere og interessegrupper har mulighed for at få indblik i processen, og se resultater fra fase I. Der udarbejdes fire forskellige strategier, som tages op til deltagernes diskussion.

Fase III. På baggrund af de samlede resultater og feedback fra fase I og II, udarbejdes en endelig strategi, som indeholder visionær målsætning for strategien, principper bag implementering, målsætninger som opnås og de konkrete strategier, der kan sikre dette. Der udpeges fokusområder, hvor det kan vises, hvordan strategien kan implementeres i praksis med de angivne forudsætninger og tiltag.

Opgaven afsluttes med diskussion og perspektivering. Der bliver opgavens bidrag til afklaring af begrebet natur diskuteret, og den måde der kan arbejdes med det i et boligområde, samt af vurdering af opgavens tilgange og metoder. I perspektiveringen gives der bud på estimeret forløb for implementering af kortsigtede og langsigtede strategier, og for principper for implementering.

ABSTRACT

In the thesis, I investigate the concept of nature both through literature study and through the process of interest involvement. By combining research and case-based knowledge, with the wishes of the resident and other interest groups, the project results in a strategy for outdoor areas in the residential area Kildemarken and Skovgården.

In an introductory part I present literature, concepts, and methods, which were used during assignment writing and as practical tools for the interest involvement process in the project area.

The purpose of the assignment is to develop a strategy for more nature in a residential area, therefore the assignment begins with clarification of the concept of nature, its interpretation in general and site-specific, in a residential area. Understanding of the concept is examined among residents and other interest groups associated with the project area.

Phase I of the strategy development process begins with preliminary studies of the area's physical and spatial conditions, intensity of use, etc. At the same time, interest in involvement processes is being carried out, with the aim of registering wishes and proposals for outdoor areas, as well as an understanding of nature. As part of strategy development," experimental temporary solutions" are introduced, with the aim of recording residents' reactions to possible changes in outdoor areas.

In phase II, results of preliminary studies and the involvement process are presented at a "get together" event "The green day in Kildemarken and Skovgården", where residents and interest groups have the opportunity to gain insight into the process and see results from phase I. Four different strategies are prepared, which are taken to the participants' discussion and reflection.

Phase III. Based on overall results and feedback from phases I and II, a final strategy is prepared, and contains visionary objectives for the strategy, principles behind implementation, objectives that could be achieved, and the specific strategies that can ensure this. Focus areas are designated with a purpose to show how the strategy can be implemented in practice, with the specified prerequisites and initiatives.
The strategy development process is summarized with an estimated implementation framework for the short-term and long-term strategies, and the, and principles of implementation.

The assignment ends with a discussion and perspective. The assignment's contribution to clarifying the concept of nature, and the way it can be worked on in a residential area, and of assessing the assignment's approaches and methods, are discussed. In perspective, estimates are given to predict progress for the implementation of short-term and long-term strategies, and for principles for implementation.

1. INTRODUKTION

BAGGRUND FOR OPGAVEN

Siden oldtiden har begrebet natur konstant skiftet sin karakter og betydning. Fra at være truende, almægtig og ukendt til at være sårbar og truet (Duvall et al., 2018) .
I 1900-tallet kulminerede funktionalistiske natursyn i Danmark, som fremhævede menneskets behov for ”lys og luft og grønne områder” (Hansen citeret i Pedersen, 1989). Økonomien og menneskets fysiologiske trivsel var sat i fokus. Ved anlæg af boligområderne, var der fokus på mennesket behov for flot udsigt fra vindue, og for friarealer til leg, spil og hvile.

I de seneste år har økologiske natursyn bredt sig i samfundet. Der er kommet fokus på naturressourcer og naturudnyttelse (Hansen, 1989). Dette medførte til et paradigmeskift, som erstattede det fjerne forhold til naturen. Natur i hverdagsliv er kommet på tale. Der er blevet lanceret mange “grønne” og bæredygtige landskabsprojekter. Både frivillige organisationer, kommuner, boligorganisationer mm. har sat fokus på at promovere mere vildere og artsrige grønne arealer, som alternativet til de velplejet funktionalistiske landskaber.

Som studentermedhjælper i DAB (Dansk almennyttigt boligselskab) har jeg oplevet en stigende interesse til mere ”naturindhold” mellem boligbebyggelse. I 2021 har DAB lanceret en kompagniet, kaldt ”Bo med Natur”, hvor de har sat til mål at hjælpe deres administrerende afdelinger på vej mod mere natur. Det har vækket min interesse, og siden da har jeg bestemt valgt at arbejde med natur i boligområder i mit speciale.

Jeg har fået kontakt til DABs boligafdeling Kildemarken i Ringsted, hvor en gruppe af beboere har stiftet en biodiversitetsudvalg, senere omdøbt til Bio-gruppen. Selve gruppen ønskede at øge naturindholdet på stedet for at få mere biodiversitet natur, men også aktivt at involvere beboere i processen. Siden da har mit speciale fået en helt ny retning fra at være teoretisk til at være mere praktisk baseret og procesorienteret.

PROBLEMFORMULERING

I mange landskabsprojekter opereres der tit med begrebet natur og naturlig. Formålet med dette speciale er at undersøge begrebet natur i et boligområdes kontekst, og at udarbejde en strategi til, hvordan der kan arbejdes med natur i en konkret situation.
Specialet stiller spørgsmålstegn ved nødvendighed af afklaringen af naturforståelsen gennem interessegruppeinvolvering i strategiudviklingsprocessen. Opgaven er et forsøg på at undersøge om natur-begrebsafklaring, formulering og præcisering af fælles forståelse af den natur, der ønskes på stedet, kan bidrage til at skabe fælles forståelse og accept af projektet.

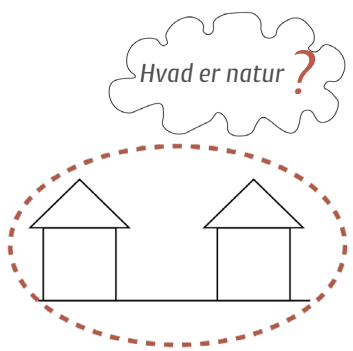

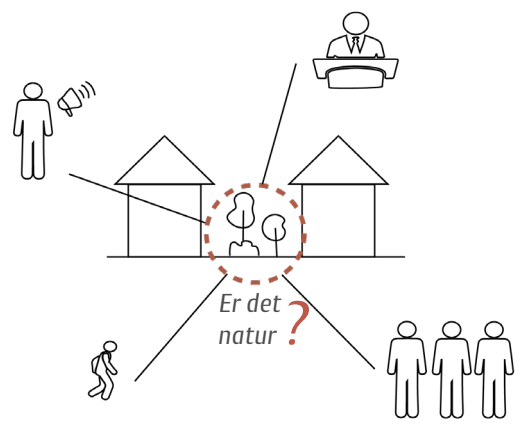

AFGRÆNSNING AF PROJEKTOMRÅDE

Som casestudie for specialet bruger jeg boligområderne Kildemarken og Skovgården, Ringsted, som er komplekse boligbebyggelser, der indeholder flere forskellige ejerformer.
Da jeg blev tilbudt et samarbejde med Bio-gruppen, handlede det i starten hovedsageligt om at øge naturindholdet på fælles grønne arealer i boligafdeling Kildemarken.
Som projektgrænsen blev der dog valgt et større areal, der indeholdte området defineret i kommuneplan rammebestemmelser, som 4B9 - Kildemarken og Skovgården - Ringsted Øst (Ringsted kommune, n.d-a.).

Baggrund for projektområdets udpegning:

1. Ved observationer kunne jeg konstatere, at der var forskel på beboere og brugere af Kildemarkens fælles grønne udearealer. De, der boede på stedet, brugte ikke nødvendigvis meget arealerne, og omvendt dem, der brugte udearealerne, var ikke nødvendigvis beboere i afdelingen Kildemarken. Derfor ville forandringer på fælles grønne arealer påvirke ikke kun beboere i Kildemarken, men også beboere i de andre nærliggende afdelinger, som også bruger stedet.

2. Der var uoverensstemmelse med hvad natur og ikke natur var både mellem medlemmer af Bio-gruppen og blandt beboerne. Nogen indså naturen som det, der var på de grønne arealer, mens andre mente, at det hele udenfor bygningerne også var naturen. Derfor indeholder projektgrænsen hele bebyggelsesområdet.

3. Projektområdet (4B9) har karakter af samlet bydel, som er afgrænset fra resten af Ringsted by af vejsystemet (på alle sider), beplantningen (mod nord) og bakket terræn (til nordøst, øst og sydøst). Derfor fungerer den som en helhed.

Udpeget projektområde (fig.1, 1:10000)

BEGREBER

Da der bliver brugt mange forskellige sproglige formuleringer og begreber i specialet, sætter jeg fokus på at afklare dem i dette afsnit.

Grøn infrastruktur (GI). GI er et bredt begreb, og et strategisk planlægningsværktøj, der beskriver fordeling af grønne arealer på et bestemt område (Burgess, 2015). I artiklen ”Natures of planning” i European planning studies (Duvall et al., 2018) defineres GI, som et ”indbyrdes forbundne netværk af naturområder og andre åbne rum, der bevarer naturlige økosystem værdier og funktioner, opretholder klar luft og vand, og giver en bred vifte af fordele for mennesker og dyreliv”. Det fremhæves, at GI er et forbundet system, som har fokus på økologiske såvel som menneskelige og samfundsmæssige værdier.

Interessenter/Interessegrupper
I 1984 har Edward Freeman i sin bog ”Strategic management” (Freeman, 1984) introduceret stakeholderteorien, hvor virksomheder anbefales at tage hensyn til forskellige interessegrupper. Stefan Oleander definerer interessenter, som ”person eller gruppe af mennesker, der har interesse i projektets succes og det miljø, som projektet opererer inden for”(Olander & Landin, 2005). Ifølge Olander er interessenter enhver person eller gruppe med magten til at være en trussel eller en fordel for projektet. Han mener, at utilstrækkelig involvering af interessenter i et projekts forløb kan medføre konflikter, og i værste tilfælde hindre projektet (Olander & Landin, 2005).
I konteksten af Kildemarken og Skovgården er der mange forskellige interessenter, som har direkte og indirekte interesser for projektet. Som interessenter i konteksten af projektområdet forstås enhver person/gruppe/organisation, som kan blive positivt eller negativt påvirket af strategiudviklingen eller som har/kan have indflydelse på strategien.

Naturen er et bredt begreb, og er objekt for undersøgelse i dette speciale.

Natursyn - den måde, vi forestiller os natur på, som har betydning for den måde vi tænker og taler om naturen (Hans Fink, 2002).

Præg- begreb, der beskriver områdets udtryk (udseende), som er påvirket af funktion og drift (Danske Anlægsgartnere, 2016).

METODER

Dette speciale består af afklaring af naturbegrebet og af strategiudvikling for Kildemarken og Skovgården.

NATURBEGREBET GENNEM LITTERATURSTUDIE

I den indledende del præsenteres litteratur, begreber og metoder, som blev brugt som teoretisk grundlag under opgaveskrivning, og som praktiske redskaber til interesseinvolveringsprocessen i projektområdet.
På den måde starter specialet ved litteraturstudiet af det "sproglige definition" af begrebet natur og dens udvikling gennem tiden. Derefter ved at bruge kvalitative undersøgelser fra andre projekter, undersøges de faktorer, der kan påvirke forståelsen af begrebet blandt befolkningen.
For at afklare aktører og initiativer, der kan have indflydelse på naturbegrebet i konteksten af boligområdet, er der inddraget litteraturen omkring organisationsopbygning i bogbranchen, hvor der blandt andet blev undersøgt organisationsdiagrammer for byggesagsaktører. Dette er blevet suppleret med efterfølgende samtale med mit arbejdssted (DAB 2020, personlig kommunikation).

METODER FOR STRATEGIUDVIKLING

Strategiudvikling er inddelt i tre faser.
Fase I består af forundersøgelse af stedets forhold og interesseinvolvering processen.
I fase II opsummeres resultater fra fase I, og der arbejdes videre med involvering i form af "komsammen arrangement". Fase III beskriver den endelige strategi for Kildemarken og Skovgården sammen med forudsætninger og principper for implementering.
Jeg har inddelt projektområdet i mindre delområder, for at overskueliggøre arbejdsgangen og opsummering af resultater.

Strategiudvikling-Fase I
Observationer

Observationer en kvantitativ/kvalitativ (afhængigt af observationernes formål) metode, som hjælper med at forstå indholdet, betydningen og konteksten af, hvad du lærer (Low et al., 2018).
Som inspiration til observationskortlægning bruger jeg "Toolkit for the Ethnographic Study of Space", TESS (Low et al., 2018). I projektet har jeg registreret observationer af stedets brug, brugere, fysiske forhold, og de plantearter, der findes på stedet. Dette har jeg gjort gennem skrivning af notater og kortlægning på stedet.

Forundersøgelser

Forundersøgelser af fysiske forhold på stedet udføres gennem litteraturstudiet og kortlægning af eksisterende data, og ved observationer.
Til min egen kortlægning og analyser har jeg inddraget data fra forskellige kilder, såsom plandata, kortforsyning, miljøstyrelsen mm., og bagefter har jeg lavet udtræk, og behandlet dem indholdsmæssigt og grafisk, så de giver mening i opgaven.

Grøn infrastruktur

For at beskrive områdets grønne arealer og deres indhold er der brugt principper bag Grøn infrastruktur (GI). Kortlægning af den grønne infrastruktur har til formål at udforske grønne arealer i projektområdet. Elementer af grøn infrastruktur bliver inddelt i typologier. Typologierne af GI er baseret på deres funktion, karakter, niveau af biodiversitet, niveau af vedligeholdelse og arealanvendelse.
Typologier er inspireret af elementbeskrivelser i "Pleje af grønne områder" (Danske Anlægsgartnere, 2016), som er en manual, der bruges både af entreprenør og udførende i anlæg- og vedligeholdelsesopgaver.

Rumlig analyse

Til rumlig analyse har jeg brugt metoder beskrevet af P. Stahlschmidts til kortlægning af stedets karakter og potentiale, som Kevin Lynch- analyse, oplevelse i øjenhøjde, analyse af udsigtsforhold.
Ved rumlig analyse undersøges stedets fysiske struktur, som det opleves visuelt gennem menneskets krop. Analyse bidrager til forståelse af "landskabets arkitektur", dets rumlige struktur og udtryk (Stahlschmidt, 2001). Kilden til analysen var luftfoto og observationerne fra stedet.

Kevin Lynchs- analyse

Kevin Lynchs-analyse er en kvalitativ rumlig analyse. I analysen har jeg brugt 5 forskellige kategorier, som har sine egne symboler: færdselsårer, rumbegrænsninger, karakteristiske områder, knudepunkter, orienteringspunkter. Hensigten med analysen var at undersøge stedets anatomi, dets principper bag opbygning, og hvordan området hænger sammen.

Øjenhøjdeanalyse

Formålet ved øjenhøjdeanalyse var at registrere de oplevelser, der skete i øjenhøjde. Analysen nuancerer rumbegrænsninger i Kevin Lynch-analysen (Stahlschmidt, 2001).

Analyse af udsigtsforholdene

Analyse af udsigtsforholdene er en supplerende rumlig analyse, som jeg har brugt med formål at vise de vigtige udsigtspunkter i området (hvor der er godt overblik over landskabet). Udsigtspunkter i projektet er udpeget på baggrund af observationer på stedet.

Analyse af områdets brug

Ved analyse af områdets brug undersøges stedets intensitet i bruget, brugets karakter og den typiske bruger på stedet. I analysen har jeg taget udgangspunkt både i stedets fysiske inddeling og i de observationer, der var foretaget på stedet. Vurdering af områdets brug på stedet er gjort på baggrund af undersøgelser, observationer, og personlig kommunikation og spørgeskema under beboerinvolveringsprocessen.

Analyse af områdets funktioner
Ved analyse af områdets funktioner, baseres på de observationer på stedet. I analysen har jeg indregistreret de forskellige anlæg, der tjener en funktion såsom legepladser, p-pladser mm.

Interesseafklaring
Som interessenter i konteksten af projektområdet har jeg udvalgt personer eller organisationer, som kan blive positivt eller negativt påvirket af strategiudviklingen eller som har/kan have indflydelse på strategien.

Magt-interesse matricen
Der findes mange forskellige teknikker til kortlægning af interessenter. Til analyse af interessenter i projektet har jeg brugt såkaldt magt-interesse matricen, også kaldt for interesse gitter. Denne metode er udviklet af Mendelow A. i 1981, og er forenklet af Johnson og Scholes (Olander & Landin, 2005).

INTERESSEINVOLVERINGSPROCESSEN
For planlægning, valg af fremgangsmåde og metoder til afvikling af interesseinvolveringsprocessen, har jeg brugt sparring med mit arbejdssted og med min vejleder, og nogle metoder som jeg kendte personligt i forvejen, og gerne ville afprøve. Jeg har brugt forskellige metoder til involvering af beboere og andre interessegrupper.

Fokusgruppeinterview
Min vejleder, Gertrud Jørgensen, har anbefalet mig at bruge fokusgruppeinterview, som metode for beboerinvolvering. Som udgangspunkt for fokusgruppe interview har jeg brugt teorien fra Victoria Wibeck (Wibeck, 2000). Fokusgruppeinterview er kvalitativ metode, som bruges i interesseinvolveringsprocessen. I processen afholdes interview med mindre grupper af mennesker, der mødes for at diskutere et givet emne.

Billedsortering
Billedsortering er "en metode til at finde ud af, hvordan mennesker strukturerer deres begrebsmæssige "billede" af virkeligheden (Jørgensen, 1992). Metoden bruges ved beboerinvolveringsprocessen, hvor deltagerne ved afholdelse af interview får udleveret et antal billeder og bliver bedt om at sortere disse i grupper.
Jeg har brugt metoden, som en del af fokusgruppeinterview, for at afklare beboernes forståelse af begrebet natur.

Spørgeskema
Spørgeskemaundersøgelse er en kvantitativ metode med formålet at indsamle data (Harboe, 2013). Jeg har brugt metoden for at undersøge naturbegrebet og beboernes og idéer og forslag for projektområdet.

Projektiv test
Som supplement til spørgeskemaet og personlig kommunikation har jeg prøvet at tage en anden metode i brug, en såkaldt projektiv test. Projektiv test er en slags mentaltest, der bruges i psykologien, og som kan afsløre en persons ubevidste tanker eller følelser relateret til test stimuli (Frey, 2018). I modsætning til andre psykologiske test, er testen baseret på åbne svar, og ikke svarmuligheder.
I mit speciale har jeg brugt teknikken fra projektive test i form af forestillinger og historiefortælling, for at afsløre det ubevidste, mentale forståelse af naturen. Testen var baseret på et øjeblikkelig billede af naturen, en umiddelbar forestilling, og deltager guides gennem testen via åbne spørgsmål (Frey, 2018).

FASE II
SWOT -analyse af eksisterende forhold
Til opsummering af forundersøgelser for hele projektområdet, har jeg brugt SWOT-analysen. I analysen sammenlignes og afvejes trusler og muligheder mod stærke og svage sider. Analysen giver svar på, "hvad der i det hele taget kan lade sig gøre" at "vurdere chancer og risici i forhold til hinanden" (Hansen et al, 2013).

De fire strategier
Resultater af forundersøgelser og interesseinvolveringsprocessen førte til fire strategier, som fire mulige udviklingsscenarier på stedet. Min vejleder, Gertrud Jørgensen, har anbefalet mig at bruge det som en metode i inddragelsesprocessen (Jørgensen 2022, personlig kommunikation). De fire forskellige strategier giver mulighed for at forholde sig til konkrete visuelle idéer.

FASE III
Til selve strategien i fase III, har jeg brugt metoder, som jeg har tillært under kurset "Urban forestry & urban greening", Københavns universitet.
I kursusopgaven blev der brugt problemtræ-metoden, hvor de forskellige registreringer blev ført til konkrete målsætninger, der senere blev udspecificeret gennem strategier og konkrete tiltag. I mit speciale har jeg brugt lignende metode, hvor jeg først startede med sammenlægning og gruppering af de data jeg har fået, for at senere føre dem til konkrete handlinger.

”En kultur har det naturbegreb, den fortjener”

Hans Fink
i “Naturens bog”
(Pedersen, 1986)

2. DEN MANGFOLDIGE NATURBEGREB

NATURBEGREBBET GENNEM LITTERATURSTUDIE

Tilbage i 1986 skrev Svend Andersen, at naturen tiltrækker vores opmærksomhed, fordi den er tilsyneladende truet af menneskes aktivitet (Pedersen, 1986). Forskeren rejser spørgsmål om hvem eller hvad er i stand til at sige, hvad naturen er.

"Den økologiske krise har gjort udsagn som "vi må gøre noget for at beskytte naturen" og vi må ændre vor holdning til naturen" til en del af hverdagssproget.

Sven Andersen
(Pedersen, 1986)

Ifølge Hans Fink ordet "natur" fra latin betyder "fødes, avles, kommer til verden, opstår, udspringer", og derfor fortolkes tit som at være det, der er oprindelig og medfødte i modsætning til det tillærte og tilføjede (Pedersen, 1986).
I bogen "Et mangfoldigt naturbegreb" (Fink H., 2003) definerer forskeren syv forskellige forestillinger om naturen.
1) Natur som det uberørte, hvor naturen defineres som den oprindelige natur uden spor af menneskes påvirkning.
2) Natur som det vilde, hvor naturen er det, der er ikke dyrket, og hvor menneskets påvirkning er minimalt.
3) Natur som det landlige, hvor naturen ligger uden for byens grænser.
4) Natur som det grønne, hvor naturen er alt det organiske i modsætning til teknologiske og syntetiske.
5) Natur som det fysiske, hvor naturen er det "naturlovsbestemte", og ikke det subjektive, psykiske, sociale og kulturelle.
6) Natur som det jordiske, hvor naturen er det, der kan opfattes gennem vores krop, i modsætning til mirakuløse, guddommelige, overnaturlige
7) Natur som det hele, hvor naturen er "det største hele", altomfattende.

NATURBEGREBETS UDVIKLING GENNEM TIDEN

Ordet natura, dens betydning, og definition på hvad, der er oprindelig og hvad der ligger uden for naturen, var blevet diskuteret gennem tiden.
I oldtiden var natur tit beskrevet, som noget truende, almægtig og ukendt. Industriel revolution og byvæksten i 1800-tallet ændrede på denne perception til funktionalistisk (Duvall et al., 2018). Forholdene i byerne var ringe, derfor ved byplanlægning i 1800-1900-tallet blev naturen set som en løsning på urbane problemer med forurening, støj, rekreation mv. De grønne arealer blev betragtet, som samfundsvelfærd, som kunne bruges til rekreation, fysisk udfoldelse og socialt liv for moderne mennesker. Den landlige natur udenfor byen blev tit blevet romantiseret og idealiseret. Naturen blev betragtet, som noget æstetisk, smukt og sundt.

I efterkrigstid begyndte det økologiske natursyn at brede sig i samfundet.
I starten handlede det mest om naturbevaring og beskyttelse. Der var kommet fokus på naturressourcer og naturudnyttelse (Hansen, 1989). Fra midten af 1900-tallet begyndte der at dukke flere bevægelser op, som f.eks. "ekko-urbanisme", og fokusset skiftede til bæredygtig udvikling, klimatilpasning, CO_2-reduction mm. Naturen begyndte at blive set, som et system, hvor mennesket og naturen var afhængigt af hinanden. Efter 2000 dukkede nye koncepter, som "naturbaserede løsninger", og "grøn infrastruktur"(GI).
Dette medførte til et paradigmeskift, som erstattede det fjerne forhold til naturen. Natur i hverdagsliv er kommet på tale. Der er blevet lanceret mange "grønne" og bæredygtige landskabsprojekter. Både frivillige organisationer, kommuner, boligorganisationer mm., har sat fokus på at promovere mere vildere og artsrig grønne arealer, som alternativet til de velplejede funktionalistiske landskaber.

Funktionalistiske landskaber (billede 1)

"Vildere natur" i DABs boligafdelingerne (billede 2)

NATURBEGREBET I PRAKSIS

HOLDNING TIL NATUR GENNEM KVALITATIVE UNDERSØGELSER

I en række kvalitative undersøgelser fra Sverige, Norge og USA (Miljøministeriet, 2003), som undersøgte befolkningens holdninger til naturen gennem interview, blev der konstateret, at holdninger til natur kan blive påvirket af forskellige kilder, såsom religion, videnskab, massemedier m.v. Folkets kulturelle baggrund, sociale liv, forskellige livsformer og naturbrug spillede også en rolle.
Miljøministeriet i 2003 lavede også en interviewundersøgelse af forskellige danskers forhold til naturen (Miljøministeriet, 2003), der peger på, at naturens forståelse afhænger af mange forskellige faktorer. Undersøgelsen viser, at nogle oplever naturen, som noget æstetisk, mens andre bruger deres analytisk og intellektuel viden for at definere ordet natur. Nogen sætter naturen i kontrast til kulturen, mens andre "gradbøjer naturbegrebet", hvor de bruger et spektrum af ordene fra "ren natur til "ren kultur". I rapporten nævnes, at vores holdninger til naturen kan blive påvirket af hverdagslivets rutiner, ekstraordinære begivenheder af livshistoriske erfaringer, aktuelle levevilkår og vores sociale liv mm. Vores oplevelser eller barndomsminder kan være så stærke, at de kan have betydning for vores værdisætning og relation til naturen.

NATURFORSTÅELSE OG NATURINDHOLD I KONTEKSTEN AF ET BOLIGOMRÅDE

I konteksten af en boligbebyggelse, bor der mange forskellige folk, der har deres eget livserfaring, og dermed forhold til naturen. På samme tid er de grønne arealer ved beboernes boliger ikke altid en afspejling af deres naturforståelse og ønsker til indholdet, men en kombination med de betingelser og krav, som stilles fra andre aktør udefra. For at vise kompleksitet af dette har jeg i Fig 1. udarbejdet en oversigt over nogle af de aktører, som kan have indflydelse på beboernes forståelse hvert for sig og tilsammen, og på det naturindhold, der findes på de grønne arealer mellem boliger. Valg af aktør er inspireret af DABs bygherreguide for bestyrelsesmedlemmer (DAB, 2016), hvor der nævnes forskellige byggesagsaktør, som f.eks. administrator, entreprenør, beboerdemokrater, fonde mm. Gennem personlig samtale med mine kolleger i DAB, har jeg også fundet til andre mulige aktør og faktor, som kunne have betydning for forståelse af natur i et boligområde.
I den indre cirkel har jeg placeret selve beboerne, beboerdemokraterne, som repræsenterer beboernes interesser, og organisationer, der administrerer boliger. Kommunikation og udveksling internt mellem beboere, og informationer fra andre aktør har direkte indflydelse på forståelsen af naturen, og indholdet på de grønne udearealer.
Udenfor cirklen har jeg placeret de eksterne aktør- og initiativer, der bidrager med viden udefra og sætter rammer og bestemmelser for udearealernes indhold. Alle aktør har deres egne mål og forståelse for naturen samt forskellig fokus på hvad de vil støtte, finansieringen, godkendelse mv.

Beskrivelser af eksterne aktør og initiativer

Verdenspolitik har ikke direkte påvirkning på boligområdernes grønne arealer, ikke desto mindre har den stor indflydelse. F.eks. er FN's Verdens mål, som sundhed og trivsel, rent vand, klima, bæredygtige byer og lokalsamfund, blevet inkorporeret i næsten hvert enkelt organisationsmål (Globale Gymnasier, n.d.). EU's forordninger er en bindende retsakt og gælder direkte i medlemslandene, og direktiver sætter fælles mål, som skal implementeres i medlemslandenes lovgivning (Folketinget, n.d.). I boligområder har det indflydelse på bl.a. håndtering af oversvømmelse, affald, støjgener, luftkvalitet og naturbeskyttelse. Kommunerne har indflydelse gennem handleplaner, som beskriver strategi for implementering af nationale mål i hver enkelt kommune, og mere direkte gennem lokalplaner, hvor der sættes bestemmelser på et konkret udpeget område (Retsinformationen, 2020). F.eks. har Ringsted kommune sendt en opfordring til boligorganisationer om at være med til at stoppe tilbagegang af plante-og dyrearter ved at give mere plads til naturen (Ringsted kommune, 2022).

Fonde kan give støtte til renovering- og anlægsprojekter, som imødekommer deres interesser for investeringer. F.eks. giver almennyttige fonde som Landsbyggefonden støtte til udvikling af boligområdernes infrastruktur, og til renovering af udearealer (Landsbyggefonden, n.d.).

Foreninger som Danmarks Naturfredningsforening (DN, n.d.) og bevægelsen Vild med Vilje (Vild Med Vilje, n.d.) arbejder aktivt med promovering af mere vild natur i boligområder, hvor de sætter fokus på rigere og mere mangfoldigt natur.

Gennem medier får vi også informationer om de forskellige natur-initiativer, der findes forskellige steder. F.eks. har DR haft naturen som fokuspunkt i 2020, hvor de viste det vilde danske flora og fauna, og de indsatser, der er blevet lavet indenfor området (DR, n.d.).

Producenter og udførende følger tidens tendenser, og indarbejder miljø og biodiversitet i virksomhedens politik. F.eks. skriver OKNygaard, at de har stort fokus på biodiversitet med "skabelsen af grønne arealer, som kan understøtte en større biologisk mangfoldighed blandt dyr, planter og svampe"(OKNygaard, 2022).

Friluftsrådet og Miljøministeriet vil gerne fortsætte undervisningen om mere vild natur i skoleprogrammet (Skolemonitor, 2021). Mens kunst og fotoudstillinger viser på forskellig vis aspekter af naturen, og naturkrisen.

Alt i alt er livet fyldt med "naturinitiativer" på forskellige niveauer. Mange af de ovennævnte aktører indgår også i partnerskaber med hinanden. F.eks. arbejder Vild med Vilje med virksomheder, kommuner, foreninger, institutioner og boligorganisationer (Vild Med Vilje, n.d.)

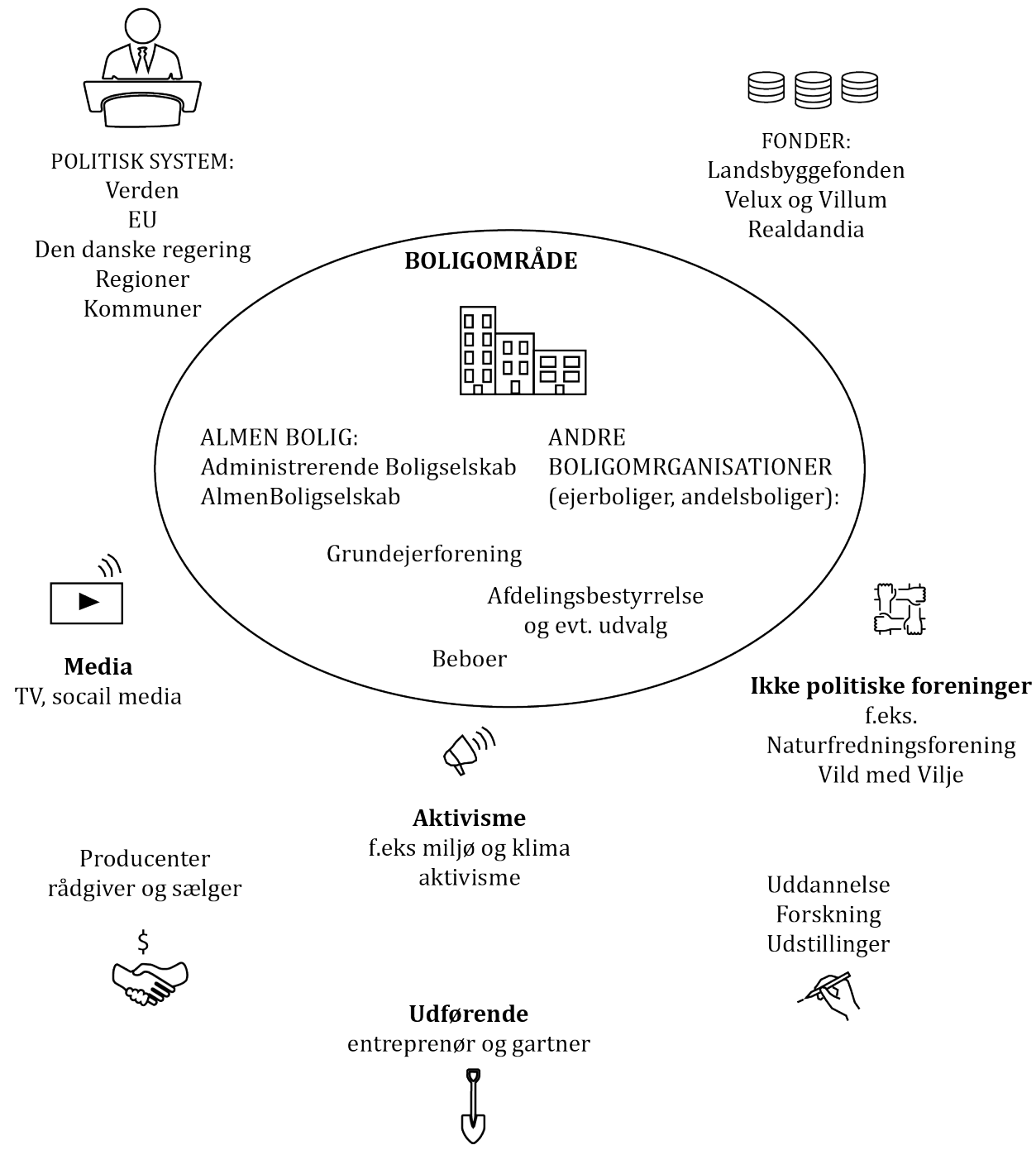

Udpluk af aktør og initiativer, som i konteksten af en boligbebyggelse, har indflydelse på naturbegrebets forståelse, forhold til naturen, og i sidste ende den naturindhold der findes fysisk mellem boliger (fig. 2).

STRATEGIUDVIKLING FOR NATUR I KILDEMARKEN OG SKOV-GÅRDEN

3. STRATEGIUDVILKING FOR NATUR I KILDEMARKEN OG SKOVGÅRDEN

BIO-GRUPPEN OG DENS INTENTIONER

Bio-gruppen er en gruppe af beboere, som har på opfordring af Grundejerforeningen Kildemarken stiftet et biodiversitetsudvalg. De startede arbejdet i maj 2021. Bio-gruppen består af fem medlemmer fra andre boligafdelinger i Kildemarken og Skovgården.

Gruppen har sat følgende formål for arbejdet (GRF Kildemarken, n.d.):
- at fremme biodiversiteten på GFKs område;
- at udarbejde et forslag til hvordan GFK får mest biodiversitet for pengene – og så vidt muligt spare penge på vedligeholdelse af GFKs område på længere sigt;
- at udarbejde et forslag til beplantning af rosenhaven;
- at skabe synlighed, information og inspiration for beboerne på GFKs område;
- at fremme interessen blandt beboerne iht. inddragelse i aktiviteter, der kan fremme biodiversiteten.

Gruppen har haft besøg af landskabsarkitekt fra DAB Ziff Hansen, som har hjulpet gruppen med at gå i gang med projektet. Der blev lavet en workshop, hvor drømme og muligheder blev tegnet ovenpå oversigtskort. I samarbejde med DAB blev der udgivet en artikel i "DAB-nyhedsbrev for bestyrelsesmedlemmer", som beskrev Bio-gruppens initiativ (DAB, 2021).

I forbindelse med videre arbejde stødte Bio-gruppen på en række udfordringer. Under første møde med Bio-gruppen (Biogruppen 2022, personlig kommunikation) blev der nævnt, at fælles udearealer var reguleret gennem stramme lokalplaner. Medlemmer var ret usikre på deres "råderum" over grønne arealer, og hvad der var muligt at ændre på, da der i lokale planer var krav på, at alle ændringer i området skulle godkendes af byrådet. Derfor har grundejerforeningen og Ringsted kommune foreslået, at udarbejde en samlet strategi for hele grundejerforeningens område, som efterfølgende skal godkendes af beboere, grundejerforeningen og til sidst kommunen.

En anden udfordring var beboernes reaktion på Bio-gruppens arbejde og mål. Det har vist sig, at selv om der var generelt opbakning til biodiversitets-initiativer, var der nogle beboere der ikke brød sig om det, og var negative over for forandringer på udearealer.

Bio-gruppen, og dens medlemmer (billede 3)

Landskabsarkitekt fra DAB Ziff Hansen er i gang med at kortlægge muligheder for Kildemarken sammen med Bio-gruppen (billede 4)

FORMÅLET MED STRATEGIEN OG STRATEGIUDVIKLINGSPROCESSEN

Gennem dialog med Bio-gruppen (Biogruppen 2022, personlig kommunikation), blev formålet med strategien afklaret. Der er blevet lagt vægt på involvering af beboerne i strategiudviklingsprocessen.

Formålet med strategien:
- at udarbejde en strategi, som vil være med til at forøge biologiske værdi af projektområdets udearealer

- at udarbejde en strategi, der imødekommer beboernes ønsker og forventninger.

Formålet med strategiudviklingsprocessen:
- at registrere forhold på stedet (fysiske, rumlige, områdets brug mv.)

- at afklare forståelse af naturbegrebet og den "ønskede natur" hos beboere og interessegrupper

- at afklare ønsker og forslag til udeareale

- at udarbejde en samlet plan, som vil være med til at forøge naturindhold på stedet, og vil imødekomme beboernes ønsker og forventninger.

OPBYGNING AF STRATEGIUDVIKLINGSPROCESSEN

Strategiudviklingsprocessen blev opdelt i tre faser.

Fase I- forundersøgelser og interesseinvolvering:
- forundersøgelser af områdets forhold
- beskrivelse af beboersammensætning og definering af andre interessegrupper
- beboerinvolveringsprocessen med afklaring af naturforståelse blandt beboere og interessegrupper, og afklaring af ønsker og forslag til udvikling af udearealer i Kildemarken og Skovgården
- udarbejdelse af forslag til "eksperimenterende midlertidige løsninger", og anlæg.

Fase II – "komsammen arrangement", opsummering for fase I, og de "fire strategier":
- SWOT-analyse af eksisterende forhold
- opsummering af naturforståelse fra fase I
- opsummering af beboerens og interessegruppernes ønsker og forslag
- registrering af reaktioner på "eksperimenterende midlertidige løsninger"
- udvikling af fire forskellige strategier
- "komsammen arrangement" og feedback.

Fase III – strategi for Kildemarken og Skovgården:
- implementering af analyser, refleksioner og feedback fra fase I og II i en endelig strategi
- definition af visionær målsætning for strategien, principper bag implementering, målsætninger, og de konkrete strategier
- udpegning af fokusområder og beskrivelse af tiltag.

I afsnittet med perspektivering, i slutning af opgaven, er der givet et estimeret forløb for strategiudvikling og principper for implementering af kortsigtede og langsigtede strategier.

INDDELING I DELOMRÅDER

Da projektområdet er ret stort og komplekst, blev den inddelt i delområder for at systematisere arbejdsgangen og overskueliggøre henvisningen til delområder. Baggrunden for inddeling af indhold og størrelse af udearealer. (se fig.3).

Områdets opdeling i delområder

"B+nummer"- boligområder. Boligområder er defineret i projektet som områder, hvor bebyggelser er dominerende i forhold til udearealer. Boligområder har fået et nummer, der henviser til placering i projektområdet, og er grupperet i forhold til fælles karaktertræk (størrelse og indhold af udearealer- fig.4).

"I"- institutionsområde, arealet der tilhører daginstitutionen Åkanden.

"Nummer"- større fælles udearealer. De større fællesarealer har fået et nummer i forhold til deres placering i projektområdet.

- *fælles grønne arealer*

Kort over projektområde med fælles grønne arealer. Kortet visser inddeling i delområder, hvor hvert delområde er blevet tilknyttet et nummer eller bogstave (fig.3, 1:10000).

PRINCIPPER BAG INDDELING I DELOMRÅDER:

- BOLIGER

Ejerboliger og andelsboliger der har kun fællesvej

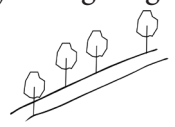

Andelsboliger der har fællesvej, mindre fælles udeareal, +/- parkering, affaldssorteringsanlæg

Almennyttige boliger der har fællesvej, mindre fælles udeareal, +/- parkering, affaldssorteringsanlæg, legepladser

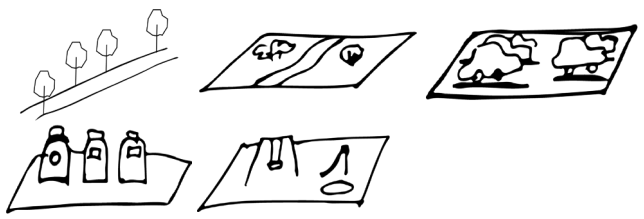

- STØRRE FÆLLES UDEAREALER
større sammenhængende udearealer

Principper bag inddeling i delområder, som afhænger af indholdet og sammensætningen (fig.4).

FASE I

FASE I

FORUNDERSØGELSER AF OMRÅDETS FORHOLDT

I dette afsnit beskrives kort eksisterende forhold på stedet. Mere detaljeret beskrivelse af forholdene og henvisninger til kilderne, gives i hæftet med Bilag, Del 2.

OMRÅDETS KARAKTERISTIK

Boligområde Kildemarken og Skovgården ligger i den østlige udkant af Ringsted, på Sjælland.
Den er blevet udbygget i perioden mellem 1983-2006. Området er ca. 36 ha, og består af boligbebyggelser med ca. 688 husstande (se Bilag, afsnit 5), en kommunal daginstitution "Åkanden" og en grillbar "Hos Morfar". Andre skole- og børneinstitutioner ligger tæt ved, ca. i 10 min gang fra området. Bebyggelsen ligger i cykelvenlig afstand fra bymidten og togstationen, på 2-2,6 km.

Bebyggelsen er adskilt fra resten af byen af Køgevej mod nord, og af lokale veje Kildemarken og Skovgården (næsten hele vejen rundt om boligbebyggelsen). På den anden side af Køgevejen ligger der andre boligbebyggelser som ejerboliger og almene boliger.
Mod syd og vest støder området op til havekolonien Kildebo.

Belligenhed af Ringsted by på Danmarks kort (fig.5, 1: 5000000).

Belligenhed i Ringsted by (fig.6, 1:50000).

Mod syd støder området op til jernbanen med et erhvervsområde på den anden side. Mod øst er området adskilt af støjvolden fra Østre Ringvej, hvor der på den anden side af vejen er landbrugsjord og område, som er udpeget til muligt fremtidig byudvikling.

Projektområdet er omfattet af lokalplaner nr. 17.1, 107, 125, 112. De eksisterende to søer er beskyttet efter naturbeskyttelsesloven §3. Den sydøstlige del af området ligger under skovbyggelinjen (naturbeskyttelseslovens bygge- og beskyttelseslinjer §17). Støjvolden ved Skovgården og Skovgårdhave er udpeget som økologisk forbindelse gennem kommunale planlægning.

Området indeholder forskellige boligtyper: åben-lav bebyggelse, tæt-lav og etageboliger (Ringsted kommune, n.d.). Områdets fordeling i forhold til ejerskab er meget komplekst (se Bilag, afsnit 5). Boligbebyggelse består af forskellige afdelinger, fordelt efter ejerforhold:
1) Almennyttige boliger: Kilden, Kildemarken, Kildemarken III, Skovgården
2) Andelsboliger: A/B Kildebo, A/B Kildehøj I, A/B Kildehøj II, A/B Kildemarken afd.I, A/B Skovgårdhave
3) Ejerboliger

HISTORISK UDVIKLING GENNEM TIDEN

Området lå på klosterjord, og var ejet af Ringsted sogn. I den nordligste del af området lå der en forpagtergård Kildebogård, som formodentlig er blevet opkaldt efter Kjöge Kilde, der fandtes på stedet før 1899 (se fig.7).
I 1947- 1983 boede familien Andersen på gården (Ringholm, 2012). Imens voksede behov for nye boliger, og Ringsted by ekspanderede. I 1980 blev området inddraget til etablering af boligområdet. I august 1983 blev der taget det første spadestik til det nye boligområde i Ringsted af daværende borgmester G. Møller Rasmussen (Ringholm, 2012).
Hele projektområdet blev udbygget i perioden mellem 1983- 2006. Skovgården og Skovgårdhave var de sidste boligafdeling, der er blevet bygget.

Det ældste bevarede element på udearealerne i området er søen ved daginstitutionen Åkanden. Det var en lille havedam på, den ikke længere eksisterende, Kildebogården. Den blev kaldt for "Mergelgraven", og det var her, at kreaturerne fra gården drak vand (Ringholm, 2012). Havedammen er udpeget som bevaringsværdig gennem Lokalplan 17-01 (Ringsted kommune, n.d.-b).
Fælles grønne arealer i Kildemarken og Kildemarken III blev anlagt ved bebyggelsens opførsel i 80'erne, mens arealer for Skovgården og Skovgårdhaven er fra 2000'erne.
Arealet mellem Kildemarken og Skovgården blev anlagt I 1997, som Kildepark

Første spadestik til det nye boligområde i Ringsted (billede 5).

(Bydelspark) i tilknytning til boliger (Ringholm, 2012). Anlægget er tegnet af Kirsten Lund Andersen med inspiration i engelske havestil.

Kildemarken og Skovgården er ligesom mange andre boligområder blevet planlagt i en funktionalistisk tankegang. Perioden mellem 1980-2000 var nogle trange tider, hvor beskæftigelsen var højt og økonomien var stramt. Der blev der bygget mest tæt-lave boliger (Kristensen, 2017).

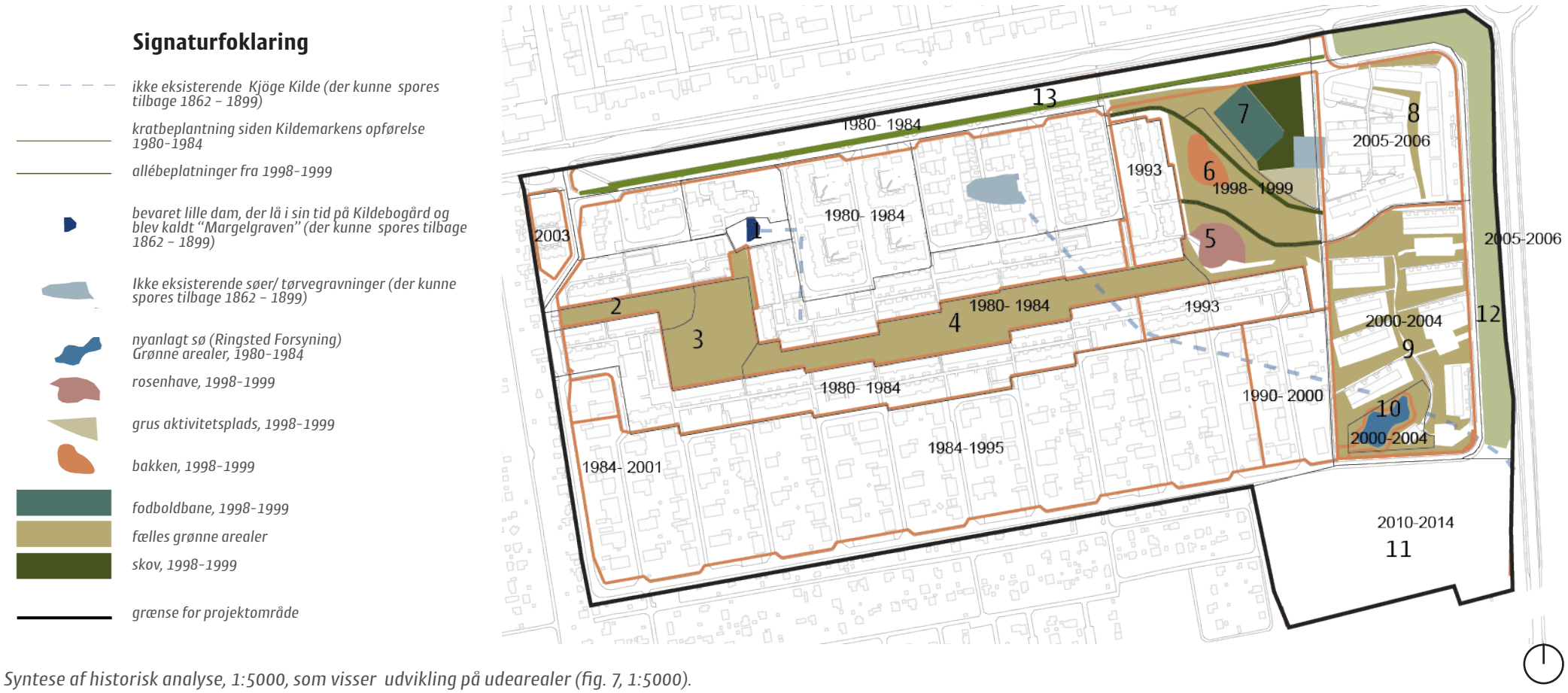

Syntese af historisk analyse, 1:5000, som visser udvikling på udearealer (fig. 7, 1:5000).

DE FYSISKE FORHOLD

Projektområde omfatter et areal på ca. 36 ha.
Arealet er skrånende fra nordvest til sydøst (fra kote 54,00 til kote 42,00) (se bilag, afsnit 6). Den laveste del af arealet er vandlidende og har blød bund pga. postglacialt lag af ferskvandstørv. Området er udpeget som oversvømmelsestruet og falder ind for risikoområdet i forhold til skybrudshåndtering.
Der er mange forskellige vegetationstypologier på stedet. De fleste af dem har enten have- eller parkpræg og er intensivt plejet. Dette medfører, at både plejeniveau og dermed plejeomkostninger er ret høje, mens biodiversitetsniveauet er forholdsvis lavt.
Der er varierende vindforhold på stedet. De steder, hvor der tæt bebygget, er der læ, mens der er blæst på åbne arealer.

I den østlige og sydøstlige del af området er støjen fra vejen en udfordring. Det er især i dagtimerne, at niveauet er højt. Støjen fra jernbanen er mindre generende.
For det meste er der mange solrige steder på projektområdet. Skygge fra bygninger kan være generende for dem, der bor i bygninger, som har den øst-vestlige retning, da der vil være mangel på lys på den nordlige side af bygningen. Skyggen fra beplantningen udgør mindre gener pga. beplantningens placering. Støjvolden mod øst er udpeget gennem fysisk planlægning, som økologiske forbindelser. Volden er dog beplantet med monokultur, og udgør i sig selv ikke en vigtig biotop.

Lavninger i landskabet, som vil teoretisk kunne blive fyldt ved skybrud (fig. 8, 1:5000).

regnvandrist

lavninger (bluespots)

Støj fra de største veje, natstøj i 1,5 m højde (fig. 10, 1:10000).

Støj fra de største veje, natstøj i 1,5 m højde:
55- 60 dB
60-65 dB
65-70 dB
70-75 dB
over 75 B

EKSISTERENDE GRØN INFRASTRUKTUR

For at beskrive områdets grønne arealer og deres indhold er der brugt principper bag Grøn infrastruktur (GI). I fig. 11 vises den eksisterende GI i projektområdet med tilhørende typologier. Beskrivelse af hver enkelt typologi kan findes i Bilag, afsnit 7)
For projektområdet er det karakteristisk, at det meste af området bærer parkpræg, undtagen private haver, og grønne arealer i Delområde 5 og 8. Der er få typologier, der bærer naturpræg, undtagen område 11 og kratbevoksninger og skoven.
Den dominerende typologi er brugsplæne, som også medvirker til at områdets biodiversitet niveau er forholdsvis lavt, og at arealerne kræver intensivt pleje. Det lave biodiversitet niveau af plænen bliver dog kompenseret af træerne, krattet og skoven (som får en stigende værdi med alderen- se bilag, afsnit 7).

Eksisterende Grøn infrastruktur (fig.11, 1:5000)

DE RUMLIGE FORHOLD

Der findes ikke nogen væsentlige orienteringspunkter, som kan opleves ude fra området.
De fleste fælles grønne arealer består af ensartede karakteristiske områder, som er gennemskåret af stierne. De omfattes dog som en enhed grundet manglende rumlige begrænsninger. De store åbne rum giver gode oversigtsforhold og de lige og lange stier giver lange udsigtskig. Terrænformationerne på enkelte områder er gode udsigtspunkter. Der findes mange rumdefinerende elementer i området, men de danner typisk stort rum. Mange funktioner, som legepladser, affaldshåndtering, ophold mm., ligger tæt på bygninger.

Læhegnet mellem Kildemarken og Skovgården og Skovgårdhaven deler projektområdet i to dele med svag forbindelse med hinanden.
På fig.12 er der vist Kevin Lynch analyse, og på fig.13 er der vist øjenhøjdeanalyse, som blev brugt til analysen af forholdene. En detaljeret beskrivelse kan findes i bilag, afsnit 8.

Projektområdets anatomi gennem Kevin Lynch-analyse (fig.12, 1:10000).

Færselsårer:
- *store køreveje*
- *mindre køreveje*
- *store gangstier*
- *mindre gangstier*
- *trædestier/klippet græs*

Rumbegrænsninger:
større (f.eks. uigennemtrængelig skov, busket)
- *mindre (f.eks. hæk og allé træbeplantning)*

3- Karakteristiske områder

4- Knudepunkter

5- Orienteringspunkter

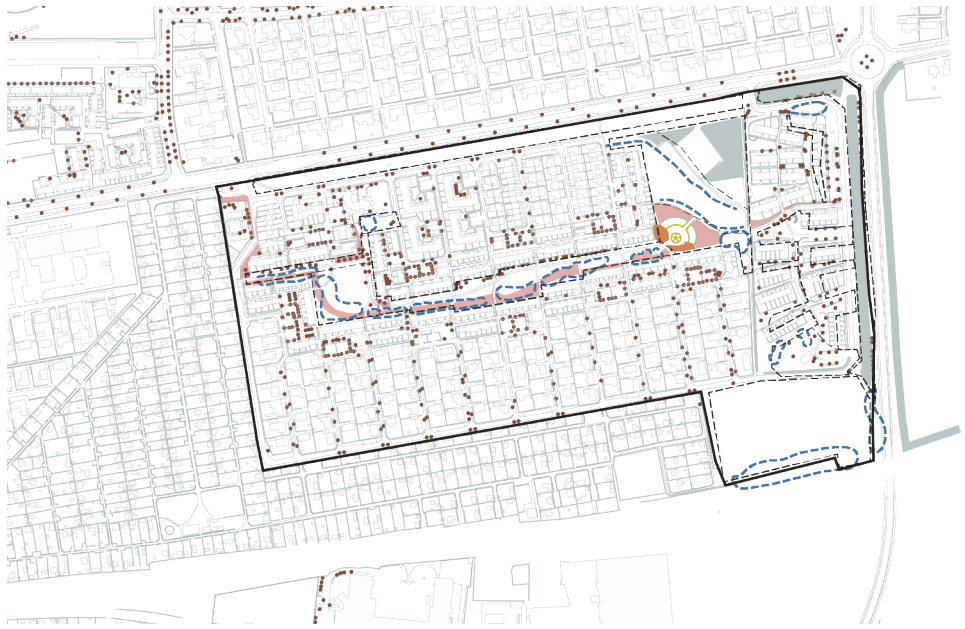

Øjenhøjdeanalyse (fig.13, 1:10000).

massivt i øje-
højde

slør

massivt i bryst-
ningshøjde

løvtag

brystning

svævende
skærm

BEBOER OG BRUG AF OMRÅDET

Da projektområdet indeholder mange forskellige boligtyper, er der også stor variation i beboersammensætning fra en boligafdeling til den anden (se bilag, afsnit 9).
I Kildemarken og Kildemarken III er der en meget varieret beboersammensætning, som består både af familier med store og små børn, midt-alder- og ældre par og enlige. I de andre afdelinger er beboersammensætningen mere ensartet. I den nordligste del af området er den domineret af ældre og familier med fraflyttede børn, mens i ejerboliger til syd er der mange familier med små og store børn.
Disse beboergrupper har forskellige interesser og behov, og deres brug af området er også forskelligt.
Projektområdet karakteriseres af stor fælles udearealer, hvoraf mange af dem dog ikke bliver benyttet eller brugt til gennemgang eller hundeluftning. De områder, som bliver benyttet, er typisk dem der ligger tæt på bebyggelser og daginstitutionen, eller har funktioner, som appellerer til brug.

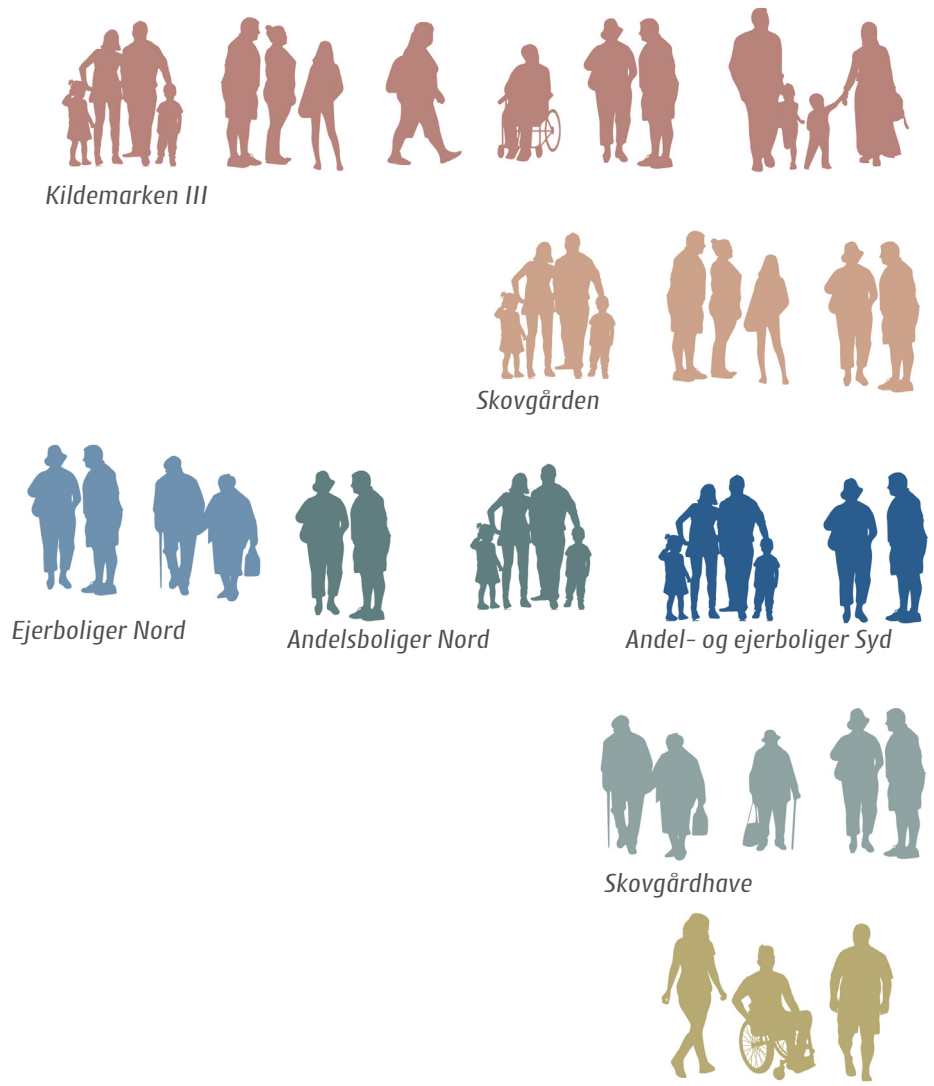

Typiske beboeregrupper (fig.14)

INTERESSEINVOLVERING

UDARBEJDELSE OG ETABLERING AF EKSPERIMENTERENDE MIDLERTIDIGE LØSNINGER

Forud for udarbejdelse af strategi, tog mig og Bio-gruppen i brug metoden med "midlertidige løsninger" (se bilag, afsnit 12), som et eksperiment for at afklare beboernes reaktioner omkring strategiprocessen.
Vi har afsat et mindre område til blomstereng.
Denne løsning har vi betegnet som midlertidig, da de kan nemt overgå til det, der var tidligere bare med en enkelt græsklipning, men de kan også blive til permanente, hvis resultatet er positivt.

Formålet er først og fremmest at introducere mere biodiversitet inde i boligområdet, men også at øge præg af området, og gøre det mere spændende og varierende.

Placering er på arealer, hvor græsplænen kræver reetablering pga. fjernvarme anlægsarbejdet.

Udformning har til formål at skabe mindre rumgivende elementer på den langstrakte grønning. Blomstereng kan kombineres med uklippet græs for at have større volumen virkning.

Indhold. Vi har valgt at bruge Nykildes Have engblanding til formålet. Den indeholder både et- og flerårige arter, som egner sig godt til lerjord, og derfor kræver det ikke udpining af jord.

Etablering. Der er allerede fjernet græs på arealet, og derfor kræver det ikke stor indsats. Planterne kan trives på næringsrig jord, derfor valgte vi at bruge det eksisterende muld. Planterne kan også tåle konkurrence med græs.

Græsplænen der er smadret af fjernvarmearbejdet (billede 6).

Afsætning til forsøget "Blomstereng" (billede 7).

Visualisering af blomstereng (billede 8).

INTERESSENTER

I konteksten af Kildemarken og Skovgården er der mange forskellige
I konteksten af Kildemarken og Skovgården er der mange forskellige
interessenter, som har direkte og indirekte interesser for projektet. Som interessenter i konteksten af projektområdet forstås enhver person eller organisation, som kan blive positivt eller negativt påvirket af strategiudviklingen, eller som har/kan have indflydelse på strategien (Olander & Landin, 2005).

På fig. 15 er der vist en estimeret interessefordeling for projektområdet. Gruppering af interessenter i magt/interesse-matricen kan skabe overblik over, hvordan forskellige interessenter påvirker projektet og dets implementering. Placering baserer sig på informationer fra interesseinvolveringsprocessen og kommunikation med forskellige interessenter (se bilag, afsnit 11).

Interessenter er inddelt i følgende grupper afhængigt af deres indflydelse og interesse.

- ”Nøglespillere” – interessenter, der har betydelig indflydelse på strategiudvikling. I Kildemarken og Skovgården er det en meget divers gruppe.
- ”Holde sig orienteret”- interessenter, der har stor interesse, men ikke meget indflydelse på processen.
- ”Forblive tilfredse”- dem, der ikke har det stor interesse for projektet, men kan få stor indflydelse på processen.
- ”Minimal indsats”- interessenter, der har enten stor indflydelse eller stor interesse.

Beboernes interesse for projektet

Ud fra mine observationer og kommunikation med beboer har jeg inddelt beboer i to grupper:
1. Beboere uden interesse. Dem, der er tilfredse med det de har, dem der synes ikke det har noget med dem at gøre, eller dem der vil ikke blive blandet i noget. Det er som regel fordi man ikke kan se formålet og vigtigheden af involvering, eller fordi man regner med at bo kortvarigt i området.
2. Beboere med interesse. Dem der vil have forbedringer/ikke er tilfredse, har mange idéer eller vil blive set og hørt og vil gerne have indflydelse. Det er også fordi disse beboer er aktive brugere af området (ref .afsnit).

På fig. 15 er beboerne placeret i felter med forholdsvis lav indflydelse, dog med mange forskellige niveauer af interesse. I forhold til magt, så kan beboere i almennyttige boliger, grundet den beboerdemokratiske proces, få større indflydelse på projektet (DAB 2022, peronlig kommunikation). En beboer kan komme med et idéudkast for grønne arealer i sin egen afdeling til beboermødet, hvor fremmødte kan godkende det. Hvis idéudkastet

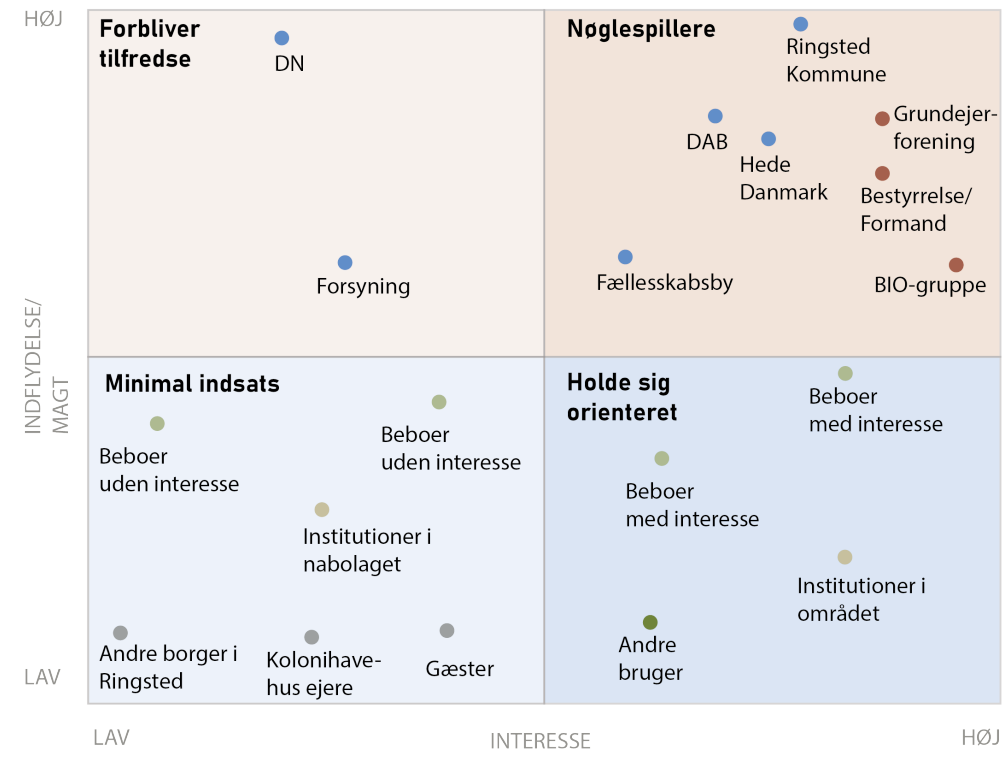

Magt/interesse matricen eller interesse gitter, hvor interessenter placeret i forhold til hvor meget interesse og hvor meget indflydelse de har på projektet (fig. 15).

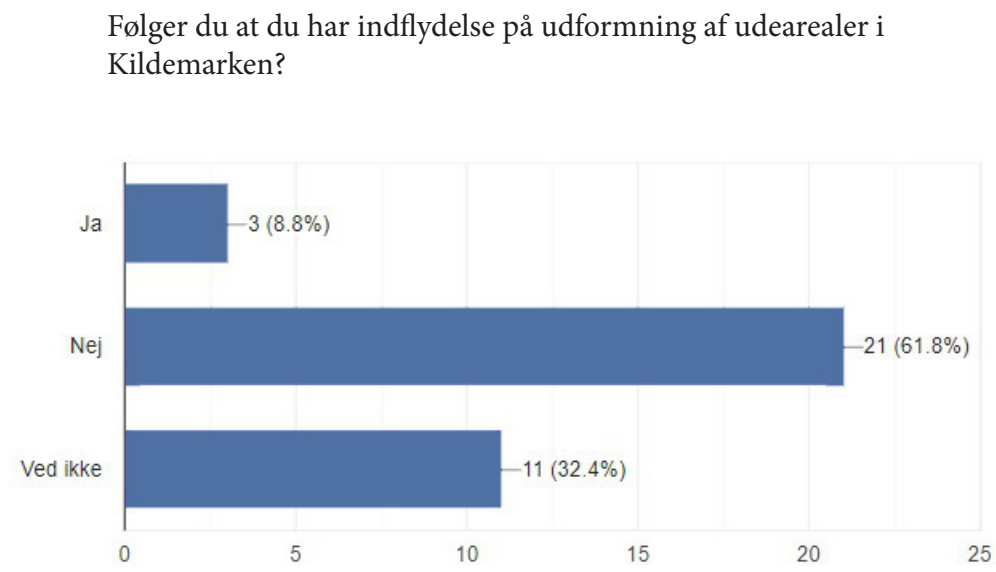

Uddrag fra spørgeskema, der viser at de fleste tror ikke, at de har indflydelse på projektet (fig. 16).

omfatter fælles grønne arealer under grundejerforeningen, så er det de bestyrelsesmedlemmer, der indgår i grundejerforeningen, der kan vælge at tage idéen videre for at få det godkendt hos grundejerforeningen.

Nabolaget, udefrakommende og andre brugere
Nabolaget og udefrakommende er en gruppe, som er ikke undersøgt i projektet. Det formodes, at denne gruppe har forholdsvis lav indflydelse for projektet. Det udelukker dog ikke, at der er nogen af dem, der kan være aktive brugere af udearealer, der er offentligt tilgængelige, og derfor vil have mere eller mindre interesse for området.

Institutioner
Daginstitutionen Åkanden ligger i projektområdet, og bruger aktivt fælles grønne arealer og legepladser i afdelingerne. Institutionen har vist interesse for projektet. Der er blevet sendt et spørgeskema, som dog er ubesvaret, og derfor er det svært at vurdere deres interesse.

Afdelingsbestyrelse i Grundejerforening og Formand udenfor Grundejerforeningen
I beboerinvolveringsprocessen har det vist sig, at de fleste i afdelingsbestyrelsen og formanden har været meget positive og vil meget gerne hjælpe med blandt andet at informere beboere om projektet, og uddele invitationerne. Afdelingsbestyrelsen kan træffe en del beslutninger om de grønne arealer, der tilhører afdelingen, medmindre indgrebet er så stort, at den kræver afstemning hos beboerne (xxx kilde). I forhold til beboere har afdelingsbestyrelsen en del indflydelse på udvikling af grundejerforeningens fælles grønne arealer. Det er bestyrelsesmedlemmer, der kan bringe ideen videre til bestyrelsesformand, som kan tage idéen videre til grundejerforeningens forsamling.
I sammenligning med det har formand for de afdelinger, som ikke indgår i grundejerforeningen, kun indflydelse på deres egen afdelings grønne arealer, men ikke på grundejerforeningens fælles grønne arealer.
Derfor har jeg placeret afdelingsbestyrelse højere i feltet ”Nøglespillere”, mens formand uden for grundejerforeningen ligger lavere.

Grundejerforeningen
Grundejerforeningen har sat projektet i gang, og opfordret beboere til at danne et biodiversitetsudvalg, og derfor er deres interesse ret højt. Den største del af fælles grønne arealer hører under Grundejerforeningen, og derfor betyder det også, at de har høj indflydelse. Grundejerforeningens handlekraft er dog begrænset af lovgivningen. Ifølge de gældende lokalplaner på området skal enhver ændring på de grønne arealer godkendes hos kommunen (se bilaf, afsnit 4). Ved udvikling af strategi for hele området vil grundejerforeningen gerne godkende hos kommunen en samlet plan, som de kan frit arbejde i de kommende år.

HedeDanmark og andre entreprenør
HedeDanmark står for vedligeholdelse af udearealer. De har kontrakten med grundejerforeningen indtil 2025. De andre boligafdelinger har også en entreprenør, der passer udearealer. (Bio-gruppen 2022, personlig kommunikation). Denne interessegruppe har stor interesse for projektet, fordi det hænger direkte med virksomhedens indtjening. Ændringer på stedet kan medføre mere/mindre omkostninger. Det er også denne gruppe, der har stor indflydelse, da pleje af området har afgørende resultat for projektet.

Ringsted Almene Boligselskab
Boliger i Kildemarken og Skovgården hører under Ringsted Almene Boligselskab, og nogle af selskabets afdelinger administreres af DAB. Selskabet har ansvar for vedligeholdelse af udearealer i Kildemarken og Kildemarken III, og det er dem, der indgår aftaler med entreprenør, som f.eks. HedeDanmark. Derfor har selskabet både interesse og indflydelse på strategien.

Dansk Almennyttigt Boligselskab (DAB)
DAB er administrerende boligselskab for de almene boliger i Kildemarken, Kilden, og Skovgården. Da den administrerer de største dele af projektområdet, har den også stor indflydelse på projektet. Som et administrerende selskab er den med til at vejlede og hjælpe bestyrelsen og grundejerforeningen med at træffe beslutninger. DAB som organisation kan hjælpe administrerende boligafdeling med rådgivning ang. støtteordninger, budgettering mv. En af DABs fokuspunkter er bæredygtig udvikling både inde i bygninger og på udendørsarealer, og derfor støtter de op omkring projektet.

Ringsted kommune
Ringsted kommune er nok en der har det højeste indflydelse og højest magt i forhold til strategiudvikling, fordi det er kommunen i sidste ende, der skal godkende strategien. Lige nu er det ikke muligt at lave større indgreb på fælles grønne arealer, da det kræver godkendelse fra kommunen jf. lokalplaner fra de forskellige områder (se bilag, afsnit 4). Kommunen er dog positiv for forandringer, og har sin interesse i at promovere mere natur i boligområderne (kilde xxx).

Del 1 - Beboernes forståelse af naturbegrebet gennem billedsortering.
Som indledning til fokusgruppeinterviewet i grupper har jeg brugt billedsortering med formålet at afklare beboernes naturforståelse. Beboerne blev bedt om at sortere antal billeder i tilfældige grupper (se bilag, afsnit 11.2), og bagefter fik de supplerende spørgsmål om naturindholdet og deres præferencer.

D**el 2 - Kortlægning af beboernes ønsker til udviklingen af deres egen afdeling og hele Kildemarken og Skovgården**
Alle ønsker bliver noteret og resulterer i et samlet kort med notationer

Del 3 – Navngivning af steder
Beboerne var med til at navngive de fælles friarealer ud fra deres egne præferencer og tilknytning til stedet.

Del 1 - Beboernes forståelse af naturbegrebet gennem billedsortering (billede 9).

Arbejdsgang
1 – rekruttering af grupper
2 – udarbejdelse af materiale til "fokusgruppeinterview"
3 – afholdelse af arrangementet
4- Dokumentation og analyse af interview.

1. Rekruttering af grupper
Mit formål var at involvere alle boligafdelingerne og så vidt muligt mange beboergrupper.
I processen har jeg forsøgt at danne homogene grupper (Wibeck, 2000), hvor de beboere, der mødes har samme/lignende levevilkår, og bor i områder med samme karakter.
Det er blevet til følgende grupper:
Gruppe 1 - Bofællesskab Kilden
Gruppe 2 - Almene boliger Kildemarken og Kildemarken III
Gruppe 3 - Ejer- og andelsboliger
Gruppe 4 - Andelsboliger AB Skovgårdhave
Gruppe 5 - Almene boliger Skovgården

Del 2 - Kortlægning af beboernes ønsker til udviklingen af deres egen afdeling og hele Kildemarken og Skovgården (fig. 17).

2. Udarbejdelse af materiale og invitation til ”fokusgruppeinterview”
Jeg har udarbejdet invitationer til fokusgruppeinterview, hvor jeg havde lavet en individuel invitation for hver gruppe med billeder som jeg har taget i deres egne afdelinger (se bilag, afsnit 11.1).
Før jeg gik i gang med uddeling af invitationer, har jeg spurgt Michael Wulff fra Aktive fællesskaber i DAB til råds. Michael har anbefalet mig først at kontakte bestyrelsesmedlemmer for de afdelinger, der administreres af DAB. Michaels erfaring er, at beboerinvolvering fungerer bedst, når man kan påhvile bestyrelsen ansvar at rekruttere beboere, fordi de kender bedst til folk og kan sikre, at der er nogen fra dem de kender bedst, der vil deltage i arrangementet. Ud over det mener Michael, at det fungerer bedst når man uddeler invitationerne personligt ved at banke på døren til folk.
Jeg har taget Michaels råd i betragtning, og har kontaktet bestyrelseskonsulent Anders i DAB, som har videregivet min kontakt til bestyrelsesformand i afd. Kildemarken, Kildemarken III, Skovgården og til ledelse i bofællesskab Kilden.
Jeg har brugt lignede princip til involvering af beboere i andelsboliger, hvor jeg først har kontaktet afdelingernes formand.
Invitationerne blev spredt både på grundejerforeningens facebookside (Kildemarken og Kildemarken III, Skovgården, og andelsboliger), delt ud i postkasser (Kildemarken, Kildemarken III og Skovgården), delt på facebook gruppen for Skovhaven og formidlet gennem Bio-gruppens medlemmer til ejerboliger.
Ud over det blev intentionerne bag strategiudvikling og beboerinvolvering præsenteret af Mathias til Grundejerforeningens forsamlingen d. 31. marts, hvor mange af medlemmer var meget positive over forslaget.
Formålet var, at få 5-6 deltager til fokusgrupper interview, men også at informere beboerne om det der foregår.
Tilmeldingerne til fokusgruppeinterview blev delt ud d. 31/04 med tilmeldingsfrist d.12/04.
I den periode har jeg kun fået 6 tilmeldinger i alt.
Derfor har jeg d.11/04 fastlagt at tage besøg til Kildemarken og Skovgården og uddele invitationerne personligt både for at få flere medlemmer ind og for at få fornemmelse af, hvad folk synes om ideen bag udvikling af strategi.

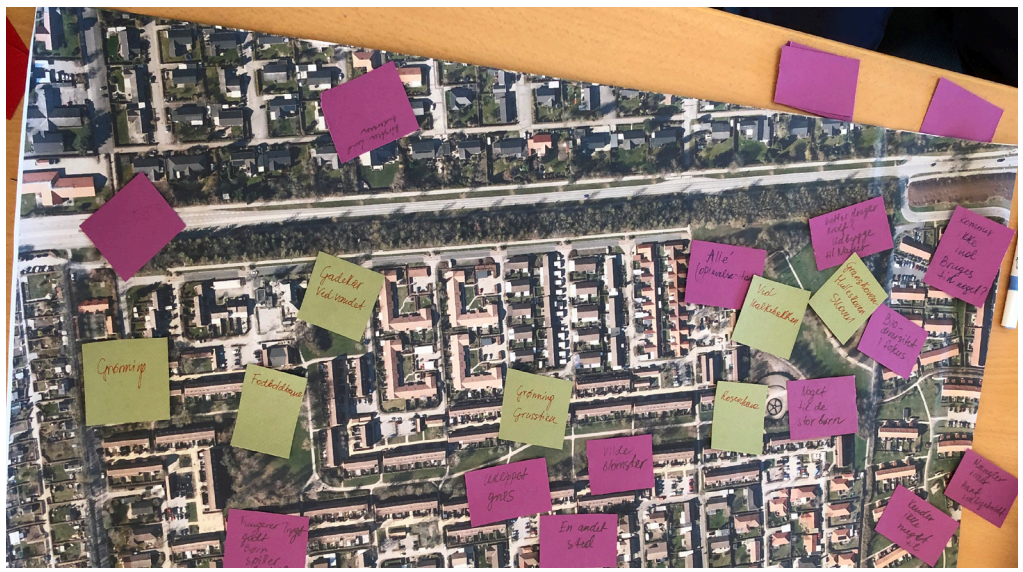

Del 3 – Navngivning af steder (fig. 10).

3. Afholdelse af arrangementet
Der er afholdt tre fokusgruppeinterview i perioden d. 20-21 april.
Indhold af hvert enkelt interview blev sat i samme rækkefølge, som det var planlagt (se bilag, afsnit 11).
Deltageres navne er ikke oplyst, pga. anonym deltagelse.
Grupper 1 består af beboere i Kildemarken og Kildemarken III,
Gruppe 2 Ejer-og andelsbolig, hvor kun AB Kildemarken afd.I deltog
Gruppe 3 - 4 deltagere, to fra Skovgården og to Skovgårdhaven

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

Da der ikke var stor tilslutning til fokusgruppeinterviewene, har jeg valgt at supplere beboerinvolvering med en spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskemaets indhold ligner meget indholdet af ”fokusgruppeinterview”, hvor der i den første del stilles generelle spørgsmål for at stille bekendtskab med deltagerne. Efterfølgende afklares deres forståelse af naturbegrebet, og deres idéer og forslag til udearealerne i Kildemarken og Skovgården.

I spørgeskemaet får deltagere supplerende spørgsmål om deres forhold til stedet, brug af udearealerne, og deres tilfredshed med den indflydelse, de har som beboere. Dette er gjort efter, at det har vist sig, under fokusgruppeinterviewet, at mange deltagere ikke var tilfredse med den indflydelse de havde på stedet.

Spørgeskemaet blev udarbejdet i Google forms. Invitation til deltagelse i spørgeskemaet samt link og stregkode blev delt gennem grundejerforeningens facebookside (Kildemarken og Kildemarken III, Skovgården, og andelsboliger), delt ud i postkasser og givet personligt på stedet. Resultater af spørgeskemaundersøgelse kan ses i bilag 11.9.

Være med til strategiudvikling for fælles grønne arealer

Spørgeskema for beboer

Frem til d. 30/05 kan du være med til udvikling af strategi for fælles grønne arealer i Kildemarken og Skovgården.
Det er enkelt: scan QR-kode med dit kamera, og besvar spørgsmål (ca. 5-10 min).
Udarbejdet for beboere og ansætte fra bofællesskabet Kilden

Invitation til fokusgruppeinterview (fig. 19).

RESULTATER AF BEBOERINVOLVERING

Resultater af fokusgruppeinterview blev samlet til en rapport, hvor der først vises gruppernes arbejde med billedsortering, og efterfølgende kortlægges beboernes ønsker og forslag til området både stedsspecifik og generelt (se bilag, afsnit 11.3 - 11.5).

Afklaring af Naturbegrebet
Som indledende del til fokus interview d. 20 og 21 april har jeg brugt billedsortering som metode. Der blev foretaget 3 fokusgruppeinterview, hvoraf hver gruppe bestod af 4 deltagere fra forskellige afdelinger (se bilag, afsnit 11.1). Deltagerne har fået til opgave at sortere billeder i grupper, og finde overskrifter på billed grupper. Efterfølgende skulle deltagerne markere ud fra alle billeder, først de billeder, hvor de synes der var størst naturindhold, og bagefter dem de kunne bedst lide. I alle 3 interviews har det vist sig, at der var stor synergi mellem deltagere. Det kan diskuteres om arbejdet i gruppen påvirker hvert enkelt persons valg, og hvad det gør for projektet. Nogle gange skulle deltagere hjælpes lidt på vejen ved at beholde fokus på opgaven, i stedet for kaste sig i snak om de ønsker og tanker de havde til projektområdet.
I resultatet blev billeder sorteret i følgende kategorier:

Gruppe 1:
- vild, meget natur
- friseret, højt plejet
- sanserne, det der appellerer til sanser

Gruppe 2:
- vild natur
- dyrket natur
- blomster, hygge
- karakter beplantning
- beboelse
- teknisk anlæg

Gruppe 3:
- Noget der tiltrækker dyr, natur BIO
- Beboelsesområde, aktivt område
- Børn
- Vand
- Ørken

Resultater af billedsortering viser, at der er nogle fællestræk for de forskellige grupper. Således kan nogle af resultaterne sættes sammen på tværs af grupperne til 4 fælles grupper med to kategorier for sig selv (vand og børn):

Kategori 1: Vild, meget natur, vild natur, noget der tiltrækker dyr, natur BIO
Kategori 2: Dyrket, friseret, karakter beplantning, ørken
Kategori 3: Beboelse, beboelsesområde, aktivt område
Kategori 4: Sanserne, blomster, hygge
Kategori 5: Vand
Kategori 6: Børn

For kategori 1 var der stor enighed i alle grupper, at det vilde er noget som bidrage til biodiversiteten. Mange af billederne fra denne gruppe blev også udpeget senere, både som dem der har mest naturindhold, og som dem beboerne kunne bedst lide.
For kategori 2 var der delte meninger mellem grupperne. For nogen var det noget kedeligt og negativt betonet, mens for andre var det en uundværlig del af boligbebyggelsen, noget der har praktisk betydning. Ingen billeder fra denne kategori er blevet udpeget som dem, der har mest naturindhold, og kun billede C4 og D4 blev udpeget som et folk kunne godt lide, pga. af beplantningens flotte blomstring/ blomstring om foråret og gavn til biodiversiteten.

For kategori 3 var der også overensstemmelse mellem grupperne om, at det var for det meste alt det konstruerede, som bygninger, legepladser mv. Gruppe 3 har udpeget nogle billeder fra denne gruppe som natur (da de mente natur var det hele), dog ikke hvor der var mest natur. Kun billede C4 blev udpeget som et folk kunne godt lide.

Gruppe 4 karakteriseres ved at de fleste billeder under denne kategori, er dem med blomster. Billeder fra denne gruppe er også blevet udpeget senere, som dem beboerne kunne bedst lide, og nogle hvor der var natur, dog ikke i den samme grad.

Gruppe 5 og 6 er blevet adskilt for sig selv af deltagere fra gruppe 3, da de mente, at børn og vand fortjente særlig fokus. Vand var noget som deltagerne kunne godt lide, og hvor de syntes der var mest natur, mens børn ikke var udpeget, men var ment som at være et vigtigt fokusområde.

Både fra kommunikationen under fokusgruppeinterview og gennem spørgeskema, har det vist sig at de fleste folk bruger naturen især til at gå tur, men også til at lufte sin hund. Der er ikke mange af de adspurgte, der bruger naturen til leg, motion, udforskning af naturen mv. Der er nogen, der nævner vandring, som en aktivitet de gør i naturen.
De fleste adspurgte mener, at naturen er meget vigtigt for dem (se spørgeskema, bilag, afsnit 11.9).

Fra “mest natur” til “natur som det hele”

Hvad kan beboere bedst lide?

Resultater af billedsortering (fig. 20).

Natur for beboere gennem spørgeskema

Data af spørgeskemaet adskiller sig fra fokusgruppeinterviewet på den måde, at i stedet for at vise et fælles resultat, baserer den sig på individuel vurdering, hvor personen har truffet et selvstændigt valg.

I spørgeskemaet til beboerne har jeg valgt at bruge den samme billedsorteringsmetode, som for fokusgruppeinterviewet. Jeg har dog bedt folk om at sortere dem ud fra 2 parametre: mest naturindhold og mindst naturindhold. I processen har jeg taget 3 billeder, som ikke var i billedsorteringen, men som kunne minde om nogle, hvor f.eks. jeg har valgt et andet billede af skoven.

Resultatet af spørgeskemaet var overraskende ens med fokusgruppe interview. Mest natur for beboerne indeholdt billeder med skoven (selvom billedet af skoven var forskellige) og med eng med vandløb.

Mindst natur for beboerne indeholdt billeder med glasflade, legeplads og klippet buksbom hæk, som under fokusgruppeinterview blevet betegnet som kategorierne "børn", "teknisk anlæg" og "friseret". I kommentaren tilføjer beboerne, at de ikke ser natur som det, der ligger ved bebyggelse, og at det var for "friseret", mens andre ser det helt som naturen bare med forskelligt indhold.

Beboernes personlige forhold til naturen
Som eksempler for steder, hvor beboere plejer at finde natur, bliver der nævnt i spørgeskemaet forskellige steder. Fra svarene er skoven den dominerende, som er nævnt 15 gange. Som eksempler på skoven gives der følgende: Kærehave skov (nævnt 4 gange), Søskoven, Fredskoven, Giesegård skov.
Kærehave skov, som mange beboere nævner, er en skov tæt på Kildemarken. Området består af både skovdækkede og åbne arealer, og består af "søer, skovenge, moser og gammel linde- og bøgeskov" (Kærehave Skov, n.d.). Ud over nærliggende skove gives der eksempler på andre naturtyper, såsom Pedersborg sø i Sorø, Ringsted Å, mv. Der er også mange, der mener, at nærliggende område, have og nær grønne områder også er natur for dem.

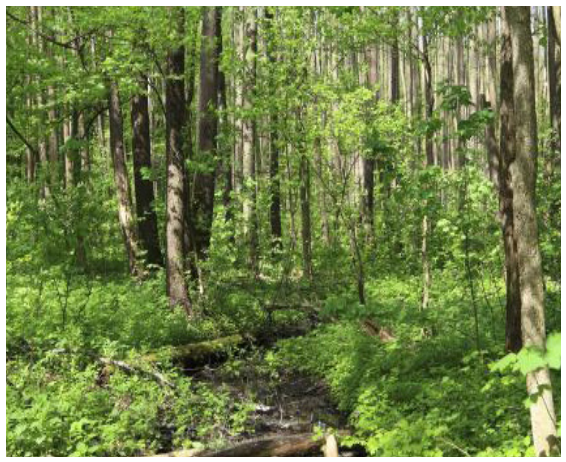
Kærehaven, Ringsted (billede 11).

Søskoven , Sorø (billede 12).

Pedersborg sø, Sorø (billede 13).

BEBOERNES IDÉER OG FORSLAG

Under involveringsprocessen, blev beboernes ønsker og forslag kortlagt til udviklingen af udearealerne i Kildemarken og Skovgården. Generelt ønskede mange beboere mere biodiversitet på udearealerne, som var i form af flere levesteder for dyr og insekter især på de stor fælles grønne arealer. Der var også mange, der efterspurgte nytte- og fælles have. Flere var opmærksomme på de praktiske funktioner, som parkeringspladser, skraldespande, opholdspladser med bænke og bedre belysning. Nogen påpegede manglende eller dårlig vedligeholdelse af stedet. Det blev også nævnt, at der manglede aktiviteter for de store børn. Beboerne efterspurgte også mere diversitet i oplevelser og plantevalget.

På fig.40 i bilag, afsnit 12, er der givet en oversigt over forslag og ønsker, fordelt på delområder.

INVOLVERING AF ANDRE INTERESSEGRUPPER

Natur for andre interessegrupper

For at undersøge andre interessegruppers forståelse af naturen og deres ønske til området har jeg taget forskellige metoder i brug.
Jeg har udarbejdet to forskellige spørgeskemaer. For de interessegrupper, som ikke var brugere på projektområdet, handlede spørgeskemaet kun om deres forståelse af naturbegrebet.
For institutionen Åkanden var det omvendt, da det kun handlede om deres ønsker og forslag til udearealer. Spørgeskemaet blev sendt til interessegruppernes e-mailadresser, og de blev efterfølgende ringet op, eller kontaktet ved personligt fremmøde. Jeg har sendt spørgeskemaerne til Ringsted kommune, DAB og til Danmarks naturfredningsforening (DN), og daginstitutionen Åkanden. Alle var positive og ville gerne bidrage.
I resultatet fik jeg svaret fra DN og DAB. Kommunen har delt deres forventninger og tanker til udvikling af projektområdet ved møde d. 20-04-2022. Institutionen Åkanden har ikke indsendt svar.

Som supplement til spørgeskemaet og personlig kommunikation har jeg prøvet at tage en anden metode i brug, en såkaldt projektiv test. En projektiv test er en slags mentaltest, der bruges i psykologien, og som kan afsløre en persons ubevidste tanker eller følelser relateret til teststimuli (Frey, 2018).
I processen gennemførte jeg projektiv test med to forskellige grupper: Bio-gruppe og DAB- Landskab. Den første test blev udført med Bio-gruppens medlemmer, hvor deltageren blev oplyst, at de går ud af døren og ser naturen. Det så ud til, at det havde påvirket resultaterne, da begge deltagere blev sat i en slags realitets ramme. De så alt, hvad der findes udenfor deres dør som naturen. Derfor har jeg i projektiv test med DAB-Landskab ændret formulering til et mere bredt "du er ude i naturen". Resultatet var, at alle har forestillet sig som natur, et sted som de fleste deltager kendte, men hvor de ikke boede, men tværtimod skulle køre med bil eller gå for at komme til.

Ligesom til fokusgruppeinterviewet med beboerne, blev der afholdt lignende med Bio-gruppens medlemmer, hvor deres ønsker og idéer til området er blevet skrevet ned og kan ses i bilag, afsnit 11.6.

I resultatet fik jeg besvarelse med naturforståelse på to forskellige niveau:
1. Den gennemtænkte, organisations definition af naturen
2. Den umiddelbare, og personligt forestilling om naturen

ORGANISATIONERNES DEFINITION AF NATUREN

DN
Natur for Danmarks naturfredningsforeningen defineres i spørgeskemaet således: naturen "det er der, hvor den får lov at passe sig selv, eller man laver positive tiltag fx graver vandhuller til padder mm, slår med le for at få flere blomster frem, sår hjemmehørende arter osv - og modsat er dyrkede marker og pesticid polerede haver".

DN (Bilag, afsnit 11.10)

DAB
I personlig kommunikation med DAB- Landskab, har Mette Veje Hansen defineret naturen på følgende måde:
"Det grønne mellem boliger, uanset hvad vi gør, forbliver en kultur-natur. I boligbebyggelse er det vigtigt, at de grønne arealer opfylder beboernes ønsker. Det betyder ikke, at der ikke skal være et paradigmeskift fordi det nytter at revurdere behovet for driften for blomster i stedet for græs, for variationen i det grønne, og for de funktioner udearealer byder, men det skal være ændringer med succeskriterier. Det skal svare til folks behov. Vores formål er at gøre folk opmærksomme på naturen og på biodiversiteten. Vores mål er at skabe bæredygtige udearealer, som værdsættes af beboere".

(DAB 2022, personlig kommunikation)

PERSONLIG FORHOLD TIL NATUREN
Projektivtest-metoden med Bio-gruppen og DAB-Landskab, har givet deltagernes personlige vinkel på naturen. Fælles for begge grupper var, at de beskrevne forhold, som f.eks. solskin, varme skulle være til stede for at kunne være i den forestillede natur. Begge spørgeskemaer har vist, at i de fleste tilfælde var den forestillede natur noget deltagerne besøgte tidligere, og kendte til. De fleste deltagere forestillede ro og alennetid i naturen, som medførte kvalitet.

IDÉER, FORSLAG OG RÅD FRA INTERESSEGRUPPER

Ønsker fra Bio-gruppen
Bio-gruppen har allerede defineret deres ønske til udvikling i deres målsætning for stedet (se afsnit 3). Ud over det har Bi-gruppen været igennem samme process som beboerne. Under en interview blev der kortlagt deres ønsker og forslag til de forskellige områder og til hele Kildemarken og Skovgården. De indregistrerede svar lignede beboernes. Medlemmer havde stor fokus på biodiversiteten, men der var også mange forslag, hvor fokus var på æstetikken og prydværdi, brug af området og dens praktiske funktionalitet. Der blev påpeget stedlige forhold som f.eks. skygge fra træer der var til ulempe for nogle beboere, mangel på skraldespande og opholdssteder mm.
Fig xxx, viser Bio-gruppens ønsker og forslag fordelt på delområder.

Ringsted forsyning
Bio-gruppen har afholdt et møde med forsyningen, grundet etablering af eksperimenterende midlertidige løsninger. Der er blevet lavet en "samarbejdsaftale". Da forsyningen alligevel skal genetablere arealer, som er smadret pga. gravearbejdet, vil de hjælpe Bio-gruppen med jordforberedelse til blomsterenge. Forsyningen ser positivt på tiltag med blomstereng, og synes mere af området skal inddrages til dette formål (Bio-gruppe 2022, personlig kommunikation).

HedeDanmark
HedeDanmark, som er har ansvar for områdets pasning, er blevet kontaktet af Bio-gruppen, i forbindelse med etablering af eksperimenterende midlertidige løsninger. Entreprenøren var positiv overfor forandringer. Der er blevet aftalt, at der skal være 2 meters afstand mellem blomsterengene, så det er nemt at slå græs.

Ringsted kommune
Ringsted kommune var positive og åben over for strategien. Under personlig kommunikation med kommunen (Ringsted kommune 2022, personlig kommunikation), blev der afklaret indhold og virke af lokale planer på området. Kommunen ser positivt på mere naturindhold og biodiversitet på stedet. Deltagere har anbefalet, at der også kan arbejdes med områdets sammenhæng.

Råd fra DAB-Landskab

"Næsten alt kan lade sig gøre, så længe I informerer om jeres tanker, så man ser, at der er mening med galskaben. Det er vigtigt, at I gør det tydeligt, at et tiltag er med vilje. Når I holder en skarp kant mellem det vedligeholdte og det vilde, kan man SE, at her er 'vildt med vilje'. Det er også vigtigt at huske æstetikken, der er ingen, som gider biodiversitet, hvis det ser for smadret ud".

Ziff Hansen, Landskabsarkitekt DAB-Landskab
(DAB, 2021)

Råd fra Aktive fællesskaber, som er med i projektet Fællesskabsby i Ringsted
"Det er vigtigt, at I tænker over at dele opgaverne imellem jer. I kan også se på, hvordan I kan bruge de andre beboeres kompetencer, hvor det giver mening, og så skal I hygge jer med hinanden i processen, så I ikke kører død i det."

Claudia Hage, tidlige fællesskabskonsulent i DAB
(DAB, 2021)

FASE II

STRATEGIUDVILKING- FASE II

SWOT – ANALYSE AF EKSISTERENDE FORHOLD

Til opsummering af forundersøgelser for hele projektområdet, har jeg brugt SWOT-analysen. Resultater af analysen blev fordelt i fire kategorier: styrker, svagheder, muligheder og trusler.
I analysen sammenlignes og afvejes trusler og muligheder mod stærke og svage sider.

Styrker:	**Svagheder:**
• den største del af området tilhører grundejerforeningen, derfor kræver projektet ikke separate godkendelse af andre afdelinger, og grundejerforeningen har højt interesse og opbakning for projektet; • eksisterende bevaringsværdige elementer på udearealer (som søen ved Åkanden); og vigtige identitetsskabende kulturlandskaber (Kildeparken og Grønningen); • lerjord (udtørrer ikke så hurtigt, god for drikkevands dannelse); • skrånede og forholdsvis fladt terræn, uden store lavninger i den vestlige del- ingen risiko for oversvømmelse fra skybrud; • mange forskellige vegetation typologier; • der er en del eksisterende vegetation med høj biodiversitet niveau; • for det meste er der vindstille og uden støj fra vejen; • mange udearealer får meget sol i løbet af dagen; • de stor åbne rum giver gode oversigtsforhold. Lige lange stier giver lange udsigtskig. Terrænformationer på enkelte områder er gode udsigtspunkter; • mange rumdefinerende elementer; • ingen kørende trafik på de grønne fællesarealer; • sammenhæng på de grønne arealer i Kildemarken. Stor koncentration af knudepunkter på stisystemet i Kildemarken; • legepladser ved bygninger, i de enkelte boligområder, bliver intensivt brugt af både institutioner og beboere; • mange faciliteter, som affaldshåndtering, p-pladser, legepladser, ligger tæt ved bygninger.	• mange ejerforhold gør, at ikke alle har den store tilknytning til fælles grønne arealer; • lerjord kan være vandlidende og er ikke nemt at arbejde med, og giver ikke artsrig beplantning; • største del af området kræver højt plejeniveau, og har ikke det store biodiversitet niveau; • der er blæsende i den østlige del af projektområdet, og området er også påvirket af vejstøj; • skygge fra bygninger, især dem som har vest-østlige retning, genere beboere; • gode oversigtsforhold på de åbne steder er ikke entydig med spændende oplevelser • ingen væsentlige orienteringspunkter, som kan ses udefra; • der er en del af områder som passes intensivt, men ikke bruges; • der er få opholdspladser eller aktivitetspladser på fælles grønne arealer, de fleste områder bliver hovedsageligt brugt til gennemgang og hundeluftning; • manglende faciliteter, f.eks. skraldespande, på fælles grønne arealer
Muligheder:	**Trusler:**
• en stor del af området ligger inden for drikkevandsinteresse, og derfor enhver tiltag med mindre plejeniveau og flere træer vil gavne grundvandsdannelse; • støjvolden i den østlige del er udpeget som økologisk forbindelse (som har til formål at forbinde naturområder og områder med særlig beskyttelsesinteresse sammen) uden at have biologisk værdi i sig selv; • eksisterende gode udsigtspunkter; • varieret beboersammensætning giver mange forskellige behov; • der er en del af områder som passes intensivt, men ikke bruges (kan muligvis omdannes til noget andet); • kommuneareal med uklippet græs er destination for mange hundeluftere, og kælkebakke om vinteren.	• skygge fra bygninger, som har vest-østlige retning, generer beboere, og derfor mange vil fælde træer; • en del af område er udpeget som risikotruet for skybrud; • en del af området er plaget af støj; • strategien for området kræver godkendelse hos kommunen. • en del af området tilhører ikke Grundejerforeningen, og det er uvist, hvor interesserede både beboere (grunden lav interesse i beboerinvolveringsprocessen) og bestyrelse er for forandringer. • varierende beboere sammensætning kan være problematisk for at finde en løsning, der tilfredsstiller alle. • manglende økonomi, da der er afsæt penge kun til rosenhave (bilag, interview med Bio-gruppen, afsnit 11.6).

SWOT-analysen (fig. 21).

OPSUMMERING FRA INTERESSEINVOLVERING

En opsummering af Naturbegrebet

Ud fra både fokusgruppeinterviewet og spørgeskemaet kan det konkluderes, at skoven er noget som de fleste beboere forbinder med naturen, især den klassiske bøgeskov med høje søjlestammer, som blandt er de dominerende produktionsskovtyper i Danmark (Dansk Skovforening, n.d.), og blev derfor sorteret i gruppe B- natur som det landlige (se bilag, afsnit 11.1). Ifølge J.N. Larsen og J.B. Larsen opfattes tit "bøgesøjlehalle-skov", som den "ægte" danske natur grundet guldalderens malerier og nationalsangen (Larsen et al., 2013). Det, at mange adspurgte nævner de nærliggende skove som referencer, viser også, at det en type som mange er vant til at se, og har personlige forhold til.

Det åbne landskab med engen og åløbet, fra Gruppe A- natur som det vilde, er på plads to. Denne form for landskab er også kulturbetinget, og vedligeholdes ved enten aktiv græsning eller høslæt. Den er præget af vilde arter og deres variation.

Under fokusgruppeinterview var der enighed om "det vilde", og uplejede også var et kriterium for store naturindhold i form af biodiversiteten. Det kan dog ikke spores i den samme grad i spørgeskema resultater (se bilag, afsnit 11.9).

Ud fra dette kan der konkluderes, at både natur som det vilde og natur som det landlige, opleves af mange folk som det med mest naturindhold.
Generelt forstås selve begrebet natur meget bredt, og billeder fra alle kategorier blev udpeget som natur i en vis grad.

"Der er noget at se på. Blomster, planter, grønt og vand".
"Natur er vildt, vand, planter, liv. Forskellighed."
"Da det ikke ligger ved tæt beboelse".
"Indeholder næsten det hele, træer, vand"

(Uddrag fra svarene på spørgeskema- bilag, afsnit 11.9)

I kommunikation med DAB, DN og Bio-gruppen, kan det ses at organisationens forståelse af naturbegrebet ikke er entydigt med menneskets eget individuelle forestilling om natur. Det samme er, når naturen bliver sæt i en bestemt kontekst, f.eks. i boligområde. Mange forestiller naturen, som "det landlige", en destination, man skal komme hen til; mens i konteksten af en boligbebyggelse, skiftes forestillinger til "naturen som det grønne", eller "naturen som det hele".

Afklaring af ønsker og forslag

Mange beboer nævnte at der var behov for flotte træer, blomster og andet grønt, men på samme tid var der også stor behov for flere P-pladser og opholdspladser, og i mindre grad flere legepladser. Som andet blev der nævnt opholdssteder for dyr og insekter, blomsterenge, flere skraldespande, spændende områder, opholdssteder, nem vedligeholdelse og flot udseende, skovlignende områder, søer og vandhuller.
Som mulige steder til forbedring på området udpeges område 3 og 4 (3 gange), område 5 (4 gange), område 6 og 7 (5 gange), område 10 (1 gang), område 11 (2 gange). Som forslag nævnes det at gøre området mere spændende med flotte og interessante udsigter, opholdssteder, hyggepladser med vilde blomster/planter. Bio-gruppens ønsker til områdets lignede meget beboernes. Andre interessegruppers ønsker var mere generelle. De ville gerne promovere biodiversiteten, men de var også opmærksomme på områdets brug, beboernes tilfredshed og parathed til forandringer (se bilag, afsnit 11.6).

KOMSAMMEN ARRANGEMENT

“DEN GRØNNE DAG I KILDEMARKEN”
d. 8 maj kl. 10:00-13:00

“Den grønne dag i Kildemarken” er blevet afholdt, som en komsammen arrangement, hvor beboere har haft mulighed at mødes uanmeldt med andre beboere og med Bio-gruppe, der står bag strategien for fremtidig udvikling af grønne fællesarealer i Kildemarken og Skovgården.
Arrangementet er blevet afholdt d. 8 maj 2022 kl. 10:00 - 13:00 i Kildemarken, som etape 2 i beboerinvolveringsprocess.

Hvad var formålet?
Formålet ved arrangementet var at skabe gennemsigtigt og inklusive process i strategiudviklingen.
Da strategien vedrører hele området, har formålet været at sprede arrangementet over hele arealet ved at etablere fem forskellige poster rundt i området.
Ideen videreformidlet på tværs af afdelinger.
Indholdet på de forskellige poster var forskelligt i forsøg på at ramme så mange forskellige alle aldersgrupper som muligt.

Intentionen bag komsammen

Informere:
- at informere beboer om strategiudvikling
- at præsentere for beboere foreløbige resultater af beboerinvolvering
- at give mulighed for beboer at lære at kende Bio-gruppen og andre samarbejdspartnere, der har interesse for projektet, få personlig snak, og sat ansigt på folk.

Formidle:
- at giver beboere indblik i processen, og hvordan strategien bliver udviklet
- at giver beboere mulighed at få opfølgning på fokusgruppeinterview og spørgeskema fra fase 1 og at vise, hvordan beboernes ønsker bliver inddraget i processen.

Reflektere og diskutere:
- alle beboernes ønsker blev præsenteret og kortlagt
- beboerne fik mulighed for at reflektere og diskutere de forskellige forslag.

Involvere:
- at giver beboerne mulighed for at deltage aktivt i planlægningen, indholdet og forberedelsen af arrangementet, blandt andet ved at tilbyde deltagelse i arrangementet. F.eks. kan beboerne være med til at anskaffe materialer til insekthoteller eller forberede bed inden såning af blomstereng; tilbyde rammer for salg af hjemmeproducerede planter, aktiviteter for børn, mv.
- at giver beboere interesse og ejerskab over projektet og over grønne udearealer.

“DEN GRØNNE DAG I KILDEMARKEN” - KOMSAMMEN ARRANGEMENT
d. 8 maj 2022 kl. 10:00- 13:00

Kære beboer i Kildemarken du inviteres hermed til “ Den grønne dag i Kildemarken”- et komsammen arrangement, hvor du kan mødes med andre beboere og dele dine ønsker for fremtidig udvikling af grønne fællesarealer i Kildemarken og Skovgården. Alle er velkommen både børn og voksne i alle aldre. Dagen byder på mange spændende arrangementer og aktiviteter. Øverst på siden kan du se et oversigtskort med aktiviteter, og nederst finder du beskrivelser af dem.

Punkt 1 - “Strategi for Kildemarken og Skovgården”
Der arbejdes videre med resultatet af “fokus-gruppe interview”, afholdt d.20. og 21. april 2022. De idéer og ønsker, som blev noteret under interview kan nu præsenteres og videreformidles på tværs af afdelinger. Alle er velkomne!

Punkt 2- “Beboer LAB”
Beboernes Laboratorium er et midlertidigt anlæg, hvor beboere kan gå løs med kreative projekter. Der kan laves kvashegn, insekthoteller, mv. Ud over det her kan du få et kort til skattejagt, hvor den heldige vinder får præmier i slutningen af arrangementet.

Punkt 3 - “Blomstereng”
Såning af blomstereng i Rosenhave for pryd og for biodiversitet.
Være med til at så blomstereng sammen med landskabsarkitekter fra DAB - Landskab, og har gode råd om såning, valg af blomsterfrø, og om vigtigheden af blomsterne for insekter.

Punkt 4 - “Bio-gruppen”
Medlemmer af biogruppen fortæller hvem de er, og hvad de ser som deres opgave. Kom og få indblik i, hvad de har rodet sig ind i. Hvad for nogle projekter er de gået i gang? Hvad er deres fremtidige planer? Hvordan samarbejder Bio-gruppen med beboere, grundejerforening, kommunen mv.

Punkt 5 - “Fællesskaber får mennesker til at gro”
Kom og vær' med til at klippe, klistre og male fællesskabsblomster, der skal munde ud i et flot blomsterbed. Hør samtidigt, hvordan du kan være med til at få fællesskaberne i dit lokalområde til at blomstre og gro.
Der er også mulighed for at høre mere om projekt Fællesskabsby, der over de næste to år skal sætte fokus på at styrke adgangen til byens fællesskaber. Vi vil meget gerne høre dine inputs til, hvad fællesskab betyder for dig og hvad der er vigtigt for dig i den forbindelse.

Vil du være med til at afholde arrangement eller hjælpe til?
Kunne du tænke sig at hjælpe til eller har du en strålende idé til arrangementet, er du velkommen til at kontakte:
Olga, studerende på Københavns universitet og studentermedhjælper hos DAB, orak@dabbolig.dk
Per, medlem af Bio-gruppen i Kildemarken, persperling@gmail.com
Der er mange måde man kan bidrage med, det skal bare relatere sig til arrangementet. Du kan f.eks. være med til at anskaffe materialer til insekthoteller eller forberede bed inden såning af blomstereng. Arrangementet kan også tilbyde rammer for salg af hjemmeproducerede planter, aktiviteter for børn, mv.

I SAMARBEJDE MED:
Grundejerforeningen Kildemarken
KØBENHAVNS UNIVERSITET
DAB Dansk almennyttigt Boligselskab
Fællesskabsby Ringsted

Invitation til komsammen arrangement (fig. 23).

Resultater fra fase I (billede 14).

De fire strategier hængt på væggen (billede 15).

Præsentation af de fire strategier for beboer og grundejerforeningens medlemmer (billede 16).

Kortlægning af beboernes ønsker, der afspejles i de fire strategier (billede 17).

Det praktiske

Invitation af beboere til arrangementet
1. Beboerne blev inviteret til arrangementet via invitationer (se fig. 23), som blev uddelt i postkasser for alle beboere i området (en uge før arrangementet)
2. Invitationen blev offentliggjort på sociale medier og i beboerens gruppe på Facebook (en uge før arrangementet, dagen før og på selve dagen).
3. Deltagere fra fokusgruppeinterviewet er blevet inviteret personligt via samtale efter interview og via e-mail (en uge før arrangementet).

Invitation af samarbejdspartnere
Interessegrupper, som kunne have interesse for strategien og for arrangementet er blevet kontaktet.
Blandt dem var 4H, Danmarks naturfredningsforeningen, Fællesskabsbyen i Ringsted, DAB-Landskab, Sjællandske medier (Ringsted dagblad).
DAB-Landskab og Fællesskabsbyen har deltaget fysisk i afholdelsen af arrangementet, mens Danmarks naturfredningsforeningen har tilbudt udlån af udstyr, og har givet lov til at bruge foreningens informationsmaterialer.

DE FIRE STRATEGIER

Der blev arbejdet videre med resultatet af "fokusgruppeinterviewet", afholdt d.20. og 21. april 2022. Idéer og ønsker fra interviewet er blev præsenteret på dagen.
Ved gruppering af resultater har jeg fået fire grupper:
1) det vilde
2) Nytte
3) ramme for aktiviteter og ophold
4) pryd

De fire grupper blev baggrund for fire forskellige strategier, med principper inden for hvert strategi, som illustrerer beboernes ønsker. Principperne blev sat på kortet de steder, hvor beboerne har ønsket sig forandringerne.
I de fire strategier har jeg også givet eksempler på, hvordan de kunne implementeres ikonteksten af projektområdet.

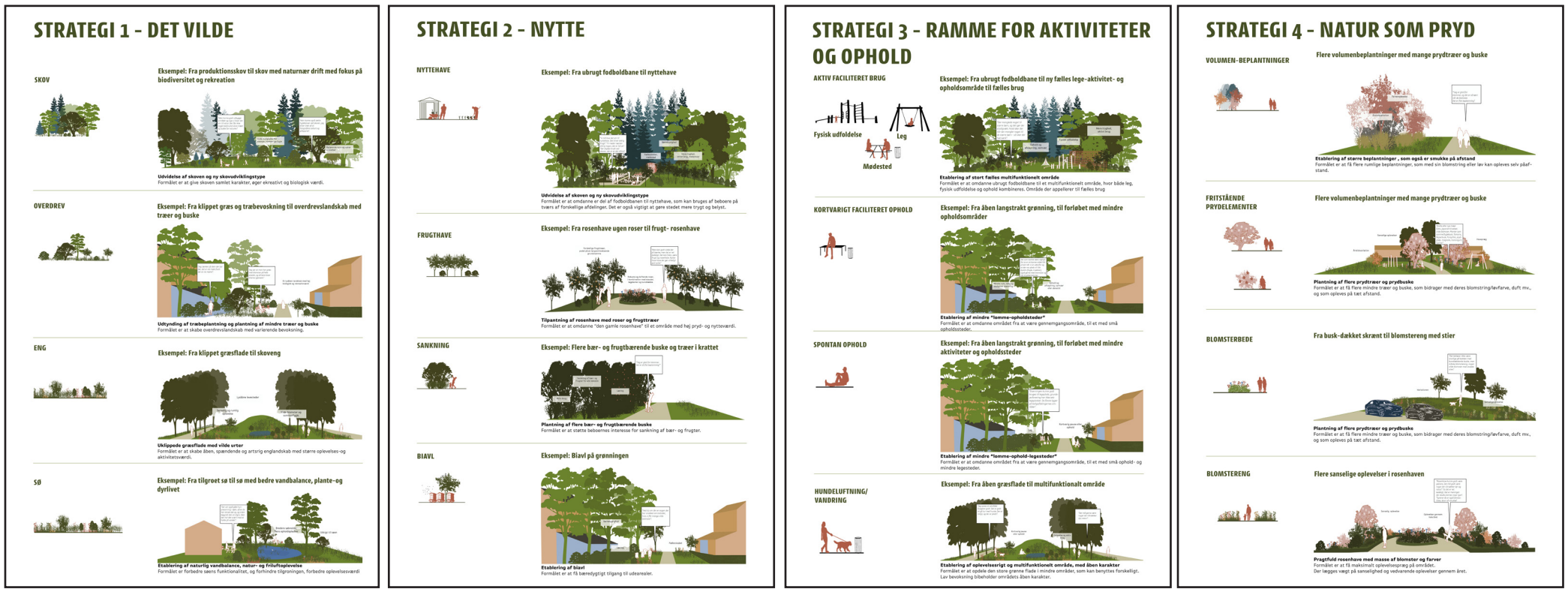

De fire forskellige strategier (udviklingsscenarier) (fig. 24).

RESULTATER AF KOMSAMMEN ARRANGEMENT

Det var ikke det store fremmøde. Nogen af beboer, der deltog i arrangementet, havde tilknytning til projektet gennem deres bestyrelsesarbejde i område eller var i familien med medlemmer. Det er især i slutning af arrangementet hvor der kom flere folk.
Dem der var flest af, var børnefamilier med små børn (i alderen 6-10 år). Børnefamilier er en beboergruppe, som var også aktivt i etape 1- ”Fokus-gruppe interview og spørgeskema”(se bilag, afsnit 11).
Deltagerne blev præsenteret både for selve projektet, beboer-inddragelsens processen, og resultater af det. Det viderearbejde med strategien blev drøftet med deltagere. Deltagere var positive over ny strategi, og for dem handlede det ikke at vælge en af de ophængte strategier, men kombinere det, så det kunne dække så mange interesser som muligt. Vi har også snakket om afvejning af især fokus 3. Aktiviteter og ophold i forhold til beboernes brug af udearealer, for at sikre at det bruges, og ikke bare står. Børnefamilier var meget positive over legepladser for større børn, og især i kombination med fitness for de voksne. Udvidelse af skoven var også modtaget positivt, og overordnet mere ekstensiv drift der vil bidrage til biodiversiteten, f.eks. i form af omdannelse af de store flader med klippet græs til højt græs og enge. Forslag om bier på grønningen, var ikke mange positive over.

På dagen har jeg også holdt interview, med nogen af beboer som gad ikke at deltage i arrangementet:
1). 1- 4 piger på 14-16 år, der sad med telefoner på en bænk: Det var ikke noget de interesserede sig i.
2). En ældre mand fra afdeling Kildemarken: Han har fået information, men ”har ikke noget med det at gøre”.
3). En mand fra ejerboliger, ordnede sin have: Har fået information, men havde ikke interesse.
4). En kvinde fra afdeling Kildemarken: Har fået information, men vil ikke involvere sig. Hun var glad for at bo i Kildemarken, og bakkede op omkring Bio-gruppens arbejde.

Ønsker fra Grundejerforeningen

Til arrangementet har jeg fået input fra Grundejerforeningens (GFK) medlemmer. Medlemmer var især opmærksomme på drift- og anlægsomkostningerne og på områdets brugen.

Ønsker:
1 - at fremme biodiversiteten på GFKs område
2 - at få mest biodiversitet for pengene, og så vidt muligt spare penge på vedligeholdelse af GFKs område på længere sigt
3 - at anlægge aktivitet- og opholdsområder, der vil blive brugt af beboere
4 - at gøre stedet multifunktionalitet, for at dække beboernes forskellige interesser.

Reaktioner og feedback på eksperimenterende midlertidige løsninger

Blomstereng
Da arealet til blomsterengen blev anlagt i processen af strategiudvikling processen, var det allerede muligt at få folks tilbagemeldinger .
Til fokusgruppeinterviewet var mange beboere blevet opmærksomme på nye tiltag. De fleste var positive, og glædede sig til at se resultaterne af forsøget.
Der var nogen, der syntes, at det var en god ide, men selve afsætningen og udformningen ikke var æstetisk appellerende.
Enkelte beboere var negative, eller syntes ikke, at det var en passende placering for løsninger. Som reaktion på anlægget er der også kommet en række andre reaktioner, hvor f.eks. beboere har prøvet at fjerne skiltning, og en af beboere har oprettet afstemning om biodiversitet på grundejerforeningen i den lokale facebook gruppe.

Beboer-LAB
Til komsammen arrangement, blev der også anlagt en andet eksperimenterende midlertidig løsning, som blev kaldt “beboer-LAB” (se beskrivelse i bilag, afsnit 12). Løsningen dannede ramme omkring et af valgte aktivitetssteder. På dagen blev både børn og voksne aktivt engageret i forskellige aktiviteter, som bygning af insekthoteller, stenmaling, skattejagt mm. På samme sted kunne man få inspirationsmateriale fra Danmarks naturfredningsforeningen.

FASE III- STRATEGI FOR KILDEMARKEN OG SKOVGÅRDEN

FASE III- STRATEGI FOR KILDEMARKEN OG SKOVGÅRDEN

FORSLAG TIL LØSNING AF PROBLEMATIKKER OG UDFORDRINGER

I strategiudviklingsprocessen er der blevet afklaret en række problematikker og udfordringer, som skal overkommes i den nye strategi for Kildemarken og Skovgården.
Disse problematikker og udfordringer kan løses på forskellige måder.
Her er der en række forslag for hvert enkelt kategori.

1. Forslag på beboernes og andre interessegruppernes ønsker:
fokus på biodiversitet
- plads til aktiviteter og ophold
- højere prydværdi og sanselige oplevelser
- fokus på funktionalitet (praktiske ting som P-pladser, belysning, skraldespand)
- understøtter det sociale liv
- fokus på det ønskede og uønskede
- fokus på økonomi
- forandringer, der svarer til efterspørgsel
- sammenhæng mellem boligområder
- bæredygtighed
- fokus på beboerinvolvering.

2. Forslag ud fra SWOT- analyse af eksisterende forhold:
- fokus på kvaliteten af eksisterende kulturlandskaber
- adaptive karakter af strategi
- fokus på fysiske forhold
- fokus på rummelighed og sanselighed
- mindre plejeniveau
- højere biodiversitet værdi på området og forbindelse til naturarealer
- fokus på ophold og aktiviteter
- bedre sammenhæng mellem afdelinger
- fokus på brug og behov

3. Forslag til den ønskede natur:
- artsrig og vildt
- varierende (åben, lukket)
- flot og blomstrende
- natur, der gør beboere glad og tilfreds.

Hvis disse forslag slås sammen, får jeg følgende:
- fokus på kvaliteten af eksisterende landskaber og områdets identitet
- højere biodiversitet værdi på området og forbindelse til omgivelse (eks. naturarealer)
- fokus på rummelighed, sanselighed og sammenhæng
- diversitet i naturoplevelse og natur for alle
- plads til aktiviteter og ophold
- fokus på beboernes ønsker, beboerinvolvering og sociale liv
- bæredygtighed og funktionalitet
- adaptiv karakter af strategi
- fokus på økonomi, mindre plejeomkostninger.

Disse forslag har forskellige sociale, kulturelle, økonomiske, økologiske, oplevelsesmæssige og funktionelle aspekter.

De nævnte forslag omdannes til fælles mål, som fører til den nye strategi.

Mål for strategien:

1 - at udvikle ny identitet for området
2 - at skabe bæredygtig grøn infrastruktur
3 - at sikre multifunktionalitet og variation
4 - styrke fællesskab og samhørighed

STRATEGI FOR BYDEL MED FOKUS PÅ NATUR OG MENNESKER

Vision
At omdanne Kildemarken og Skovgården til bæredygtig bydel, hvor udearealer er til gavn både for mennesket og naturen.

Mission
At skabe sammenhængende og multifunktionel grønt struktur, som har fokus på biodiversitet, kulturarv, oplevelser, økonomi og sociale liv.

Principper
1. **Fleksibilitet og tilpasningsdygtighed**
2. **Interesseinvolvering**
3. **Åbenhed**
4. **Kontinuitet**
5. **Bæredygtig tankegang.**

Mål
1. **At udvikle ny identitet for området**
2. **At skabe bæredygtig grøn infrastruktur**
3. **At sikre multifunktionalitet og variation**
4. **At styrke fællesskab og samhørighed.**

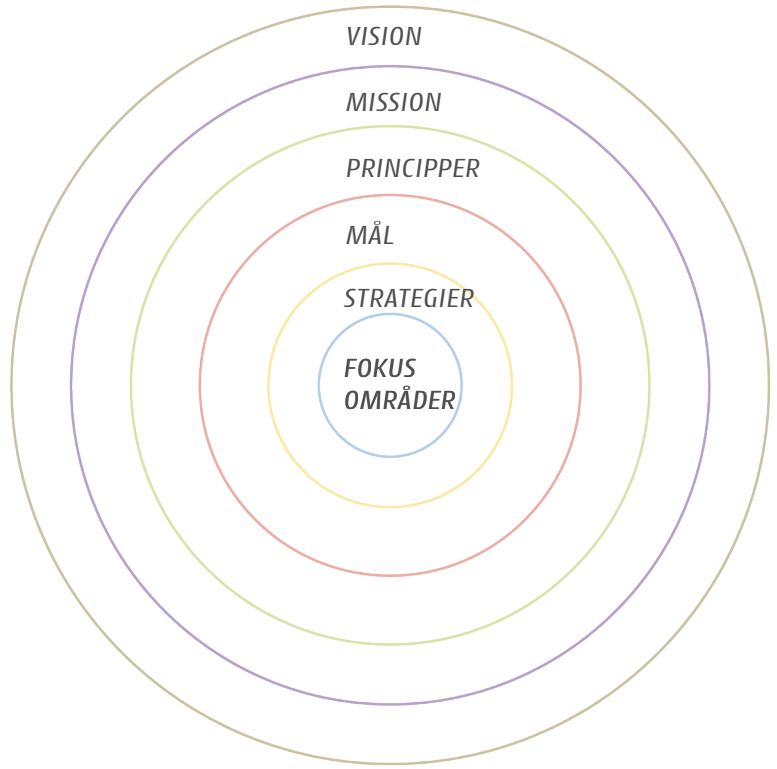

Opbygning af strategien, hvor detaljering ændres fra periferi til centrum, hvor visionen er den mest overordnede i strategi, mens fokus områder beskriver tiltag på udvalgte områder (fig.25).

Formålet med visionen og missionen er at skabe de overordnede rammer for udvikling i Kildemarken og Skovgården.

Principper - beskriver kerneværdier og sætter rammerne for alle handlinger, der finder sted efterfølgende.

Mål - sætter hovedmålene for den fremtidige udvikling.

Strategier - bruges til at realisere målsætninger.

Fokusområder - beskriver tiltag på udvalgte områder.

PRINCIPPER

1. FLEKSIBILITET, TILPASNINGSDYGTIGHED OG LÆRING
Der er ikke noget der "står stille" i det virkelige liv. Der sker konstant forandring både i det fysiske miljø omkring os, og vores egen måde at se verden på. Derfor er det vigtigt at have strategier, der kan tilpasse sig til forandringer. Dette kan gøres gennem adaptiv ledelse.

Fremgangsmåde
1. Afstem forventninger
2. Lav tidsplan
3. Mål periodisk resultater
4. Reflektere over resultater og sammenlign med forventninger
5. Lav justeringer og start forfra fra punkt 1 (Greig et al. 2018)
6. Lær af processen
7. Relevant uddannelse/kursus

Ud over det kan der opstå spontane situationer, der også kan kræve handlinger. Ved adaptiv ledelse er læringsprocessen en metode til at måle resultaterne.

2. INTERESSEINVOLVERING
Interesseinvolvering er grundlæggende for strategiens levedygtighed. Involvering af andre interesser og deres ønsker, kan være med til at sikre bedre resultat og accept af forandringer både ved udvikling, vedtagelse og ved implementering i fremtiden (Burgess, 2015).

3. ÅBENHED
Åbenhed omkring projektet er vigtigt for at sikre tillid og accept blandt interessegrupper. Det er vigtigt at sikre, at alle har mulighed for at tilgå informationer i forhold til strategien og de beslutninger, der er blevet taget.

4. KONTINUITET
Kontinuitet er vigtigt for at sikre, at de langsigtede visioner og missioner i strategien kan opnås. Konstant opdatering om f.eks. det udførte arbejde sikrer, at interessegrupper ikke mister deres interesse for projektet.

5. BÆREDYGTIG TANKEGANG
I beslutningstagningprocessen og i udførelsen er det vigtigt at afveje konsekvenserne, og se tingene i sammenhæng med hinanden eller hvordan de kan have indflydelse på hinanden.

MÅL 1. AT UDVIKLE NY IDENTITET FOR OMRÅDET

Strategi 1. Tage afsæt i områdets eksisterende kvaliteter, kulturelle og landskabelige værdier
Mange beboere har stærk tilknytning til Kildemarken og Skovgården, da de har boet her i mange år, er vandt til stedet, og er glade for at bo i området. Derfor, selv om der er mange der synes, at der er behov for forandringer, er der også en del der er tilbageholdende.
Udover det har områdets udearealer mange gode kvaliteter, som ikke skal undervurderes.

Implementering af strategi
På fig. 26 er der vist eksempel på implementering af strategi 1 gennem kortlægning. Den består af:
- udpegning af bevaringsværdige eller værdifulde elementer
- udpegning af kvaliteter og karakter ved eksisterende udearealer, som skal bevares

Åben karakter. Områdets åben karakter sikres gennem plantevalg og pleje, således at området opleves sammenhængende og åben, uden større tætte beplantninger. Tætte beplantninger må udgøre maks. 30 % af arealet.

Skovkarakter. Områdets skovkarakter sikres gennem plantevalg og pleje, således at de meste af området fremstår som sammenhængende skov, som er domineret af beplantning med sammensluttede trækroner. Der kan etableres større eller mindre lysninger i skoven, i forbindelse med skovdriften eller etablering af opholdsområder, dog skal de tilsammen udgøre mindre end 30 % af skovarealet.

Havekarakter. Områdets havekarakter sikres gennem anlæggets udformning, plantevalg og pleje, som fremhæver stedets prydværdi. Der lægges vægt på æstetik, sanselige oplevelser og rumlighed.

Beskyttede søer. I henhold til naturbeskyttelsesloven § 3, må der ikke foretages ændringer i tilstanden af søen. Søernes tilgroning skal hindres ved rensning og jævnlig nedskæring af opvækst , som giver større vandflade og renere vand.

Bevaringsværdige allébeplantninger. Allétræer er en del af Kildemarkens identitet, de giver området særligt stemning og identitet. Allétræer er karakteristisk beplantning i parkanlæggene i Ringsted. Derfor er det vigtigt at sikre bevaring af beplantningen. Dette gøres gennem pasning og tilplantning der sikrer at beplantningen forblive med at opleves som en allé. F.eks. hvis der bliver besluttet at fælde træer, skal dette gøres uden at ødelægge helhedsindtryk, hvis det er ikke muligt, skal der plantes nye træer, som erstatning for de gamle.

Strategi: Tager afsæt i områdets eksisterende kvaliteter, kulturelle og landskabelige værdier (fig.26).

Værdifulde træer/trægrupper. For at sikre at områdets træer, der har særlig værdi, så som biologisk, rumlig, oplevelsesmæssig mm., kan blive i en hvis omfang beskyttet for fældning, anbefales der at udføre sammen med beboere og fagpersoner vurdering af træer. De udpegede træer kan opnå en særlig status, hvor fældning af disse træer vil kræver godkendelse fra flertallet af beboere, og hvor det kan blive påkrævet et erstatning, hvis træer skades. Det anbefales at træerne bliver vurderet af fagpersoner, der har viden om træernes biologiske tilstand og landskabelige værdier. Beboerne må genre informeres, inddrages og oplæres, så de kan være med til at værne om træerne.

Værdifulde læhegn. Da læhegnet spiller et vigtigt rolle på stedet, ved at dæmpe trafikstøj, er det vigtigt at bibeholde det, og udfører pleje der giver levedygtig og velfungerende beplantning.

Strategi 2. Involvere beboere og skab tillid til strategien
En del beboere har mistillid til projektet, og er usikre på deres egen indflydelse. Beboerinvolveringsprocessen har også vist, at der ikke er mange aktive beboere, der vil inddrages. Selve projektets formål med mere natur og biodiversitet forstås forskellig blandt beboerne, som hver især har deres egen forestilling om naturen

Implementering af strategi
- Involvering af beboere i strategiudviklingsprocessen (gennem fokusgruppeinterview og spørgeskema, personlig kommunikation.
- Præsentation af strategi overfor beboere.
- Involvering af beboere i strategiimplementering, uddelegering af ansvar.
- Konstant formidling og afklaring.

Strategi 3. Involvere andre interessegruppe
Det har vist sig, at der er forskellige andre grupper, der har sin egen interesse for området. Nogen af dem er aktive brugere, som f.eks. daginstitutioner, mens andre har indflydelse på strategiens godkendelse, som f.eks. kommune, og på beboernes forståelse af naturen og strategien, som f.eks. medier og Naturfredningsforeningen.

Implementering af strategi
- Involvering af andre interessegrupper i strategiudviklingsprocessen (gennem spørgeskema og personlig kommunikation) afklarer deres forestillinger og forventninger til projektet.
- Præsentation af strategi over for interessegrupper.
- Samarbejde og sparring med interessegrupper under strategiimplementering.

Strategi 4. Gør stedet unik
Det er vigtigt at give stedet unik karakter. Det styrker beboernes identitetsfølelse og stolthed for området (Burgess, 2015).

Implementering af strategi
- Brug af unikke ting, som sær fremstillede skilte, belysning, farver og kunstneriske elementer vil skabe en identitet.
- Inddragelse af lokale kunstnere og beboere til udsmykning af området.
- Fokus på tiltag, der passer til overordnet mål og vision.

På billeder 18-23 er der givet nogen eksempler på have kunst og skulptur, som kan både have æstetisk værdi, kan tjene en funktion, eller kan være en del af leg for børn.

Stenmaling med børn, fra "komsammen arrangementet i Kildemarken og Skovgården (billede 18).

Skulptur af Thomas Saraceno, Odrupgård (billede 19).

Gren-skulptur, indgang af Cornelia Konrads (billede 20).

Træstamme-bænk i Vestskoven (billede 21).

Brændestabel som bænk (billede 22).

Haveskulptur 'Braganca' af cortenstål (billede 23).

MÅL 2. AT SKABE BÆREDYGTIG GRØN INFRASTRUKTUR

Strategi 1. Forbedr forholdene
Der er en række klimatiske og miljømæssige forhold, der kan forbedres på stedet. Det er vigtigt at projektet er med til at løse de eksisterende udfordringer.

Implementering af strategi
På fig. 27 er der vist eksampel på implementering af strategi 1 gennem udpegning af områder, hvor forholderne kan forbedres. Strategien implementeres igennem:

- reducering af støjniveau på de påvirkede områder
- minimering af risiko for oversvømmelse ved skybrud
- minimering af gener pga. vind, sol/skygge mm.
- involvering af beboerenes ønsker og reaktioner fra interesseinvolveringsprocessen (både positive og negative)
- forbedring af biologisk tilstand af udearealer
- forbedring af områdernes funktionalitet og brug.

Der område 8 og 9 er plaget af vejstøj anbefaler jeg at forstærke virkning af støjvolden med støjreducerende beplantning. Plantning af tætte kratlignende beplantninger vil mindske støjen. Ved at kombinere tætte kratområder og mere åbne overdrev-agtige beplantninger, kan støjvolden på område 12, omdannes til en varierende og artsrig beplantning, som vil kunne også fungere som biologisk forbindelse (se strategisk udpegning på fig. 27).

Håndtering af skybrud på stedet kan opdeles i mindre og større tiltag (fig.27). Små fordybninger i forbindelse med etablering af bede, blomsterenge eller opholdspladser kan være med til at håndtere små mængder af regnvand lokalt, og på samme ophober vandet for planternes brug. Mellemstor fordybninger (brede, ikke dybe) kan være med til at udvide skybrudshåndterings areal. Større fordybninger er allerede etablerede søer, og ny søer, som vil kunne bidrage til minimering af risiko ved skybruddet.

Træbeplantninger på "Grønningen" på områder to, tre og fire, kan udtyndes, dog skal der passes på at ikke ødelægge samlet sammenhængende udtryk af beplantninger. Dette vil ikke mindske skyggen som kastes fra bygninger, men vil forøger mængde af lys længere forud. Det anbefales at skabe gennem udtyndingen og tilplantninger, en mere varierende og etageret beplantning, der formidler skalaen fra etagebygninger og ned i menneskehøjde (se fig.33).

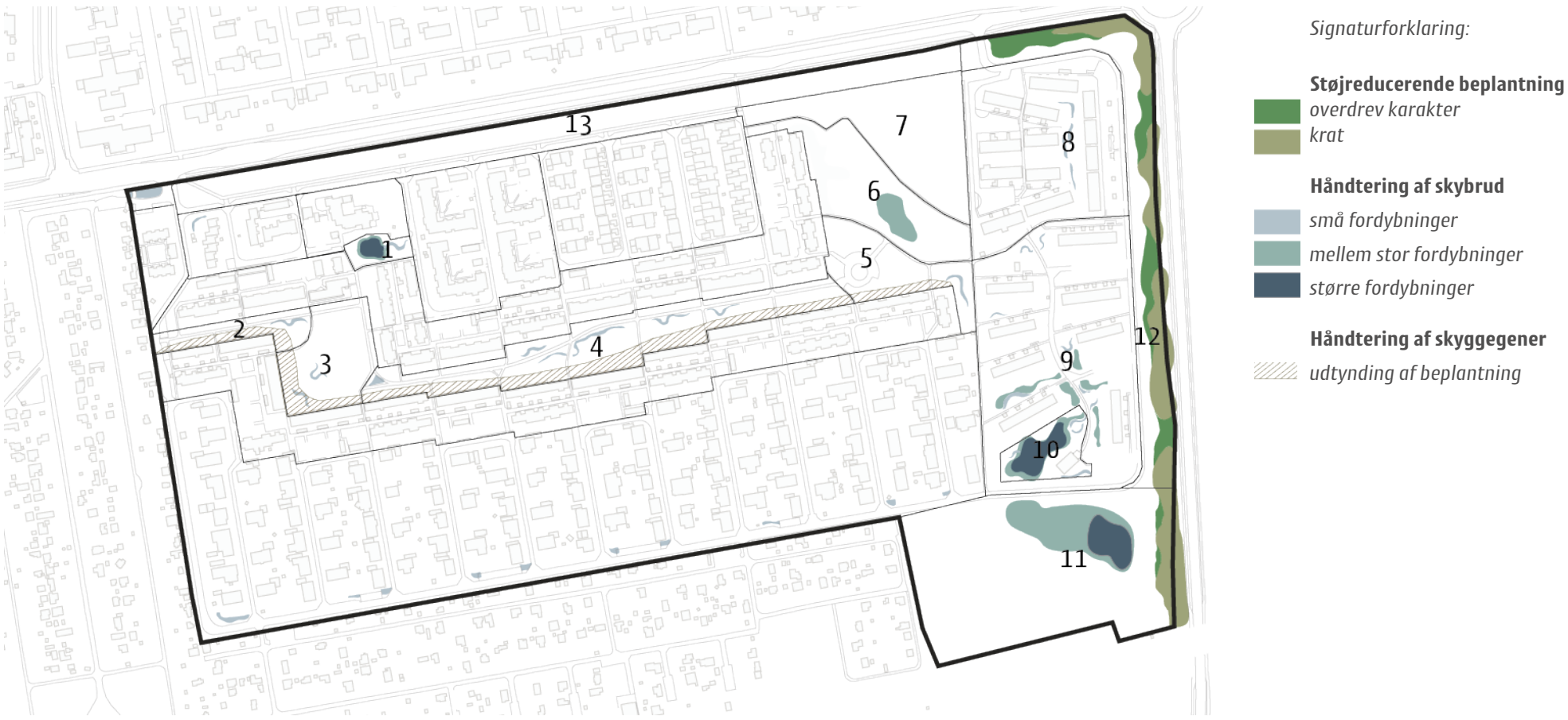

Strategi: Forbedring af forholdene (fig.27).

Strategi 2. Brug naturnær løsninger
Pleje af de intensive grønne arealer har sædvanligt til formål at fastholde bestemt tilstand eller udseende.
Jeg anbefaler i stedet for at bruge mere dynamisk tilgang, hvor man bruger biologiske processer som redskab, "såkaldte naturnær løsninger "(Larsen et al, 2010).

Implementering af strategi
Brug af naturnær løsninger har til formål at:
- beskytte mod større forstyrrelse og forurening
- skabe stabile forhold i f.eks. levesteder for dyr og planter
- understøtte selvforyngelse og selvspredning, naturlig henfald mm.
- fremme antallet af levesteder
- fremme artsrigdommen (biodiversitet)
- skabe sammenhæng og forbindelse til omverden.

Det anbefales at transformere nogle af de intensivt plejede typologier af GI (se eks. grøn infrastruktur, afsnit 4, og bilag afsnit 7) til typologier inspireret af naturlige biotoper, så som krat, overdrev, skov, eng.

Strategi: Brug naturnær løsninger. Udpegning af ny grøninfrastruktur med artsrige biotoper (fig.27).

Nye typologier af GI

Græseng- brugsplæne, som er omdannet til uklippet græs. Plejes ved 1-2 klipninger om året. I begyndelsen vil græsengen indeholde kun brugsplæne arter, men med tiden vil engen blive mere artsrig og varierende i udtrykket. Omlægningen af brugsplæner til naturgræs vil gavner biodiversiteten, men vil også forøger områdets rekreative værdi, og vil giver flere varierende oplevelser gennem året.
Græsengen vil også en god rumdanneende element omkring opholds- og aktivitetspladser.

Blomstereng - lysåben området, domineret af urtevegetation, hvor blomstrende urter er dominerende. Områder med blomstereng er anlagt med formålet at give flere sanselige oplevelser (så som blomstring, duft, farver mm.), og få at forhøje stedets biologisk værdi (fødekilde til sommerfugle og andre insekter). Frømateriale skal vælges ud fra områdets forhold, det vil sige arterne skal kunne vokse i lerjorden, med højtstående grundvand, og skal kunne enten tåle sol eller skygge, afhængigt af voksested. Områderne med etablerede blomsterenge er en kilde for frøspredning til andre græsarealer, og derfor er det vigtigt at frøblanding indeholde arter der er gode til at sprede sig med frø.

Overdrev- lysåben område med spredt bevoksning af buske og træer (Larsen et al, 2010). Det er en gammel driftsform, som er forbundets med græsning. Overdrevet på projektområdet kan etableres ved selvspredning af vedplanter i uklippede græsarealer, eller ved tilplantning af ønskede arter. Ved klipning af græsset reguleres områdets åbenhed. Overdrevs-landskab bidrager med højt biologisk og rekreativ værdi.

Skov- større sammenhængende træplantning. Den eksisterende skovbeplantning i projektområdet, er traditionel plantet skov, hvor planterne er blevet plantet i rækker, med samme afstand. Jeg foreslår at eksisterende skov omdannes til løv-nåletræblandet skov med etageret struktur (se afsnit om fokusområder). Denne skovtype vil skabe gode vækstbetingelser for planterne i skovbunden, og vil sikre skovens funktionalitet og selvforyngelse (Larsen et al, 2010). Skoven vil kunne bidrage til biodiversiteten, grundvanddannelsen, CO_2 bindingen, lokale klima, og vil være en vigtigt sted for rekreation.

Sø- vandfyldt område med nogenlunde permanent vandspejl. De eksisterende søer i projektområdet har udfodringer med vandkvaliteten og tilbehørssøgning. Det kan være tegn på at søens udformning (dybde, profil, størrelse mm.) er ikke optimalt, og det vil være svært at opretholde det naturlige vandbalance i søerne. Der mangler en decideret bredvegetation, og græsplænen bliver slået helt til søbredden. For at løse dette problem, skal der søges råd hos professionel rådgiver.

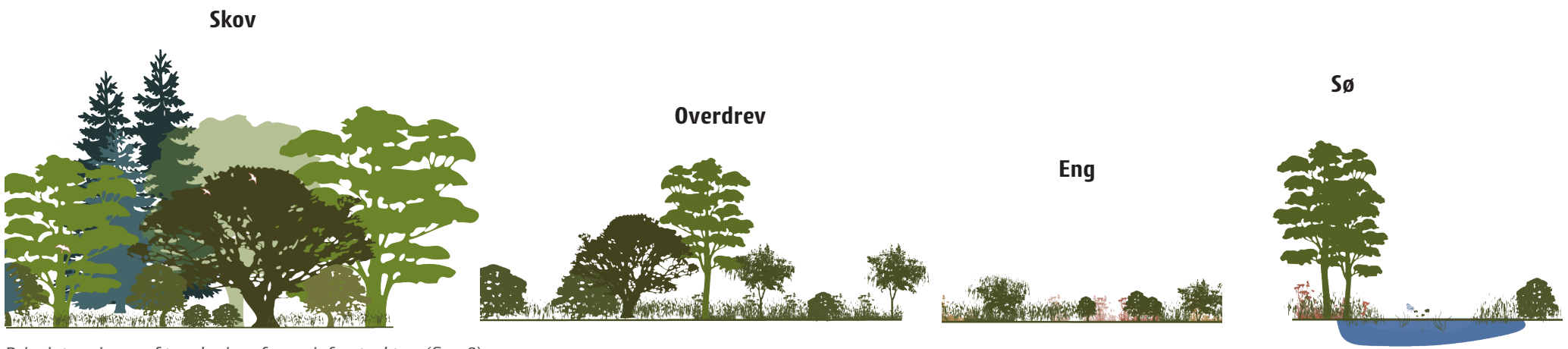

Principtegninger af typologier af grøn infrastruktur (fig.28).

Strategi 3. Skab en mere sammenhængende grøn infrastruktur
Da området er blevet bygget i flere etaper, opleves de forskellige afdelinger adskilt fra hinanden. Brug det grønne til at skabe overgange og sammenhæng.

Implementering af strategi:
- lav nogle åbninger i eksisterende barrierer eller blødgør dem
- skab korridor (forbindelser)
- brug elementerne, der gentages
- skab adgang til opholds-og aktivitetssteder
- skab flere stiforbindelse.

Den rumlige analyse (afsnit 4 og bilag afsnit 8), har vist at der en del barrierer der adskiller de forskellige boligområder på projektområdet fra hinanden.
I beboerinvolveringsprocessen blev der også påpeget at området mangler både fysisk og socialt sammenhæng.
Visionen for projektområdet er at få skabt en bydel, og derfor foreslår jeg at arbejde aktivt med at få skabt sammenhæng mellem de forskellige boligområder, og med omverden.

Dette kan gøres ved at skabe åbninger i de eksisterende barriere. F.eks. kan der laves nogen større eller mere gennemsigtige åbninger i læhegnet, der adskiller område 8 og 9 fra resten af projektområdet. Åbninger vil være med til at skabe sammenhæng, invitere ind, og vil skabe bedre tryghedsforhold på stedet.
Korridor er forbindelser mellem forskellige områder. De kan være mere eller mindre flydende, og bestå af sammenhængende grøn typologi, som kobler området sammen (f.eks. sammenhængende eng vegetation), eller de kan være mere dikterende (konstruerede, ved markering, udpegning af forbindelsen), se fig. 29, 30. Der er både tale om interne forbindelser i projektområdet og forbindelser med resten af Ringsted by.

Forbindelsen i grøn infrastruktur er vigtig for områdets brug og sammenhæng, men den bidrager også til spredning af plante- og dyrearter. Derfor er det vigtigt at skabe grønne korridor der kan forbinde projektområdet med resten af byen på tværs af veje og jernbanen (se fig. 29, 31). Dette kan gøres ved etablering af broforbindelser, indsnævring af vejarealet eller etablering af "sammenkoblende beplantninger".

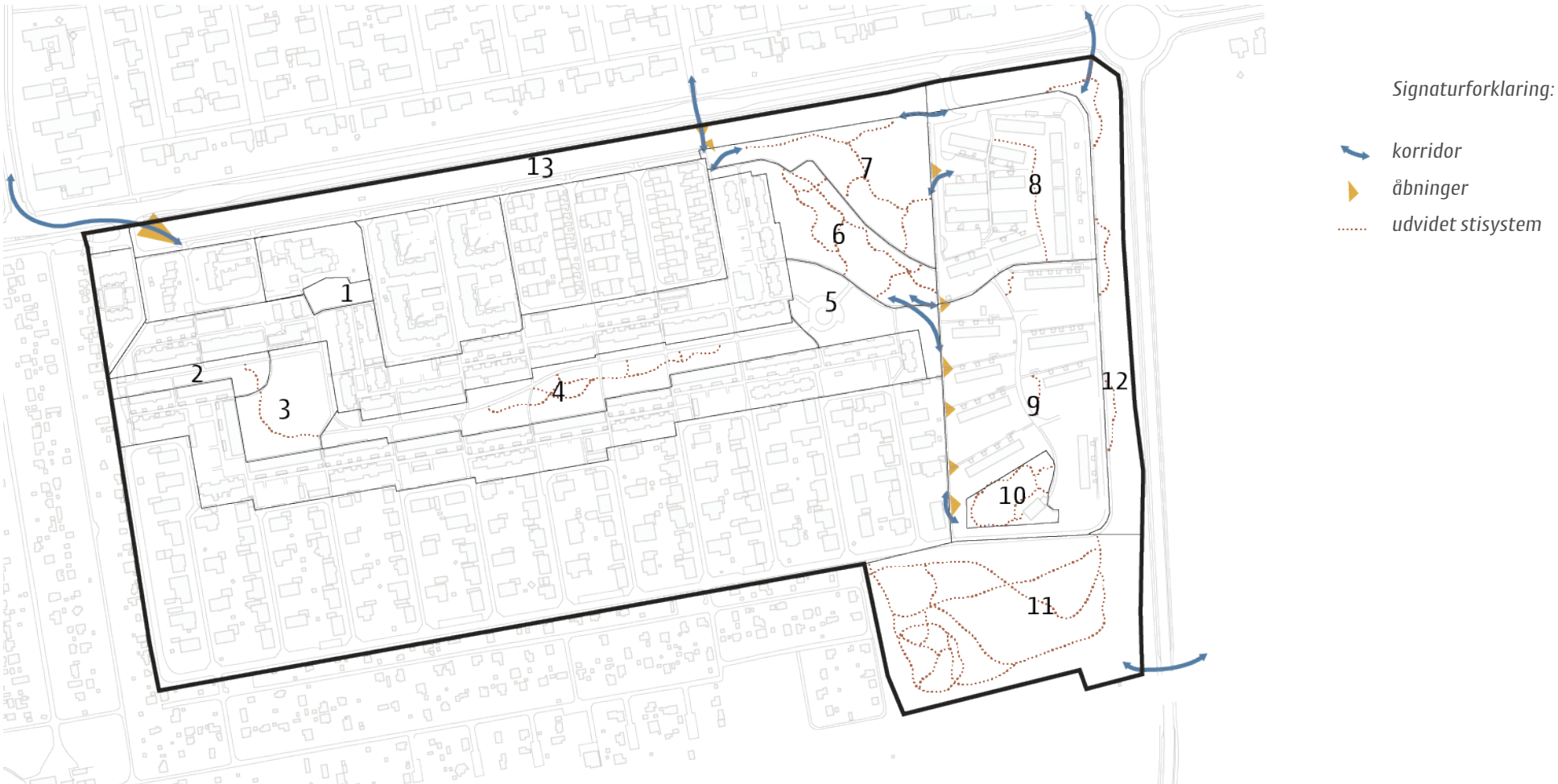

Strategi: Skab en mere sammenhængende grøn infrastruktur. Udpegning af forbindelser og åbninger i eksisterende barriere (fig.29).

Den eksisterende stisystemet er meget stringent og dikterende i projektområdet. Flere stiforbindelser, som kan være klippede græsstier, vil gør området mere spændende og mere tilgængelig. Det vil appellere til mere alsidig brug.

Strategi 4. Tænk bæredygtigt
Se grønne arealer, som et system og tænk for behovet og efterspørgsel:
- genbrug så mange eksisterende ressourcer, som muligt
- tænk hvad der er ressourcen på stedet
- tænk processerne igennem. F.eks. hvis der skal udtyndes i skoven, hvad gør man med træstammer? Eller hvis der bliver slået højt græs, hvad vil der ske med høet?

Eksisterende barrier

Udvidet skrånede åbning

Større varierende åbning

Åbninger i eksisterende barriere (fig.30).

Flydende forbindelse mellem forskellige boligområder, skabt ved vegetationen.

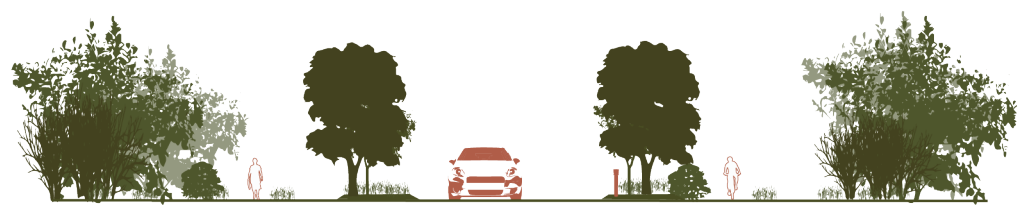

Forbindelse på tværs af vejen, ved indsnævring af vejen, og sammenhæng i vegetationen (sammenkoblende beplantninger).

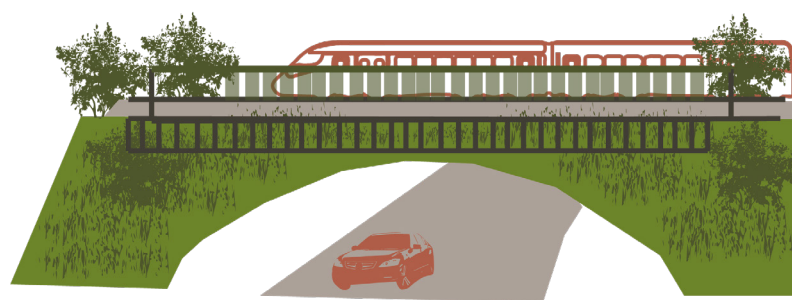

Grøn forbindelse på tværs af vejen, ved siden af jernbanen

Forbindelser og korridor (fig.31).

MÅL 3. AT SIKRE MULTIFUNKTIONALITET, VARIATION OG ÆSTETIK

En af nuværende udfordringer på stedet er områdets ensartethed og ensidig brug/manglende brug. Derfor er det vigtigt at udtænke variation og multifunktionalitet i projektet. Ud over det er det vigtigt, at de forskellige tiltag og forandringer, der sker appellerer til folks sanser, og er æstetisk flotte (se fig. 33-34).

Strategi 1. Hav områdets brug i fokus
- sikr at opholds-aktivitetssteder er multifunktionelle
- tænk på områdernes brug i løbet af året
- vær opmærksom på nødvendige faciliteter, som bænke, skraldespande
- styrk områdernes tryghed, gennem f.eks. belysning og passende beplantning
- være opmærksom på restriktioner, normer, krav til udformninger eller anlæg
- involver beboere og interessegrupper i beslutninger og design.

Strategi 2. Skab variation
- inddrag de forskellige ønsker og forslag
- skab steder, som har forskelligt indhold og udseende
- opdel områder i varierende rum med brug af beplantning.

Strategi 3. Styrk rekreative og oplevelsesmæssige værdier
tænk på udsigt, skygge/sol forhold, rumlighed ved opholdspladsernes placering
vælg nogen beplantninger og materialer, der appellerer til folks æstetiske oplevelser
tænk på årsvariationer, forskellige sanselige oplevelser

MÅL 4. STYRKE FÆLLESSKAB OG SAMHØRIGHED

Beboerne i de forskellige afdelinger kender ikke hinanden, og kunne godt tænke sig nogen aktiviteter på tværs af afdelinger.

Strategi 1. Styrk fællesskabet
- involver beboere fra de forskellige afdelinger
- husk at formidle og informere beboere, f.eks. med skilte om at området er til fælles brug
- skab steder efter folks fælles interesser og hobbyer
- placer opholds- og aktivitetssteder på fælles arealer, hvor man ikke føler sig til gene for andre.

Strategi 2. Samarbejd med andre interessegrupper
- sikr samarbejde med lokale organisationer
- samarbejd med andre interessegrupper, som kan hjælpe til at styrke fællesskabet på stedet
- gør projektet spændende for dem, der er initiativtagere og andre interessegrupper.

Strategi: " Hav områdets brug i fokus" og "skab variation". Udpegning af multifunktionelle opholds-og aktivitetssteder. (fig.32).

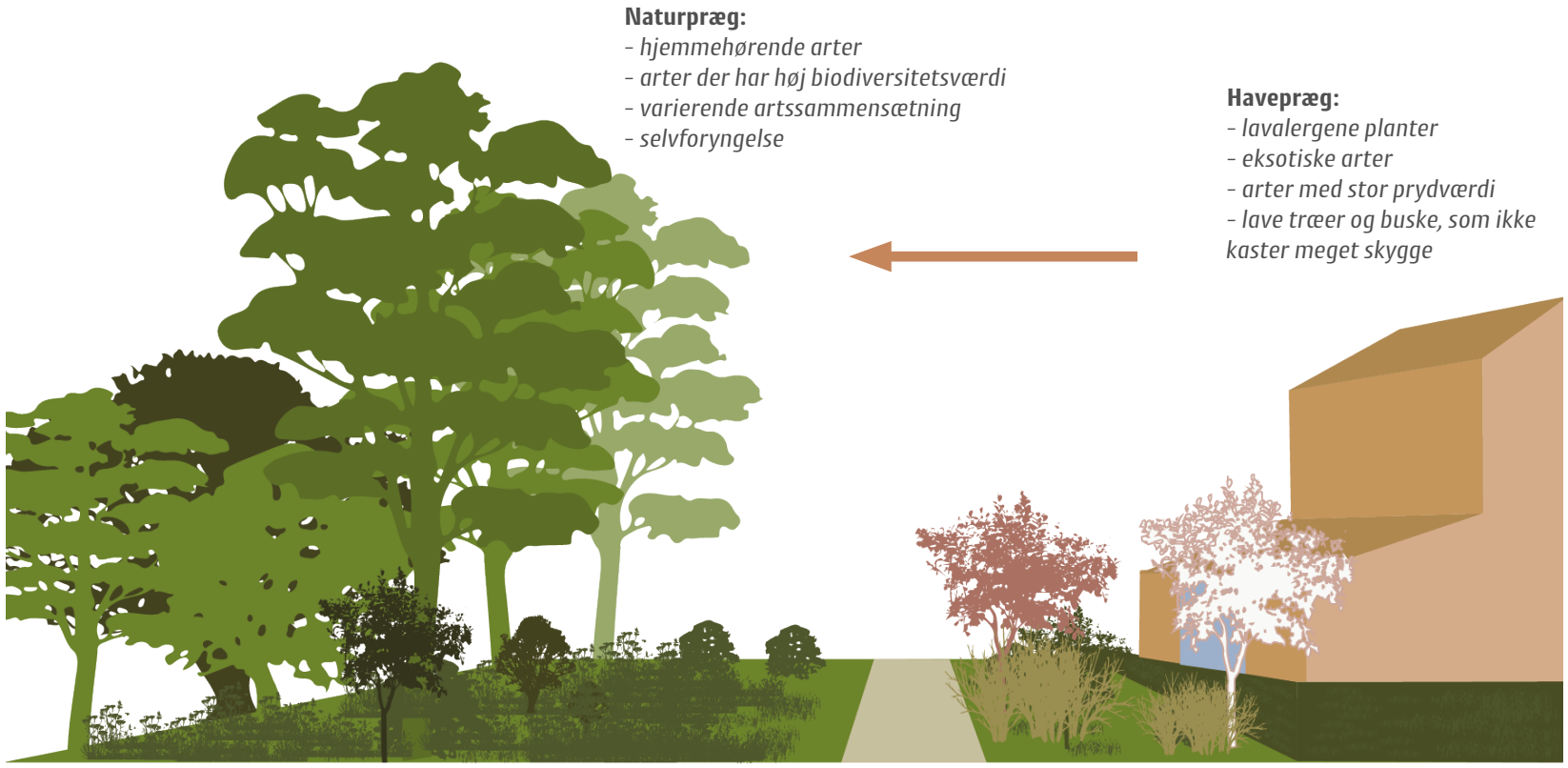

Strategi: styrk rekreative og oplevelsesmæssige værdier. Udpegning af projektområdets indholdsmæssigt variation og oplevelsesværdier (fig.33).

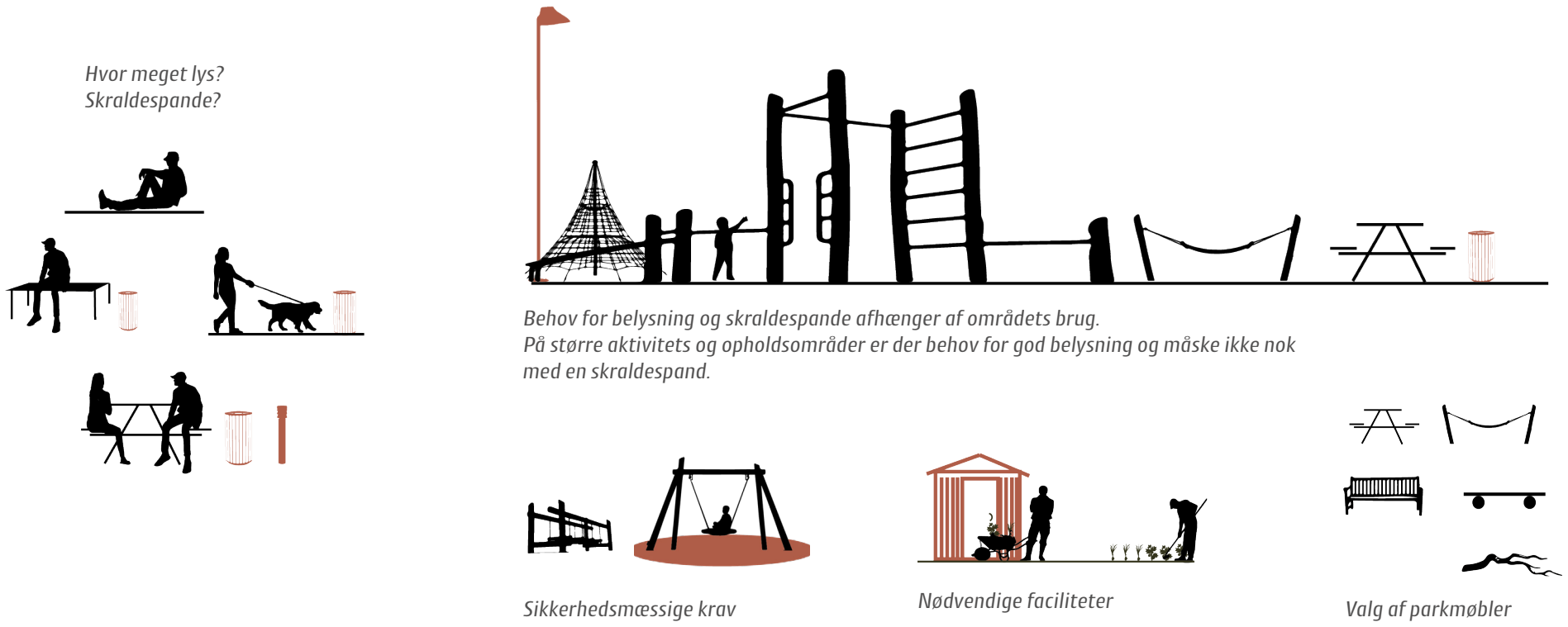

Overvejelser for områdets møblering, faciliteter og belysning (fig.34).

Samlet strategisk plan (fig.35).

1. Åkandesøen
2. Vestkilden
3. Festpladsen
4. Midtkilden
5. Hjulet
6. Skovengen
7. Kildebyskoven
8. Skovgårdhave
9. Sydkilde
10. Skovsøen
11. Jernbane bakke
12. Stambakke
13. Fuglekrattet

A. Kalkebakke
B. Lavning
C. Frugthave
D. Multibane
E. Beboer-LAB
F. Hundeskov
G. Bakkesøen

DELOMRÅDER

1. Åkandesøen

Karakteristik af eksisterende forhold

Mindre område med åbent karakter, der ligger mellem almenboliger, ejerboliger og daginstitutionen Åkanden. Den består af en sø, en gruppe af træer og en brugsplæne. Vandkvaliteten i søen er ikke optimalt. Området har udfodringer med skrald, hundelort og rotter.

Forslag

Der foreslås at bevare områdets karakter, ved at beholde det meste af brugsplænen. Ved søen etableres en mindre opholdsplads, som kan blive brugt af institutionen og beboere. Ved opholdspladsen sættes skraldespande til almindelig affald og til hundeposer. Opholdspladsen kan med fordel omkrases af blomsterengen (se princip og formål i bilag, afsnit 12).
I periferien omdannes brugsplænen til uklippet græs (eng), som vil være med til at definere rammer og skaber rum omkring opholdspladsen, og vil på samme tid binde området til øvrige GI (grøn infrastruktur).
Der foreslås at undersøge om mulighed for forbedring af søens tilstand hos professionel rådgiver.

2. Vestkilden

Karakteristik af eksisterende forhold

Langstrakt og smalt område mellem almene boliger, som består af langsgående træplantning med busket i bunden, og brugsplæne. Området bruges mest til gennemgang og hundeluftning. Beboere er utilfredse med skygge, som kastes fra de høje træer. Træplantning består hovedsageligt af ensaldrede egetræer, som har stor biologisk værdi, og lang levetid.

Forslag

Der foreslås at bevare områdets åben karakter, men på samme tid bryde det langstrakte rum i flere mindre. Træplantning har stor arkitektonisk og biologisk værdi, derfor anbefales der at udføre minimalt udtynding, ved udtynding skal der sikres, at beplantning opleves som enhed på afstand.
Der foreslås at udtynding udføres gradvis, gennem længere periode, og at ensartet træbeplantningen omdannes til en struktureret bevoksning, hvor skalaen bliver formidlet fra de høje træer og ned i menneskets høje (se princip på fig. 44).
Dette gøres ved tilplantning med mindre træer- og buske. Der anbefales at skabe gradient fra prydpræg i den nordligste side, til naturpræg i den sydlige side (se princip på fig.33), således i afstand på 1-3 m fra beboernes baghaver bliver der plantet lave prydplanter, mens i den sydlige side ligges der vægt på hjemmehørende arter, og arter der bidrage til biodiversiteten.
Der anbefales at omdanne brugsplænen i den sydlige side til uklippet græs.
I uklippet græs kan der med fordel etableres nogen mindre opholdspladser, omringet af blomsterenge. Behovet for skraldespande og belysning mm., skal vurderes individuelt afhængigt af opholdspladsens beliggenhed og beboernes ønsker.

3.Festpladsen

Karakteristik af eksisterende forhold

Stort åbent område, med dominerende brugsplæne og massiv træ- busk plantning langs vestlige og sydlige side, og fritstående sukkerløntræer langs stierne. Området ligger mellem almene boliger, og bliver aktivt brugt til leg, gennemgang og afholdelse af arrangementer. Mange beboere udpeger området, som et sted for børn.

Forslag

Der foreslås at bevare områdets karakter, ved at beholde det meste af brugsplænen. Den tætte beplantning kan med fordel udtyndes, og der kan etableres en mere gennemsigtigt og strukturrig beplantning.
Der foreslås at omdanne brugsplænen i periferien til uklippet græs, som vil danne rum omkring opholdspladser, og vil binde området til øvrige GI (grøn infrastruktur).
Der foreslås at etablere en mere privat opholdsplads for beboere fra tilstødende boligblokkerne. I forbindelse med fodboldbanen kan der etableres en mindre legeplads, som må gerne udføres som naturlegeplads, fremstillet af naturmaterialer.

4. Midtkilden

Karakteristik af eksisterende forhold

Langstrakt og smalt område mellem almene boliger, som består af langsgående træplantning med busket i bunden, og brugsplæne. Området bruges mest til gennemgang og hundeluftning. Beboere er utilfredse med skygge, som kastes fra de høje træer. Træplantning består hovedsageligt af ensaldrede egetræer, som har stor biologisk værdi, og lang levetid.

Forslag

Der foreslås løsning tilsvarende til område 2, hvor formålet er at bryde det langstrakte rum i flere mindre. Der rummet er meget langt ligges der stor vægt på at skabe variation.
Dette gøres både i variation af forløbet, indholdet og udformning af opholdspladser, og artssammensætning af træbeplantning og blomsterengen.
Det uklippede græs i sydlige side er med til at definere mindre rum, skabe varierende forløbet, og til at binde området med øvrige GI.

5. Hjulet/ Kildehaven

Karakteristik af eksisterende forhold

Mindre område, som er aflukket fra omgivelserne. Det består af blomsterbede, afgrænset af klippede hække, og stor områder med busketter og krattet i siderne. Området bærer havepræg. Den ligger på kanten mellem almenboliger og stor parkområde. Den bruges mest til gennemgang. Stedet er meget solrig, og der er placeret bænke til ophold. Beboerne ønsker at genetablere rosenhaven i midten, og planter nogen frugttræer.

Forslag
Der foreslås at understøtte områdets havepræg, og få skabt en mindre haveområde med højt prydværdi.
I midterste bed kan der genetableres rosenbeplantning, med forudsætning at der skabes gode vækstbetingelser for planterne (se fig.47). Bede i siderne kan omdannes til frugt-nyttehave, da der vil være optimale beskyttede forhold for plantedyrkning, og det vil være en god social samlingssted, som kunne imødekomme beboernes ønsker.
Der anbefales at etablere en vandingsanlæg og udskifter bænke og skraldespande med nye. Belysningen med pullertlamper vil giver stedet mere tryghed, især i de mørke vintermåneder.

6. Skovengen
Karakteristik af eksisterende forhold
Stort åbent område, med dominerende brugsplæne, som afgrænses af rækker af allébeplantning, mindre krat område, massiv træ- busk plantning langs vestlige og sydlige side, og stisystemet. Kalkebakken er en forhøjning med gode udsigtsmuligheder. Der er også en lokal lavning i græsset, som bliver tit fyldt med vand. Området bliver intensivt brugt til gennemgang og hundeluftning, og til kalkning om vinteren. Mange beboere synes at området skal forbedres, nogen foreslå at gøre noget aktivt med lavningen, mens andre synes at området bliver ikke vedligehold på tilfredsstillende niveau.

Forslag
Der foreslås at vurdere allétræbeplantninger, deres sundhed og træernes opbygning, opstamning i forhold til færdsel. Der allébeplantninger er identitetsskabende, og er knyttet til både Ringsteds og Kildemarkens historie, anbefales det at få udpeget træer, som bevaringsværdige (se fig.26).
Der foreslås at bevare områdets åben karakter, men på samme tid bryde det stor rum i flere mindre, og få skabt nogle større og mindre opholdspladser.
Der foreslås at omdanne stor del af brugsplænen til uklippet græs, som vil danner rum omkring opholdspladser, og vil binde området til øvrige GI (grøn infrastruktur), undtaget kalkebakken, som bruges aktivt om vinteren, og i sig selv en god destination og opholdsplads. I uklippet græs kan der med fordel etableres nogen mindre opholdspladser, omringet af blomsterenge, og som forbindes med hinanden og med eksisterende stisystemet gennem græsklippning. Størrelse af opholdsområdet, indholdet, og behovet for skraldespande og belysning mm., skal vurderes individuelt afhængigt af opholdspladsens beliggenhed og beboernes ønsker. Det anbefales at omdanne lavningen til vandhulle, med svingende vandstand. Dette kan gøres ved at fjerne græstørvet, og udså eller plante vegetationen, som egner sig til våd eng, og kan på samme tid tåle udtørring. Der kan hentes inspiration i LAR-beplantninger (Lokal Afledning af Regnvand).

7. Kildebyskoven
Karakteristik af eksisterende forhold
Område der inkluderer fodboldbanen, skoven og gruspladsen (område belagt med stabilgrus). Fodboldbane og gruspladsen er større ensartede områder.
Skoven består af løv-og nåleskoven, og danner uigennemtrængelig væg mod tilstødende arealer. Nåleskovens tæthed medvirker ikke kun til områdets manglende brug, men også til manglende selvforyngelse og regeneration af skoven på længere sigt. Beboerne kunne godt tænke sig at forbedre både områdets biologisk værdi, tryghed, gøre stedet mere attraktivt og rekreativ. Mange vil gerne have et sted til dyrkning, legeplads for større børn og bål.

Forslag
Der foreslås at bibeholde, udvide og udbedre skovområdet. Dette kan gøres gennem udvidelse af skoven gennem frit succession på tilstødende græsarealer, og gennem tilplantning af udvalgte arter. For at forbedre skovens tilstand foreslås det at tage naturnærdrift af skoven i brug, og omdanner skoven til en anden type, der har højre biodiversitets- og rekreativ værdi (se fokusområde 1, afsnit 3).
Der anbefales at omdanne fodboldbanen til skov og overdrev, med åbninger omkring opholds- og aktivitetspladser. Dette kan gøres gennem introduktion af frit sucsession, hvor der udpeges områder, som skal tilgås naturligt. På disse områder skal der ikke foretages græsklipning, for at sikre at de kan springe ud i skoven. Der skal foretages selektivt udtynding af trævæksten, således at området ikke blive til uigennemtrængelig krat. På opholdsområder skal der fortsæt klippes græs, og stisystemmet vil også bestå af trampestier og klippet græs.
Større og mindre opholdspladser, kan med fordel indrammes af blomsterenge. Midt i skoven kan der etableres en større frugthave med mulighed for biavl eller andre lignende, dyrkningsorienterede aktiviteter (se fig.41). På grænsen mellem område 6 og 7 kan der etablere en større opholds- og aktivitetsplads, en slags multiplads, hvor beboere fra forskellige afdelinger kan mødes, dyrker sport, lege, slapper eller have picnic mm (se fig.40).
Grusarealet på gruspladsen foreslås at blive minimeret. En del af grusset kan bliver afgravet og brugt til anlæg af multipladsen (hvor sport- og legeaktiviteter vil kræve en stabil og sikker underlag), mens jorden fra gravearbejdet kan bliver lagt i stedet for afgravet grus. Det vil gavner begge steder. Grønnere grusplads vil være med til at binde området til samlet GI. Eksperimenterende midlertidig løsning med Beboer- LAB kan blive til mere permanent, og kan fungere som sted for formidling, workshop med beboere, arrangement-afholdelse, og til sted for kreativ udfoldelse for beboere (se billede 29).

8. Skovgårdhave
Karakteristik af eksisterende forhold
Skovgårdhave råder ikke over stor grønne arealer. De eksisterende arealer, er mere begrønningselementer bland beboernes haver, og ved vejen. Området er aflukket fra andre boligområder og resten af byen gennem læhegn, skov og støjvold. Fælles grønne arealer indeholder brugsplæne, små frugttræer og prydbuske. Beboerne fra Skovgårdhave kunne tænke sig flere blomster, god vedligehold, mere biodiversitet, flere fælles arrangementer både internt i afdelingen, og sammenhold med andre boligområder.

Forslag
Der foreslås at skabe forbindelse og sammenhæng mellem Skovgårdhaven og andre boligområder. Dette kan gøres gennem åbninger i læhegnet og udtynding i skovbrynet på område 7. Brug af blomsterenge på fælles udearealer vil være med til at binde området til samlet GI.

9. Sydkilde
Karakteristik af eksisterende forhold
Skovgårdens udearealer har åben og ensartet karakter. Den dominerende vegetation er brugsplænen. Træerne er ikke så gamle, og derfor ikke markante. Der er etableret nogle legepladser i forbindelse med midtestien, som bruges især af daginstitutioner og dagplejere. Beboere ønsker sig bedre belysning, flere aktiviteter, som f.eks. dyrkning, flere nytte og prydplanter. På samme tid vil de gerne have funktionel beplantning, som genere ikke med skygge, allergifremkaldende pollen, nedfald af frugter eller blade på biller på P-pladser eller i folkets egne haver.

Forslag
Der foreslås at bevare områdets åben karakter, men på samme tid bryde det åbne rum i flere mindre. Det anbefales at vurdere træplantninger i forhold til gener og fordele. Der det er i forvejen er meget tynd med træplantninger, anbefales det at både plante enkeltstående træer, men også gerne mindre allérækker, som kunne knytte området 9 til område 6. Ved plantning kan der bruges princippet, som på område 4 og 2, hvor der skabes gradienten fra prydprægede beplantninger ved boliger til naturprægede i periferien (se princip fig.33).
Opholdspladser kan med fordel omkrases af blomsterengen og uklippet græs (se princip og formål i bilag, afsnit 12), som vil være med til at definere rammer og skaber rum omkring opholdspladsen, og vil på samme tid binde området til øvrige GI (grøn infrastruktur).
Det anbefaldes at fokusere på at skabe åbninger i de eksisterende barriere, og sammenhæng med andre boligområder (se. fig. 29-31).

10. Skovsøen
Karakteristik af eksisterende forhold
En mindre område i hjørnet af boligområde Skovgården. Rummet er defineret af bygninger og læhegnet. Området består af søen i midten, og er omgivet af brugsplænen, med mindre trægruppebeplantninger ved søbredden. Området bruges mest i forbindelse med arrangementer i fælleshuset. Beboere vil gerne forbedre vandkvaliteten i søen, og skabe nogen opholdsplads- og aktivitetspladser, som f.eks. naturundervisning for børn.

Forslag
Der foreslås at undersøge om mulighed for forbedring af søens tilstand hos professionel rådgiver. Opholdspladser kan med fordel omkrases af blomsterengen og uklippet græs (se princip og formål i bilag, afsnit 12), som vil være med til at definere rammer og skaber rum omkring opholdspladsen, og vil på samme tid binde området til øvrige GI (grøn infrastruktur).

11. Jernbane bakke
Karakteristik af eksisterende forhold
Stor åben området, med en bakke mod jernbanen, som var udpeget til institutionsformål i sin tid, men stå ubrugt, og indeholder overskudjord fra byggearbejde i Kildemarken. Området er bevokset med høj uklippet græsvegetation. Området bruges intensivt af hundelutfere, og til kalkning om vinteren. Beboere vil gerne etablere på området indhegnet hundeskov, bålsted, og nogle opholdspladser.

Forslag
Der foreslås at etablere rumdefinerende skovbeplantning, i sammenhæng med eksisterende kratvegetation. I skoven kan der etableres indhegnet hundeskov, og ved skovbrynet vil der være optimal plads til opholdspladser med gode udsigtsmuligheder.
Området kan forbindes gennem grøn-broforbindelse (se fig. 35, 29,31) til kommende ny bydel Hulemarken. På den måde kan grøn område være en mødested på tværs af vejen. Det vil give god mening at skabe en god stisystem (kan godt være klippede græsstier) og etablere større og mindre opholdspladser, hvor en af dem kan også være et sted for Sankthans bål.
På området anbefales det at etablere en regnvandshåndteringsområde (se fig. 27) med søen, som kan være med til at mindske risiko for skybrud på område 9 og 10, og på samme tid vil forhøje rekreativ værdi af område 11.

12. Stambakke
Karakteristik af eksisterende forhold
Støjvolden, som adskiller boligområdet fra Østre Ringvej. Volden er beplantning med bunddækkende buske af samme art, og der er plantet nogle enkelte træer. Fortorvet langs støjvolden bruges hovedsageligt af hundeluftere. Beboere foreslå at omdanne bakken til blomstereng med snoede stisystem.

Forslag
Der område 8 og 9 er plaget af trafikstøj, foreslås der at etablere støjreducerende beplantning. Ved at kombinere tætte støjdæmpende kratområder og mere åbne overdrev-agtige beplantninger, kan støjvolden på område 12, omdannes til en varierende og artsrig beplantning, som vil kunne også fungere som biologisk forbindelse (se strategisk udpegning på fig. 27).

13. Fuglekrattet
Karakteristik af eksisterende forhold
Læhegnet ved Køgevej har kratkarakter, og består af mange forskellige buske og træer. Den bidrage til reducere vind- og støjgener. Mange beboere elsker beplantningen grunden dens blomstring, og spiselige frugtplanter.
Forslag
Der foreslås at skabe åbninger i beplantningen for at skabe sammenhæng med resten af byen, og for at give bedre tryghedsforhold (se fig. 29,30).

FOKUSOMRÅDER

FOKUSOMRÅDE 1

FRA GRANSKOVEN OG INGENMANDSLAND TIL MULTIFUNKTIONEL SKOV MED NATURNÆRDRIFT

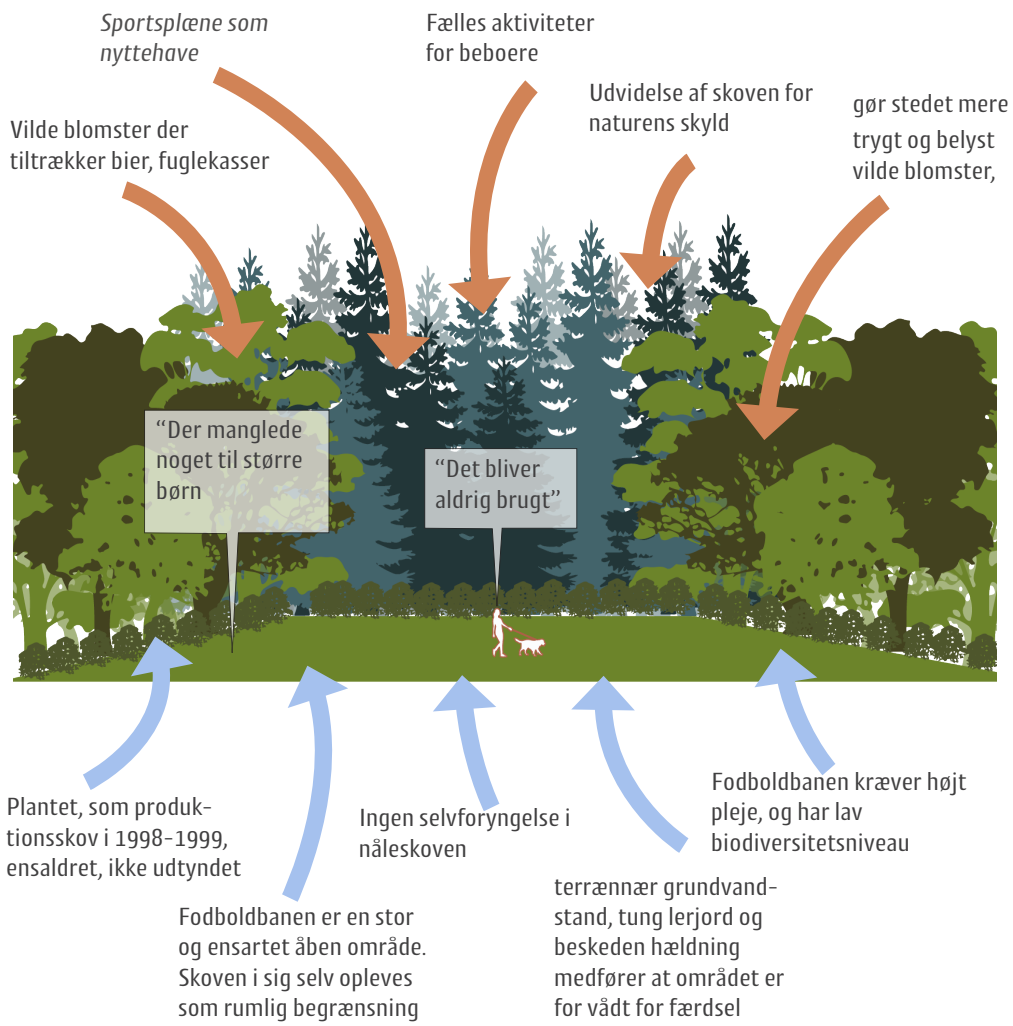

Eksisterende forhold og interessegruppernes ønsker for udvikling (fig.36).

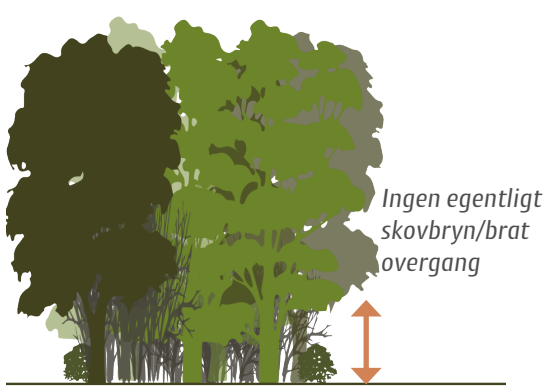

Ringe oplevelses- og biodiversitetsværdi

Eksisterende skovbryn (fig.37).

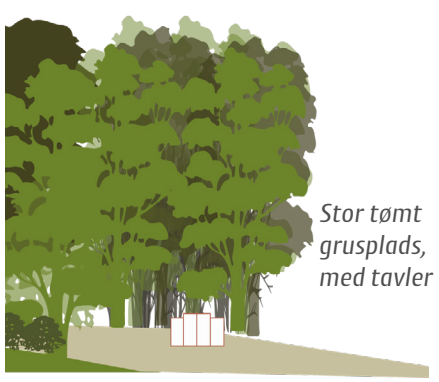

Gruspladsen (fig.38).

EKSISTERENDE FORHOLD

Fodboldbanen

Eksisterende arter: ensartet plænegræs blanding.
Karakteristik. Fodboldbanen er et stort og ensartet åbent område, som har lavt niveau af biodiversitet på grund af ensartet artssammensætning. Fodboldbanen bruges sjældent, men kræver konstant pleje.

Nåleskoven

Eksisterende arter: nordmannsgran, thuja, rødgran i midten (dominerende træart) (fra artsregistrering, bilag, afsnit 1.4).

Karakteristik. Skoven er mørk og uigennemtrængelig. Bevoksning er ensaldrende, artsfattigt. Der er ingen selvforyngelse under træerne og næsten ingen bundvegetation. Denne skovtype har ringe rekreative værdier (Larsen et al, 2010.)

Den dominerende rødgran er en art, der har det svært ved at tilpasse sig til klimaændringer. Med den lille afstand mellem træerne, vil skoven ikke udvikle sig optimalt, og sammen med ensartet struktur af skoven vil det bevirke at den vil være mere udsat for stormfald (Københavns Universitet, n.d.).

Løvskov

Eksisterende arter: birk, lærk, hassel, østrigsk fyr, hæg (dominerende), spidsløn (dominerende), kirsebær (dominerende), mirabel og hyld.
Karakteristik: skoven er uigennemtrængelig, og mange forskellige arter, ær og hæg er dominerende i mellemlag (spreder sig meget).
Skoven kunne kaldes for kirsebærskoven, da fuglekirsebær er en af de dominerende arter.
Kirsebær og birketræer er lystræer og pionerarter, som vokser hurtigt i starten. Det vil sige, at hvis man lader skoven passe sig selv, vil den med tiden blive mere ensartet og overtaget af skyggetræer, som f.eks. ær.

Skoven i april. Billede til venstre viser uigennemtrængelighed af nåleskoven (billede 24), og billede til højre er tager på afstand og viser skovbrynets brate overgang (billede 25) .

Skovbrynet
Eksisterende arter: ribs, snebær
Karakteristik: næsten ingen skovbryn eller smalt busklag ved brat overgang. Skovbrynet spiller stor rolle i både oplevelsen af skoven, dens sammenhæng og helhed med omverden. Brat overgang har ringe oplevelses- og biodiversitetsværdier.

Gruspladsen
Gruspladsen var etableret, som sport- og aktivitetsplads, dog bliver den sjældent brugt i dag. Området bestå af overfladelag af stabilgrus, som hæmmer plantevæksten. Derfor er vegetationen sparsomt, og består af tørketålende planter.

FORSLAG

1. "Naturskoven"
Der foreslås at omdanne den opdelte skov til en mere sammenhængende skov med naturnær drift. Ud over det foreslås at udvide skovarealet ved at inddrage en del af arealet af "det ubrugte fodboldbane".

2. "Frugthaven"
Som et svar på beboernes ønsker, kan der etableres et frugtlund i skoven. Her kan der også etableres en plads for biavl eller andre "nytteorienterede" aktiviteter.

3. "Multipladsen"
Der kan etableres en multifunktionel område, hvor der kan kombineres sport, aktiv udfoldelse, leg, ophold og bare tidsfordriv på et sted. Områdets placering i Kildeparken, vil appellere til fælles brug på tværs af afdelingerne, og sammenblanding af forskellige aktiviteter vil bidrage til mere intensivt brug af stedet.
Det anbefales at involvere beboerne fra alle boligafdeling til valg af stedets aktiviteter og andet indhold. Det er vigtigt at tænke på møblering af stedet, således, at der både gode opholdsmuligheder, skraldespande og god belysning. Belysningen skal være en kombination af lygtepæle, pullertlamper eller spotlys.

4. "Beboer- LAB"
Konceptet bag den eksperimenterende midlertidig løsning kan blive blivende. Det kan være et fristed for beboernes kreativitet, informationsformidling bag biodiveristetsprojektet eller strategien, inspirationssted for idéer, der kan bruges hjemme i sin egen have, og på samme tid et behagelig opholdssted. En del af grusarealet kan beholdes, som et sted for udvikling af særligt tørketålende biotop.

ETABLERING
1. Skov med eg, skovfyr, birk, gran og kirsebær
Gennem udtynding af skoven og med introduktion af nye arter sigtes der efter at opnå en ny skovsammensætning, som vil består af:

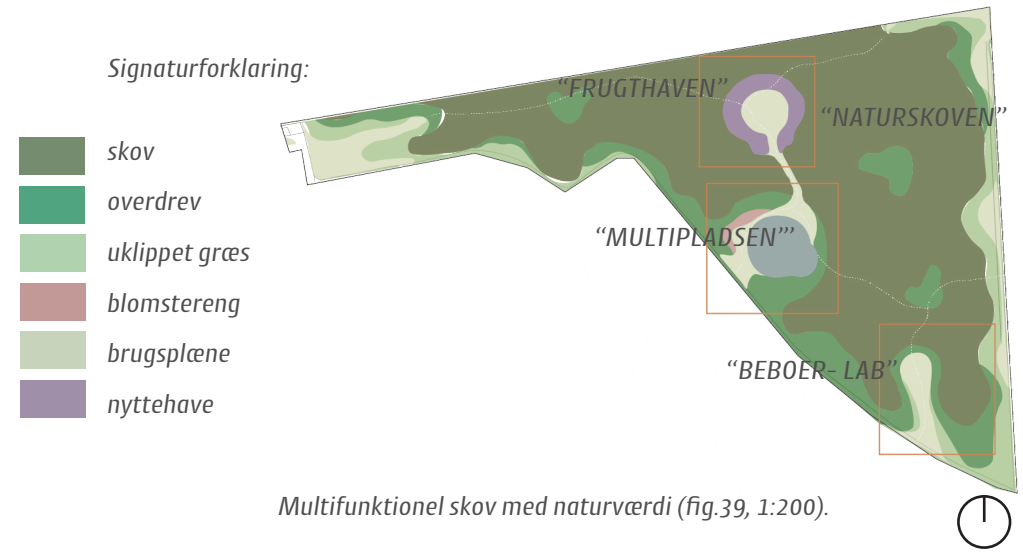

Multifunktionel skov med naturværdi (fig.39, 1:200).

- rødgran, nordmannsgran, lærk - 30 %
- kirsebær- 20%
- vintereg (introduceret art), skovfyr (introduceret art), østrigsk fyr, rødel (introduceret art)- 30 %
- birk - 10 %
- andet: røn, hæg, hassel, mirabel 10 %.

For at sikre skovens selvforyngelse og for at opnå bedre biologisk og rekreativ værdi, er det vigtigt at arbejde aktivt med periodiske udtyndinger i selve skoven i mindre - større flader, og med hugster langs kanten af skoven (brynet).

2. Frugthave med træer, der egner sig til våd bund og lerjord
Her er det muligt at plante høje frugttræer (podet på vildstamme). Deres skygge vil ikke genere nogen, og de ville kunne udvikle sig til perfekte frugt- og klatretræer. Ved arts valget er det vigtigt at være opmærksom på højtstående grundvand og leret jord. Frugttræer og buske kan med fordel kombineres med fodposer af bunddækkende stauder.

Anbefalede planter, der gavner både mennesket og biodiversiteten:
Træer: æbletræer, valnød, mispel, pære, mirabel, blommer, røn, lind
Buske: ribs, solbær, hyld, surbær, kirsebærkornel, mahonie,
Bunddækkende stauder: skovjordbær, funkia, storkenæb, kærmindesøster, brunelle, skovmærke.

3. Jordbalancen, tørrer sko og biodiversiteten på Multipladsen og
Det område ved multipladsen bliver tit for vådt til brug, foreslås at bruge en del af gruset fra grusarealet ved Beboer-LAB til at hæver området op i forholdt til det omkringliggende terræn. Gruset vil bliver en god bund for faldunderlag i aktivitets- og legezonen.
I ombytning for det kan område ved Beboer-LAB for et lag jord på udvalgte steder, som vil muliggøre etablering af eng- og overdrevsvegetation. Dette vil gøre området grønnere, og mere sammenhængende med resten.

Ved opholdspladser vil det være en god idé at etablere nogle striber med blomster engvegetation, dette vil give stedet højere pryd og biodiversitetsværdi.

Skoven med etageret struktur, Vestskoven (billede 26).

Overdrev, Vestskoven (billede 27).

Dødt ved, Kagsmose i Herlev (billede 28).

Visualisering af multipladsen, hvor aktiv fysisk udfoldelse kan kombineres med leg, afslapning, ophold (fig.40).

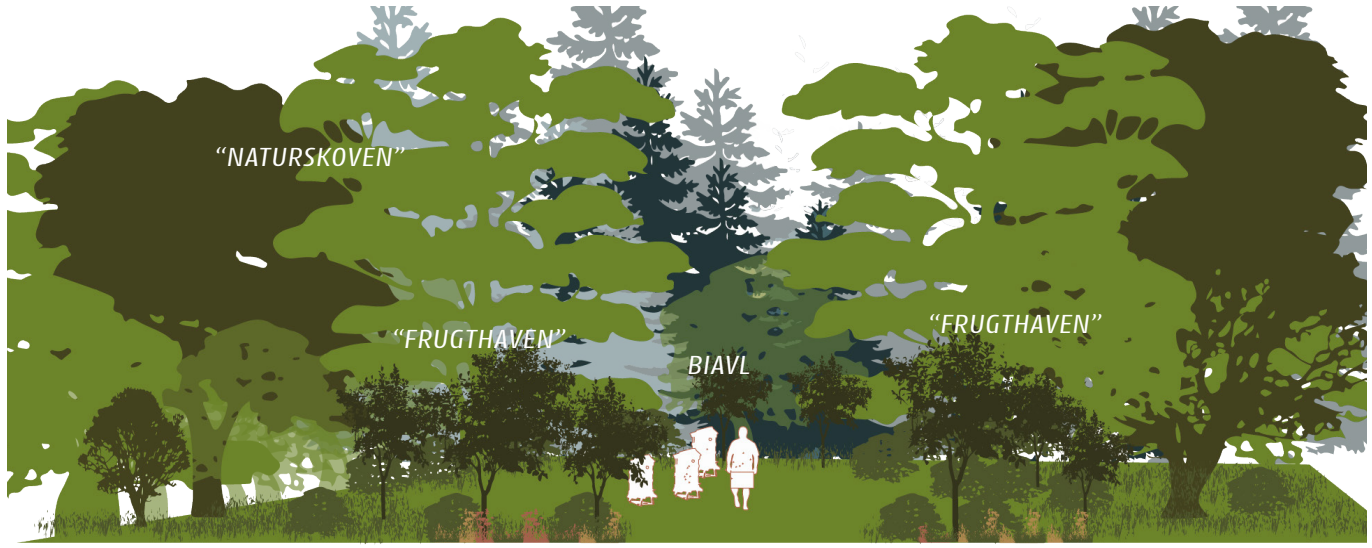

Visualisering af frugthaven, hvor biavl kan kombineres med en frugthave (fig.41).

Visualisering af "Beboer- LAB", som kan være et fristed for beboernes kreativitet, informationsformidling mm.*(billede 29).*

FOKUSOMRÅDE 2

FRA GRØNNINGEN MED GRUSSTIEN, TIL OVERDREVSINSPERERET LANDSKAB MED VARIATION OG OPLEVELSER I MENNESKESKALA

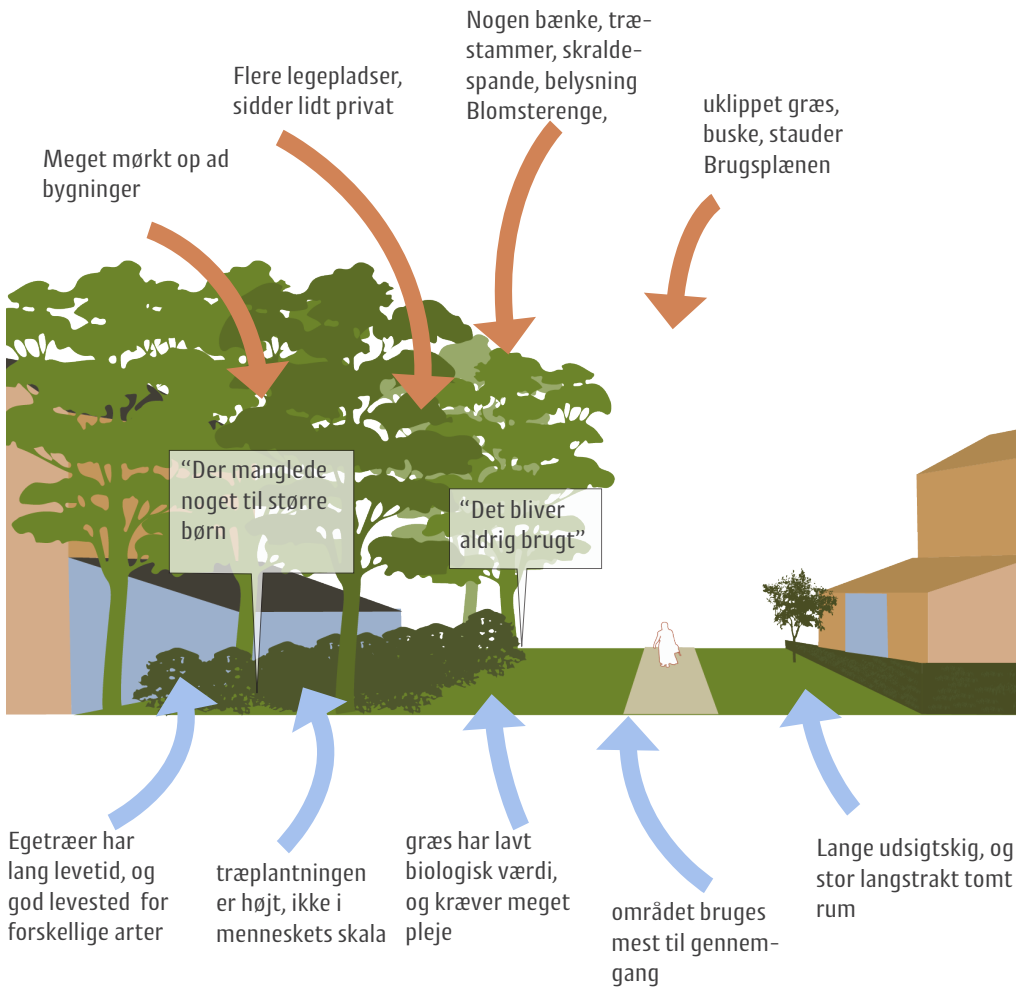

Eksisterende forhold og interessegruppernes ønsker for udvikling (fig.42).

Grønningen i april 2022 (billede 30). Til venstre -område ved rosenhave, til højre- område ved Kildemarken 100 (billede 31).

EKSISTERENDE FORHOLD

Træbeplantning

Eksisterende arter: rødeg, vintereg og stilkeg er dominerende, nogle kastanjetræer, kirsebær, lind, ask, en gruppe sukkerløn.
Karakteristik. Træbeplantning består af trægrupper og enkeltstående træer, som består hovedsageligt af eg. Træer har stort bevaringsværdi, da arten har lang levetid, og idet der er mange dyrearter .... Træerne understreger rummets aflange karakter. Der er dog ingen elementer i rummet, der formidler skalaen fra bygningshøjde til menneskets højde.
Mange beboere klager over skygge fra træerne, dog er genen forårsaget hovedsageligt af skyggen fra selve bygningen.

Brugsplænen

Eksisterende arter: ensartet plænegræs blanding
Karakteristik. Brugsplænen er ensartet og stringent udformet. Den appellerer ikke til sanser, og bruges heller ikke til aktiviteter. Den er dog vigtig til det åbne karakter af området.

Busket

Eksisterende arter: snebær og ribs
Karakteristik. Buskettet afgrænser bygninger på den sydlige side, fra de grønne arealer, og hindrer gennemgang. Den har ensartet karakter, og består af samme art. Den har hovedsageligt en rumtopdelende og begrønningsfunktion.

Frugttræer

Eksisterende arter: æbletræer, pæretræer.
Karakteristik. Frugttræer langs den nordlige del af området er hårdt beskåret, og har uregelmæssigt, og mange gange ensidig kroneopbygning. Mange beboere nævner, at de "ikke er kønne at kigge på", men beboerne er glade for de frugter, de giver.

FORSLAG

1. Overdrev Inspireret landskab

Der foreslås at udføre en let udtynding af eksisterende træer med forsigtighed for ikke at ødelægge beplantningens overordnet udseende og forløb. De blivende træer, der er sunde og har veludviklet struktur, kan med fordel udpeges som bevaringsværdig eller der kan foretages værdisætning af træer (Danske anlægsgartnere, n.d.).

For at formidle skalaen fra de høje træer til mennesket foreslås der at integrere overdrev inspireret landskab ind i bevoksningen (se fig.44). Dette vil skabe en flerlagsopdelt vertikal struktur. Overdrevsvegetation består af mellemhøje træer, buske, og undervækst af græs (Larsel et al., 2013).

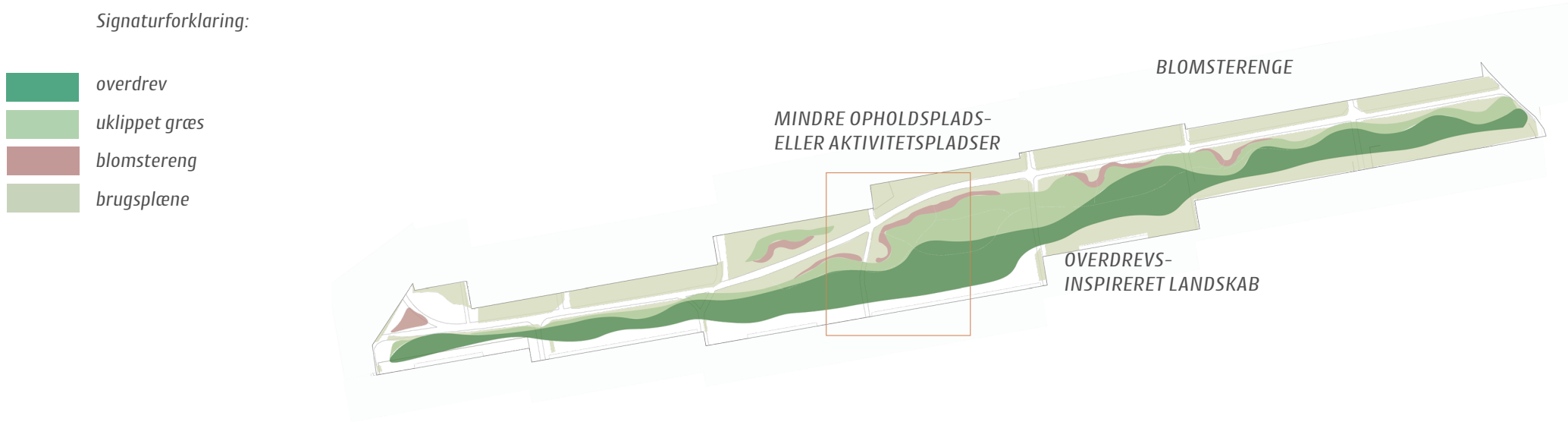

Overdrevs-inspireret landskab (fig.43, 1:200).

2. Mindre opholds- og aktivitetspladser
Der kan etableres mindre opholds- og aktivitetspladser, som vil appellere til kortvarig ophold. Udformning og indhold kan være forskelligt fra havebænk, bordbænkesæt, til træstammer eller trædestolper mm.
Dette vil være med til at ombryde området til et mindre rum, og bidrage med et flersidig brug end gennem og hundeluftning.
Alle pladser kan med fordel indrammes af en blomstereng beplantning og højt græsvegetation. Blomsterengen vil give højere pryd-og biodiversitet værdi, og vil kunne fungere som frøspredningskilde til græsområder, og på den måde vil være med til at berige artssammensætning på stedet.

ETABLERING
1.Overdrevs Inspireret landskab
Gennem udtynding af træplantningen og med indblanding af mellemhøje træer og buske kan området transformeres til en strukturrig beplantning.
Der anbefales at opdele stor busket flader i mindre del, og frugttræer kan med fordel erstattes med høje buske eller mellemstore træer, som har højt prydværdi i form af blomstring, høstfarve eller stamme struktur.
En del af græsset anbefales der at omdanne til "naturgræs", som kun bliver slået 2 gange om året. Dette vil bidrage med højere artsrigdom, og flere oplevelsesværdier. Ud over det, vil uklippet græs sammen med buskplantninger, danner en ramme omkring aktiviteter, og vil opdele og give variation til det ellers langstrakte og ensartet rum (fig. 32).

Anbefalede planter, der har højt biodiversitets og prydværdi
Mellemhøje træer/høje buske: tjørn, paradisæble, røn, kirsebærkornel, hyld, hassel, bærmispel, mispel, syren, kvalkved.
Lave buske: japankvæde, rose, sommerfuglebusk, stjernetop, spiræa
Stauder til den fugtige eng: akeleje, hørblomst, alm. røllike, bibernelle, hvid okseøje, studenternellike, forglemmigej, hjertegræs, engnellikerod, dagpragtstjerne, mosebunke.
Blomsterløg: prydløg, narcisser, klokkeskilla.

2. Ophold-og aktivitetspladser
Ophold- og aktivitetspladser etableres som græsklippet områder i overdrevs inspireret landskab. Indholdet kan opdeles i flere forskellige emner, hvor nogen er beregnet til fælles brug, mens andre har mere privat karakter. Dette skal gøres gennem aktivt beboerinvolvering, hvor beboerne selv får lov til at bestemme, hvad disse rum skal indeholde. Ved valg af materialer og møblering kan der foreslås at lægge vægt på naturmaterialer, som vil falde bedre ind i landskabet (se fig. 34).
Opholdspladser skal appellere til kortvarige ophold. Ved hver plads skal der være en skraldespand. Belysningen kan udføres som pullertlamper, som ikke vil genere de nærliggende boliger.

Opholdsplads omgivet af uklippet græs, Herlev, Vestvolden (billede 32).

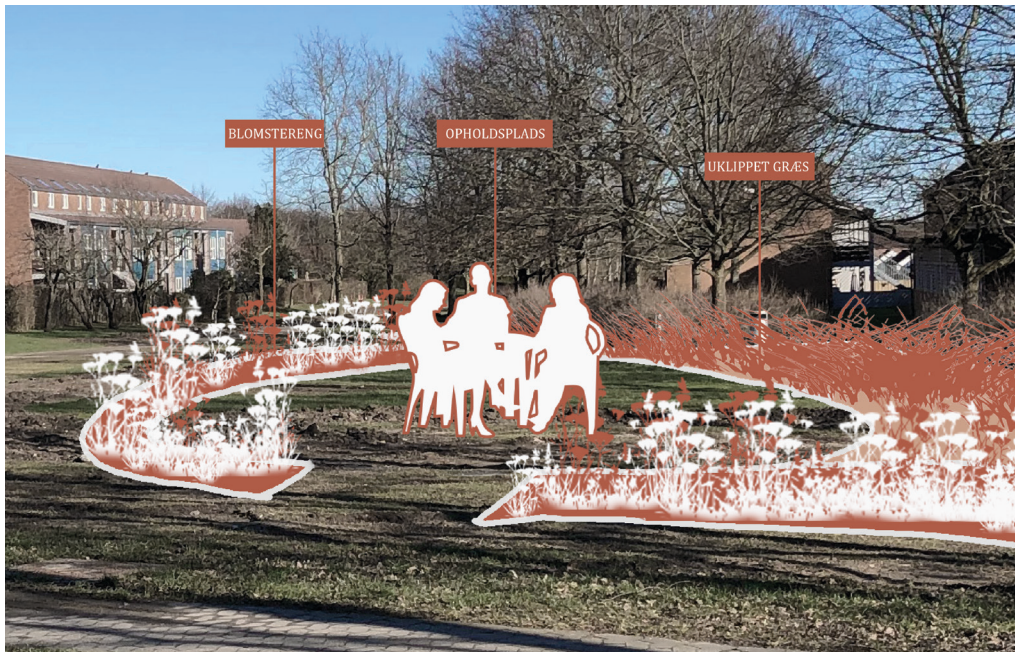

Visualisering af opholdsplads på område fire, omgivet af blomstereng og uklippet græs (billede 33).

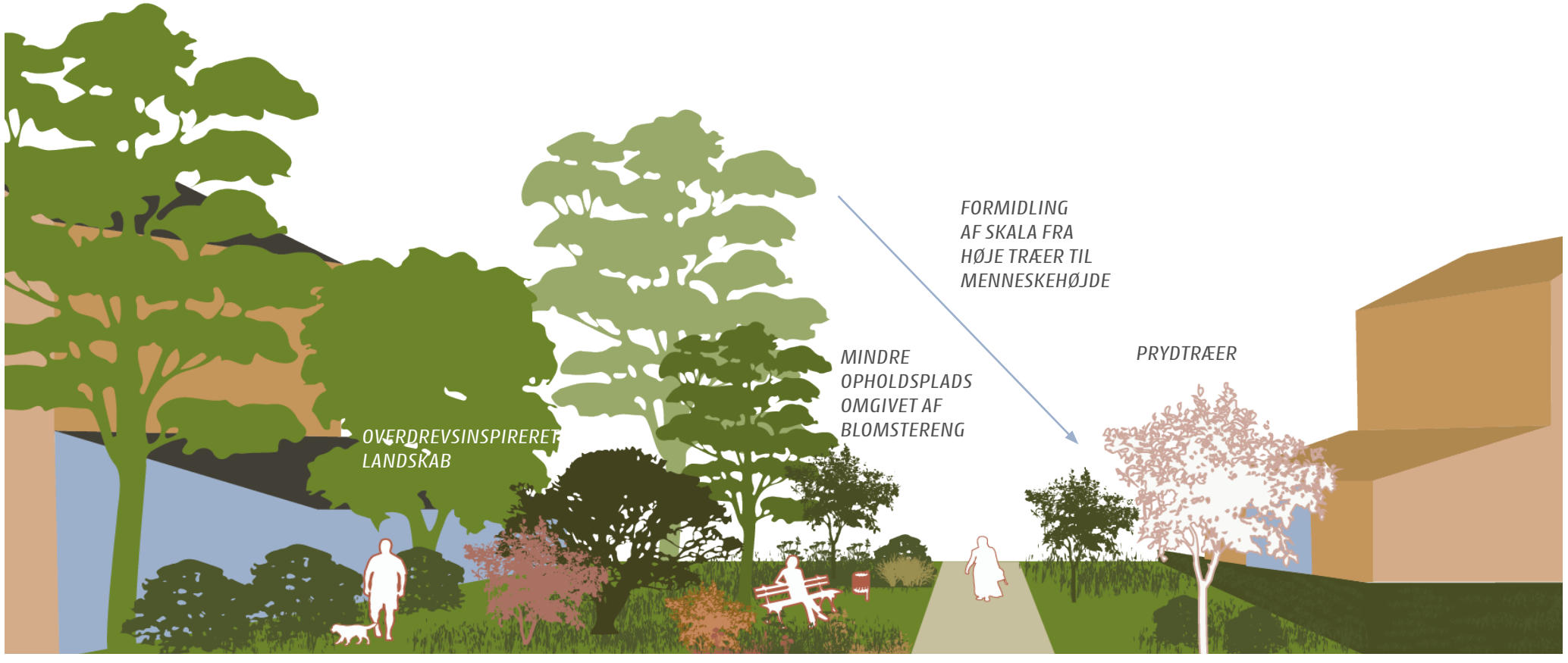

Princippet for område fire, hvor der skabes overdrevs-inspireret landskab, hvor træbeplantningen omdannes til en struktureret bevoksning, hvor skalaen bliver formidlet fra de høje træer og ned i menneskets høje (fig.44).

FOKUSOMRÅDE 3
FRA BLOMSTERENG TIL ROSENBED OG NYTTE-FRUGTHAVE

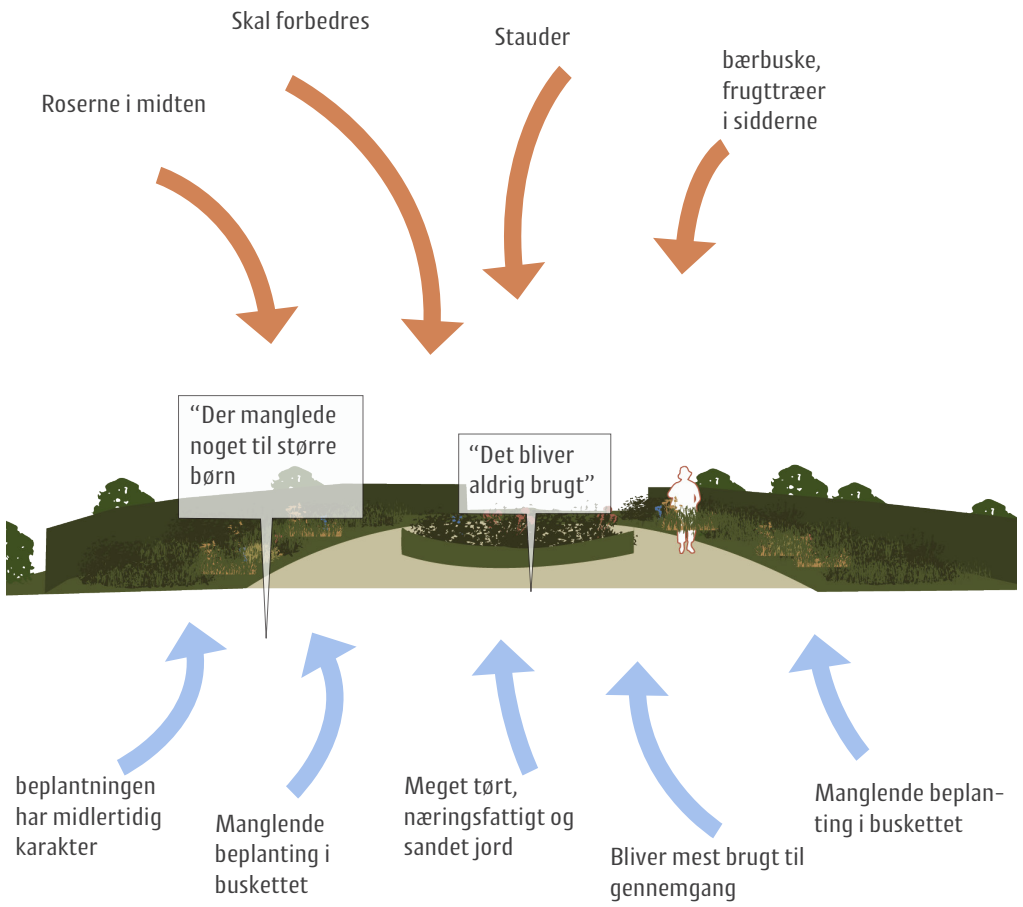

Eksisterende forhold og interessegruppernes ønsker for udvikling (fig.45).

Rosenhave i april 2022. Til venstre -midterste bed "hjulet" (billede 34), til højre- indgangen til rosenhaven fra område 4 (billede 35).

EKSISTERENDE FORHOLD

Tidlige rosenbed
Eksisterende arter: bedet er tilsået med blomsteregnsblanding.

Karakteristik. Bedet er blevet anlagt tilbage i 1998, som rosenbed. Men grundet mistrivsel, blev roserne fjernet, og der er forsøgt at forbedre jorden med at udså etårig blomstergenblanding. Det kan dog konstateres at jorden er meget løs og sandet, og dermed meget næringsfattigt og tørt. Bedet fungere fint om sommeren, pryder med blomsterpragt og giver nektar til insekter. Men i det andet halvdel af året står den tomt. Bedet er omkranset af lavt klippet buksbom hæk.

Bede i sidderne
Eksisterende arter: det samme, som i rosenbed.
Karakteristik. Bedene i sidderne er blevet anlagt som rosenbede. Og for dem gælder det samme, som for rosenbedet, Bedene er afgrænset fra grusstien af lavendel-hæk, som er dog ikke så sammenhængende, og mangle kræver tilplantning.

Hække
Eksisterende arter: taks
Karakteristik. Hækken består af stramt klippede taks hække, som definerer rummet i rosenhave. De giver særligt havepræg til området. Nogen steder mistrives hækken, sandsynligvis grundet jordkomprimering.

Busket
Eksisterende arter: blanding af liguster, rose, snebær, syren, gedeblad, mahonia, spidsløn, taks, elm, navr, selvsået hæg, vårguld, hyld, brombær.
Karakteristik. Buskettet har vild karakter og bidrager med rig fugleliv. Nogen steder er buskerne blevet hårdt beskåret, og der er blevet faldet nogen træer, og derfor står områderne tomme, og kræver reetablering.

FORSLAG

1. "Rosenbed"
Da mange beboere savner rosenbede, foreslås det at genetablere rosenhave, dog med nogen mere robuste og duftende roser, og på samme tid kombinere roser med stauder og bunddække. Dette gøres for at forlænge blomstringsperiode, og dermed oplevelse og nytte til insekter. Bunddækkende vegetation er vigtigt for at mindske områdets pleje.
Som forudsætning for god rosenbed, vil være enten grundig jordforbedring med kompost eller udskiftning af jorden med mere lerholdig. Roser kræver næringsrig jord. Dette kan f.eks. gøres ved at "ombytte jorden", således at f.eks. jorden fra frugthaven på område 7, kan byttet om med jorden fra rosenhave. Det vil være en vinvin projekt, da der er meget fugtigt til færdsel på område 7, og veldrænet jord vil gavner stedet.

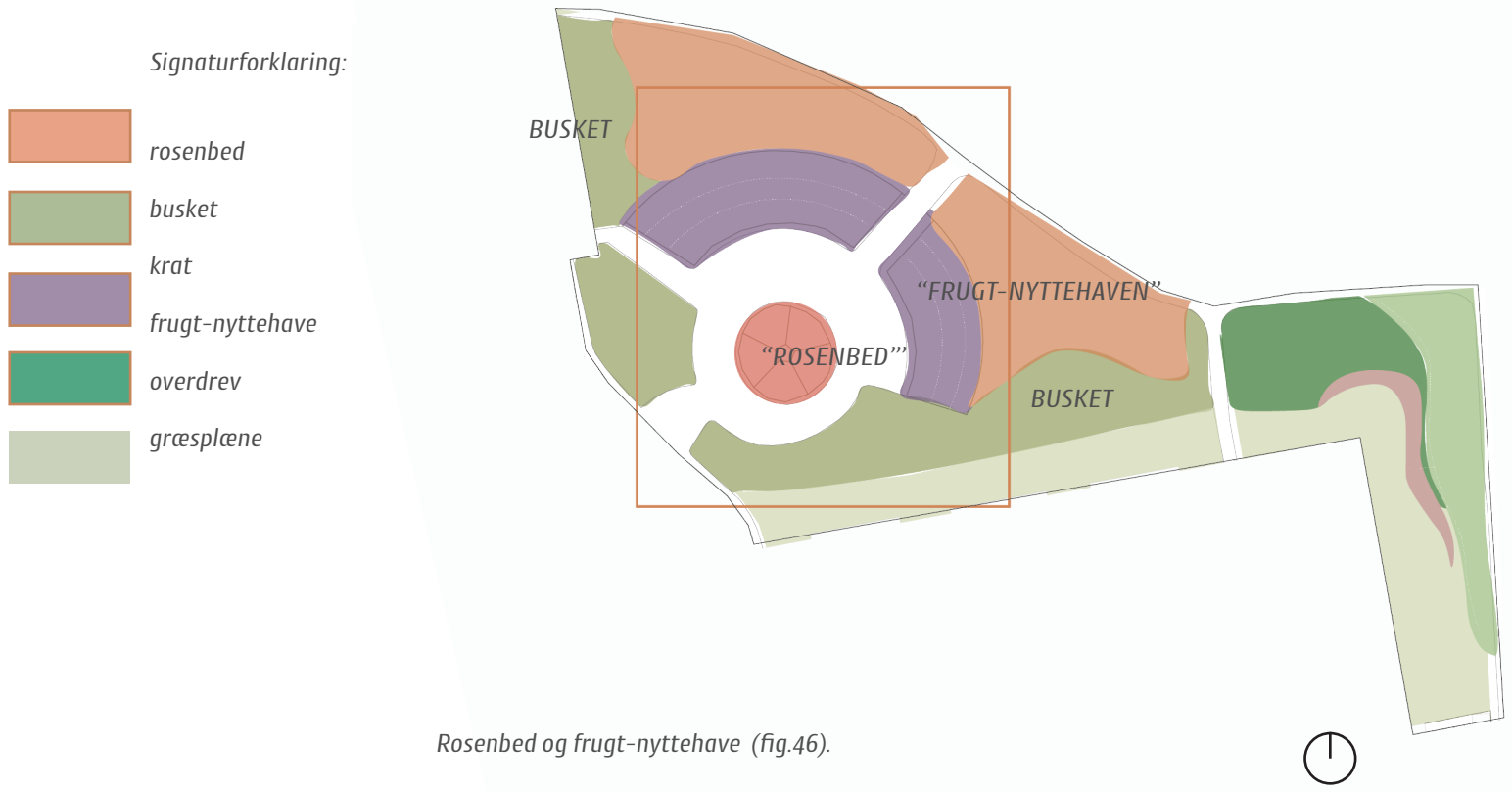

Rosenbed og frugt-nyttehave (fig.46).

Anbefalede planter:
- historiske roser, især remonterende
- "mormors" stauder, som mange kender og er glade for, som f. eks. bonderoser, dagliljer i kombination med løgplanter
- bunddækkende stauder, som storkenæb, guldjorbær, funkia.

2. "Frugt-nyttehaven"
Mange beboere efterspurgte både nytte- og frugthave.
Dette område er valgt til formålet, da den ligger tæt på bygninger, og det vil være nærmere at etablere vandingsanlæg, som er en forudsætning for brug.
Bedene i siderne er stor nok for at rumme dette.
For at sikre at området ikke ser rådet ud, anbefales der at indramme bedene med pryd buske eller/og høje stauder.
Frugttræerne skal være dværgtræer, der er podet på langsomtvoksende grundstamme. Der er meget at vælge imellem, da man kan købe både æble-, blomme- og kirsebærdværgtræer mm.
Selve nyttehave kan enten etableres, som alm. jordbede, eller højbede, som kan stilles til rådighed for beboere.

Anbefalede planter:
- til kant afgrænsning kan der bruges eks. lavendel i kombination med spiræa buske, perikon eller blærespiræa mm.
- dværgfrugttræer, som bliver kun 2-3 m høje
- frugtbuske og nytteplanter.

3**. Buskettet**
Da busketter ligger meget centralt i området, og har ikke det højeste prydværdi for tiden, anbefales det at tilplante dem med flere prydbuske, der har både pryd- og biodiversitetsværdi. Der ligger meget flis, som blev efterladt på stedet efter træfældning. Det er vigtigt at enten gøde eller fjerne flis, der dette tager næringsstoffer fra buske, selv om det hindrer ukrudtsvækst.
Der er mange selvsåede hæg-planter i busketter, dem skal man være opmærksomt for, der glansbladet hæg betragtes som invasiv art (Miljøstyrrelsen, n.d.).

Anbefalede buske:
Syrene (som mange beboere er glade for), bærmispel, kirsebærkornel, dronningebusk, sargent æble, uægte jasmin, spiræa mm.
Der kan også plantes rododendron buske, som nogen beboer ønskede, her skal man bare være opmærksomt på at plantejorden skal være sur. Som alternativet til sphagnum, kan bruges bladmuld eller såkaldt "grannålejord" (for at gøre det mere bæredygtigt).

4. Parkaptering
Stedet ser meget slidt ud på nuværende tidspunkt. Det kan være en god idé at investere i nye bænker og skraldespande. Der anbefales også at etablere pullert belysning, for at gøre stedet mere trygt, især på de mørke vintermåneder.

Historiske roser, som er mere robuste og kræver mindre beskæring (billede 36).

Køkkenhave, studenterhaverne ved Københavns universitet (billede 37).

Pæoner- en gammeldags staude med mange farvevariationer (billede 38).

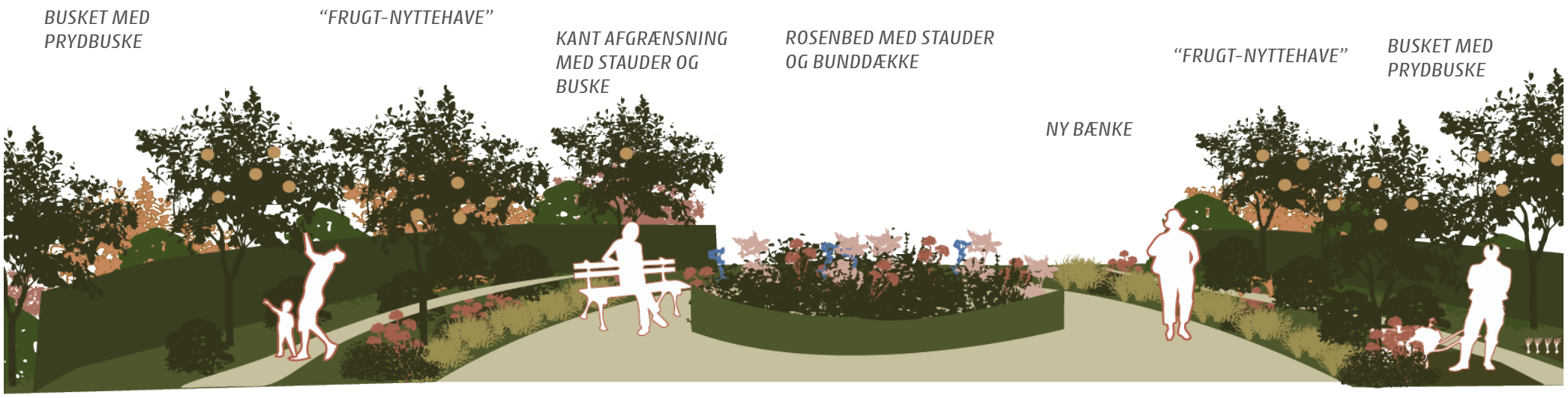

Princippet for rosenhaven, hvor der genetableres rosenbeplantning i nidtebed, mens bedene i periferien omdannes til frugt-nyttehaven (fig.47).

PERSPEKTIVERING

Er der fremtiden for projektet?
I enhver projekt er "0-ændringsalternativet" er en mulighed. Gennem interesseinvolveringsproces, har det vist sig at stor tal af beboer er tilfredse og glade at bo i Kildemarken og Skovgården. Der var dog mange, der ønskede forandringer, og vil gerne have mere natur på de grønne arealer. Derfor vurderer jeg at der er en fremtid for projektet, selv om der kan være en række udfordringer på vejen.
Det har også vist sig, at der var stor lyst blandt beboere at have mere indflydelse på udvikling af de fælles grønne arealer, og derfor aktiv beboerinvolvering ville være en optimalt løsning.
Der er dog en vis usikkerhed faktor, der det er kun 47 beboere, der er blevet involveret i processen.
Der kan arbejdes videre med beboernes motivering og involvering, i strategiimplementeringsprocessen.

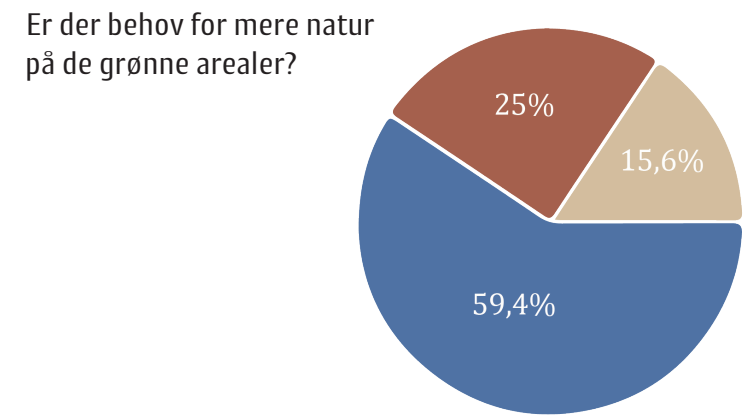

Uddrag fra spørgeskema, der viser at de fleste er positive overfor mere naturindhold på de grønne arealer (fig.48).

Dynamikken af interesseindvolveringsprocessen
I projektet vil jeg gerne bruge Diagrammen over dynamikken af beboerinvolveringsprocessen (Molin et al., 2014), som er en mønstre af beboerinvolvering over tiden, kan være et planlægningsredskab, for at vise forventet involvering i fremtiden, men også til at oversnestemme forventninger af de forskellige aktører.

Bio-gruppen
Bio-gruppen vil gerne påtage sig ansvar til at være projektstyrende i Kildemarken og Skovgården. Derfor har de nogen forventninger til eget engagement i processen over tid. De vil gerne præstere ekstra i starten (Bio-gruppen 2022, personlig meddelelse), og regne at over tid vil presset blive mindre. Her i starten har de en fast aftale om at mødes hver onsdag i måneden, men ud over det er der mange ekstra møder, både i hverdagen og i weekenden, da der er mange ekstraordinær opgave man skal løse, både gennem kommunikationen og gennem fælles fysisk indsats, som f.eks. afsætning af blomsteregnsbede.
I fremtiden regner de at fastholde det planlagte månedlig møde, mens mængden af ekstraordinært møde forvente de vil fælde, da der vil være ikke lige så meget planlægning og opgaver at varetage. De vil dog være synlige for beboer, som de tænker i forbindelse med specifikke arrangementer.
Bio-gruppen vil gerne have flere aktive medlemmer ind i teamet, som brænder for det grønne, og som kunne være med til at koordinere og planlægge arbejdet. De vil dog gerne forblive en mindre gruppe for at have nemmere kommunikation... De håber at strategiudviklingsproces med beboerinvolvering kunne hjælpe med både at finde disse medlemmer, men også ved at finde kontakt til beboer som vil gerne være behjælpeligt i Bio-gruppens arrangementer i Kildemarken og Skovgården.

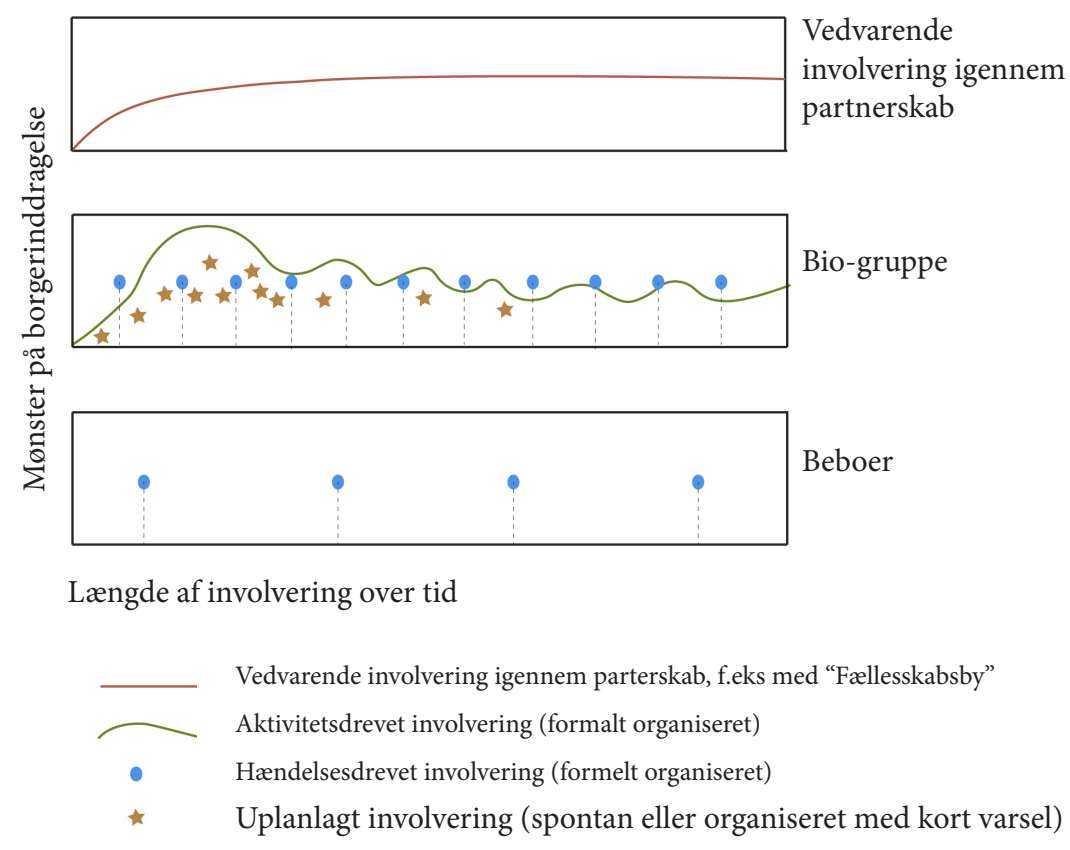

Estimeret mønstre af beboerinvolveringsproces over tid (fig.49).

Partnerskaber
Gennem afklaring af interesser i Kildemarken har jeg fundet frem til mulige partner for Bio-gruppen (se fig. 15).
Jeg har fundet frem til Fællesskabsbyen i Ringsted, DN - Danmarks naturfredningsforening, Ringsted kommune, 4 H.
Partenerskabet med Fællesskabsyen og kommunen ser vi som en der kunne blive til vedvarende. Partnerskabet tager tid at opbygge i starten, det kræver at skabe tillid og forståelse (se graff på fig.49).Partnerskaber med DN og 4 H er hovedsageligt noget i forbindelse med arrangementer.

Beboer
Der var planlagt beboerinvolvering i form af "fokusgruppeinterview" og "komsammen arrangement" i starten. Det vil sige at beboerinvolvering skete i forbindelse med arrangementer. Fremover kunne det være en god idé at fastholde beboerinvolvering, ved at f.eks. udnævne en fast dag om året for "Den grønne dag i Kildemarken", som kunne ligne "komsammen arrangement", hvor folk kan hvert år kunne have mulighed at diskutere det der sker på Kildemarkens udearealer, kom med forslag, og få indblik i det der blev lavet siden sidste gang.

Finansiering
Selv om mindre plejeniveauet på området betyder mindre omkostninger, er det vigtigt at indtænker finansiering af de større tiltag fra starten.
For nogen tiltag, som rosenhave, er der afsæt nogen penge hos Grundejerforeningen, mens for andre kan det være nødvendigt at søge midler fra eksterne organisationer, fonde.

Støtte til bæredygtig idé fra Ringsted kommune
Klima- og Miljøudvalget i Ringsted Kommune støtter bæredygtige ideer.
Der kan både søge penge til konkrete projekter eller til udvikling af bæredygtige projekter.
(Ringsted kommune, n.d.)

Fællesskabsbyen
"Pilotprojektet "Fællesskabsby" er støttet af Nordea-fonden med cirka otte millioner kroner og gennemføres i et samarbejde mellem Dansk almennyttigt Boligselskab, Komiteen for Sundhedsoplysning og Ringsted Kommune" (Ringsted netavis, n.d.). Der implementering af strategi kræver en del af beboerinvolvering, og beboerne kan danne en aktivt fællesskab omkring projektet, kan det være muligt at søge støtte.

Der er også en række almennyttige fonder, nævnt i afsnit 2, som kan giver støtte til grønne og bæredygtige projekter.

Selvfinansiering
Som en del af bæredygtig tankegang, kan selvfinansiering komme på tale. Biodiversiteten er ikke altid entydig med urørt. Mange artsrige biotoper, er menneskebetinget. For at være bæredygtigt er det vigtigt at tænke processen igennem, f.eks. "hvis vi få mange blomster, kan vi få også bier, og producere honning?" (fra interview med beboere). Men også i andre tilfælde, når det høje græs skal slås eller skoven skal udtyndes for at sikre selvforyngelse og artsrigdommen.

Opdeling i etaper

Projektområdet er stort, og det kræver opbakning blandt beboere, finansiering og godkendelser til at gå videre med det. Der er nogen tiltag der kan blive realiseret fra starten, mens andre har lange udsigter.

1-5 år - Kortsigtet mål
Blomstereng bede ved mindre opholdspladser kræver ikke de store anlægsomkostninger. Det samme med etablering af uklippede græsområder. Genetablering af rosenhave er et projekt, som har stor opbakning hos beboere og Grundejerforeningen. Der er også, ifølge Bio-gruppen, afsæt en vist beløb penge til formålet. Derfor vil det giver god mening at arbejde med fra starten. Opgaven for Bio-gruppen i denne fase, vil også være at skabe en "Bio-fællesskab", hvor det vil være muligt at indgangere beboere i gruppens arbejde.

5-10 år- Mellem-langsigtede mål
Områder til aktiv brug og sport eller leg, vil kræve ressourcer. Der skal enten sparres op til det eller søges midler. Det er vigtigt at ikke udsætte det i alt for langt tid i fremtiden, der det er efterspurgt af børnefamilier.
Det samme gælder nyttehave og andet form for fællesskabsaktiviteter.

Mere end 10 år – Langsigtet mål
At opnår biodiversiteten på intensivt plejede arealer i en boligbebyggelse er en langsigtet mål.
Der skal mere end 10 år for at gøre stedet mere artsrig. Det har også menneskelige faktorer i sig. Det kræver tid at skabe tillid til opgaven, og få folk til at ændre deres egne syn på tingene.

Opdeling i delområder
Opdeling i delområder gør det muligt at implementere strategi på delområder, hvis det f.eks. ikke bliver stemt igennem som helhed.

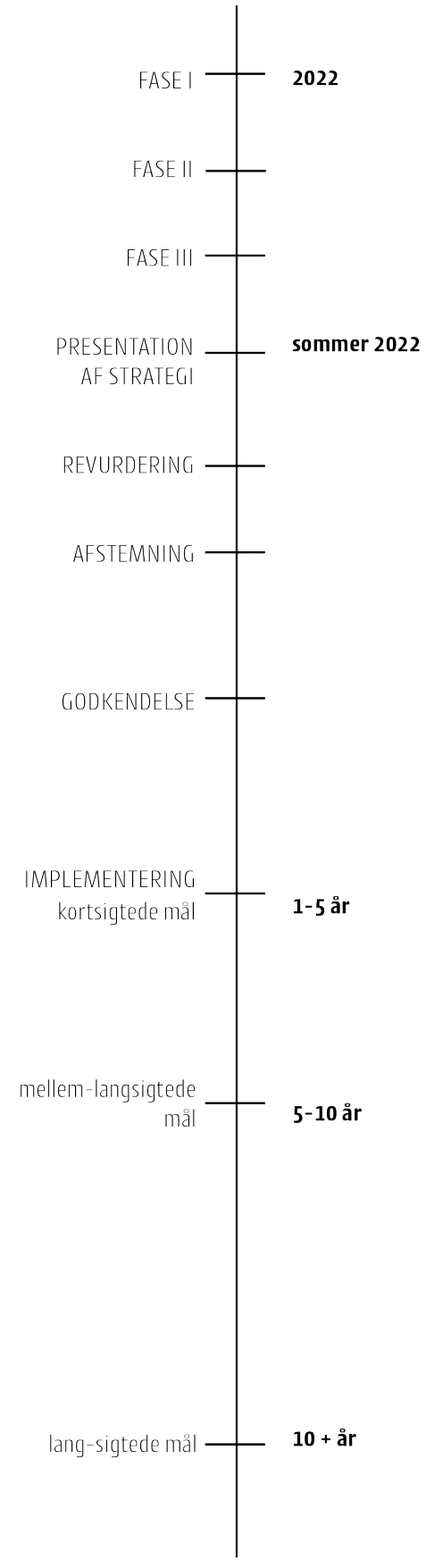

Tidslinje for implementering af strategi (fig.50).

REFLEKSION

Afklaring af naturbegrebet
I nogen tilbagemeldinger fra spørgeskemaundersøgelse, var der en del beboere, som syntes at spørgsmålene om natur var irrelevante. Det har dog vist sig i processen, at selve brug af begrebet natur, medførte mange forskellige reaktioner. Selve begrebet var også fortolket på mange forskellige måder. Dets betydning spændte meget bredt, fra at være alt hvad omgiver os, til noget der er smukt at kigge på, og til det der er vildt og ikke dyrket, eller ikke "friseret". For nogen var ordet natur entydigt med nogen positivt, mens for andre var det en uønsket faktorer, som vil kunne forringe deres privat liv (f.eks. insekter og dyr,der kravler i vinduer).
Dette speciale giver ikke et svar hvad er det rigtige natur er i Kildemarken og Skovgården, men er en dokumentation på det at det er meget bredt forstået. Projektet viser, at der er et behov for afklaring af begrebet, for at skabe fælles forståelse blandt beboere og interessegrupper, især når "mere natur" bliver brugt som målsætning.
Strategien for Kildemarken og Skovgården tager udgangspunkt i den natur og de forslag, som beboerne og interessegrupper har ønsket sig. Derfor er titlen for projektet er "Bo med natur", der intentionerne er at introducere den natur, som beboerne vil gerne live med.

Metoder
Det synlige
I processen af projektskrivning, har jeg brugt forskellige slags observationer, og analyser som tager udgangspunkt i det der kan opleves på stedet, så som projektområdets rumlige kvaliteter, indhold og områdets brug mm. Feltobservationer har vist sig at være meget brugbare, da de har vist mange forskellige problematikker på stedet, som f.eks. støj, vandlidende jord, manglende brug. Selv om der er blevet udført kun to observationer, kunne Bio-gruppens medlemmer godt genkende situationen.
Fra de rumlige analyser, viste Kevin Lynchs-analyse mere intentioner bag anlægget af bebyggelserne og grønne arealer. For eksempel stinettet og sammenhængende grønne arealer, afspejler ikke områdets brug, og derfor er det god idé at bruge analyser i kombination med hinanden.

Det skjulte
Analyse af fysiske forhold på stedet var en god måde på at afklare de muligheder og begrænsninger, der er på stedet. Nogen af dem understøttede de foretagne observationer, mens andre har givet en ny viden til projektet.

Eksperimenterende
Eksperimenterende midlertidige har vist sig, som en effektiv metode, da den har medprovokeret mange reaktioner hos beboere. I konteksten af Kildemarken og Skovgården, ser jeg det som særligt egnet metode, da der er en stor del af beboere som deltog ikke i beboereinvolveringsprocessen, og derfor er deres holdninger er uafklarede.

Det menneskelige
Det var ret udfodrende, at arbejde med ineresseinvolvering i projektet, og resultater er processen var uforudselige. Det viste sig at fokusgruppeinterview, var en ret effektivt måde for at involvere beboere i sammenskabende process. Jeg har prøvet at involvere beboere fra forskellige afdelinger, for at få flere vinkler på naturen og forskellige ønsker til startegien. Det har dog vist sig, at de fleste af dem der meldte sig til interview var i forvejen positiv overfor projektet med mere natur, og derfor var der stor sammenhærlighed mellem deltagere. Resultater af disse interview understøtter på mange måder Bio-gruppens egne ønsker. Overaskende for mig var beboernes aktiv deltagelse i spørgeskemaundersøgelse, hvor der var mere variation i svarende og reaktionerne. Derfor vurder jeg det, som en god metode for projektområdet.

Materialer og formuleringer
Til billedsortering i fokusgruppeinterview, har jeg udvalgt bestemte billeder både fra projektområdet og generelt fra Danmark. Dermed har indsnævret valg til bestemte billedmateriale. Jeg er også bevist om , at billed kvaliteter, som f.eks. farve, kan også påvirke folk respons.

Dette var også tilfælde med mentale test, hvor jeg har oplevet at formuleringer af spørgsmål havde stor indflydelse på der er blevet fortolket som natur. Tilføj... fra teksten

Ressourcer
Det har vist sig at tidsrammen for projektet var for kort. Det har vært svært at informere beboere i god tid, der skulle både laves analyser, holdes møder, og udarbejdes materialer til beboerinvolvering. Jeg tror også at der vil være større deltagelsestal, hvis processen var ikke så presset.

Læring
Jeg har ikke prøvet at arbejde med interesseinvolvering tidlige. Derfor var det en læringsprocess for mig. Og som sagt, når man har større erfaring, kan altid gøres bedre.

KILDER

LITTERATUR

Burgess. (2015). Multifunctional green infrastructure typology.

DAB. (2021). Sprudlende beboere vil indføre biodiversitet og liv i deres omgivelser - DAB. https://www.dabbolig.dk/aktuelt/nyheder/sprudlende-beboere-vil-indfoere-biodiversitet-og-liv-i-deres-omgivelser/.

DAB. (2016). En Byggesags Forløb. DAB. 1.udgave, 2.oplag.

Danske Anlægsgartnere. (2016). Pleje af grønne områder.

Duvall, P., Lennon, M., & Scott, M. (2018). The 'natures' of planning: evolving conceptualizations of nature as expressed in urban planning theory and practice. In European Planning Studies (Vol. 26, Issue 3, pp. 480–501). Routledge. https://doi.org/10.1080/09654313.2017.1404556

Freeman, R. E. (1984). Strategic Management: A Stakeholder Approach - R. Edward Freeman - Google Books. https://books.google.dk/books?hl=en&lr=&id=NpmA_qEiOpkC&oi=fnd&pg=PR5&ots=61gfD8R6TK&sig=WEXP2KXjp6CbSVlHsI6D_Uu8a6A&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Frey, B. B. (2018). Projective Tests. The SAGE Encyclopedia of Educational Research, Measurement, and Evaluation. https://doi.org/10.4135/9781506326139.N552

Greig et al. (2018). Insight into Enabling Adaptive Management

Hansen, K et al. (2007). Organisation- videregående uddannelse.2 udgave, 1. oplag. Kildemarken - DAB. (n.d.). Lokaliseret d 13, 2022, fra https://www.dabbolig.dk/ringsted-almene-boligselskab/afdelingsoversigt/kildemarken/kildemarken/

Hans Fink. (2002). Naturens værdi : vinkler på danskernes forhold til naturen (1. udgave, 1. oplag). Gad.

Hansen, J.S. (1989). Fire forskellige natursyn.

Harboe, T. (2013). Metode og projektskrivning : en introduktion (2. udgave). Samfundslitteratur.

Jørgensen, Gertrud (1992): Billedsortering i beboerinterviews - refleksioner over en metode og dens anvendelighed i en specifik undersøgelse. Nordisk Arkitekturforskning 1992:3, pp 107 – 116.

Kristensen, H. (2017). DAB – 75 år med almene boliger. DAB

Københavns universitet. (n.d.). Rødgranens sundhed – Københavns Universitet. Lokaliseret d 12 maj, 2022, fra https://ign.ku.dk/samarbejde-med-ign/forskningsbaseret-raadgivning/skovsundhed/roedgrans-sundhed/

Landsbyggefonden. (n.d.). Om LBF - Landsbyggefonden.Lokaliseret d 24.maj, 2022, from https://www.lbf.dk/om-lbf/

Larsen, J. B., Præstholm, S., Lassen, J. N., & Simonsen, T. R. (2013). Danmarks nye skove : håndbog i skovrejsning og skovudvikling (1. udgave). Landskabsværkstedet.

Low, S., Simpson, T., & Scheld, S. (2018). Toolkit for the Ethnographic Study of Space TESS. www.thepsrg.org

Miljøministeriet. (2003). Danmarks Miljøundersøgelser Miljøministeriet Naturen i et hverdagslivs-perspektiv.

Miljøstyrrelsen. (n.d.). Glansbladet hæg. Lokaliseret d. 27 maj, 2022, fra https://mst.dk/natur-vand/natur/artsleksikon/froeplanter/glansbladet-haeg/

Molin, J., Fors, H., & Faehnle, M. (2014). CITIZEN PARTICIPATION FOR BETTER URBAN GREEN SPACES.

Olander, S., & Landin, A. (2005). Evaluation of stakeholder influence in the implementation of construction projects. International Journal of Project Management, 23(4), 321–328. https://doi.org/10.1016/J.IJPROMAN.2005.02.002

Pedersen. (1986). Naturens bog (1. oplag). Anis.

Ringholm, L. (2012). Grundejerforening Kildemarken 1987-1012

Ringsted Kommune. (n.d.). Kommuneplan. Lokaliseret d. 18 april, 2022, fra https://ringsted.dk/kommunen/politikker-planer/kommuneplan

Ringsted kommune. (n.d.-b). Lokalplan 17-1.

Stahlschmidt, P. (2001). Metoder til landskabsanalyse : kortlægning af stedets karakter og potentiale. Grønt Miljø.

Wibeck, V. (2000). Fokusgrupper : om fokuserade gruppintervjuer som undersökningsmetod - Häftad, Svenska, 2010

HJEMMESIDER

Dansk Skovforening. (n.d.). Fakta om Danmarks skove - statistik og nøgletal - Dansk Skovforening. Lokaliseret d. 24 maj, 2022, from https://www.danskskovforening.dk/fakta-om-danmarks-skove/

DN. (n.d.). Danmarks Naturfredningsforening. Lokaliseret d. 24 maj, 2022, from https://www.dn.dk/om-os/

DR. (n.d.). DR sætter fokus på vild natur i efteråret. Nyt fra DR. Lokaliseret d. 24 maj, 2022, from https://www.dr.dk/om-dr/nyheder/dr-saetter-fokus-paa-vild-natur-i-efteraaret

Folketinget. (n.d.). EU's love / Folketingets EU-Oplysning. Lokaliseret d. 6 februar, 2022, på https://www.eu.dk/da/fakta-og-tal/s%C3%A5dan-lovgiver-eu/eus-love

Globale Gymnasier. (n.d.). Verdensmålene | Verdensmålene.dk. Lokaliseret d. 31 januar, 2022, på https://www.verdensmaalene.dk/fakta/verdensmaalene

GRF Kildemarken. (n.d.). Biodiversitetsprojektet – Grundejerforeningen Kildemarken. Lokaliseret d. 31 maj, 2022, from https://www.grf-kildemarken.dk/projekter/biodiversitetsprojektet/

OKNygaard, Anlæg og drift. Hele Danmarks anlægsgartnerOKNygaard. (n.d.). Lokaliseret d. 30 juni, 2022, from https://oknygaard.dk/

Ringsted kommune. (n.d.-a). 4B9. Lokaliseret d. 17 april, 2022, på https://ringsted.cowiplan.dk/kommuneplan/kommuneplan-2021-2033/rammer/ringsted-by/ringsted-oest/4b9/

Retsinformationen. (2020). Planloven. https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/1157

Kærehave skov. (n.d.). Lokaliseret d. 10 maj, 2022, på https://kaerehave-skov.dk/#

Vild Med Vilje. (n.d.). Lokaliseret d. 24 maj, 2022, på https://www.vildmedvilje.dk/

BILLEDER

Billed 1: Stahlschmidt, P. (2001). Metoder til landskabsanalyse : kortlægning af stedets karakter og potentiale. Grønt Miljø.

Billede 2: DAB-Landskabs billedsamling

Billede 3: DAB. (2021). Sprudlende beboere vil indføre biodiversitet og liv i deres omgivelser - DAB. https://www.dabbolig.dk/aktuelt/nyheder/sprudlende-beboere-vil-indfoere-biodiversitet-og-liv-i-deres-omgivelser/

Billede 4: DAB. (2021). Sprudlende beboere vil indføre biodiversitet og liv i deres omgivelser - DAB. https://www.dabbolig.dk/aktuelt/nyheder/sprudlende-beboere-vil-indfoere-biodiversitet-og-liv-i-deres-omgivelser/

Billede 11: Velkommen - Kærehave skov. (n.d.). Lokaliseret d. 10 maj, 2022, på https://kaerehave-skov.dk/#

Billede 12: Fredskoven - den dejlige skov ved Bogense. (n.d.). Lokaliseret d. 10 maj, 2022.

Billede 13: Smukke Pedersborg Sø – Dit Sorø. (n.d.). Lokaliseret d. 10 maj, 2022, på https://dit-soroe.dk/smukke-pedersborg-soe/

Billede 18: Lokaliseret d. 10 maj på https://ordrupgaard.dk/udstillinger/doug-mike-starn/

Alle fotos og illustrationer, der ikke er blevet krediteret på denne liste, er af forfatterne

KORTMATERIALE

Kortmateriale og luftfotos er hentet i GiS fra:

Erhvervsstyrelsen, Plandata (https://kort.plandata.dk/)

Miljøgis. (n.d.). Retrieved May 15, 2022, fra https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=noise

Ringsted kommune (n.d.-b). 4B9. Retrieved May 12, 2022, fra https://ringsted.cowiplan.dk/kommuneplan/kommuneplan-2021-2033/rammer/ringsted-by/ringsted-oest/4b9/

Jordartskort fra GEUS, 1: 25000, https://www.geus.dk/

Kortutræk med ejendommens ejerforhold, udarbejdet af Hans Skov-Petersen, professor på Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns universitet

PERSONLIG KOMMUNIKATION

Jørgensen, G. (2022): Personlig kommunikation. Arkitekt, ph.d. og professor i byplanlægning i Sektion for Landskabsarkitektur og Planlægning. Københavns universitet, Rolighedsvej 23, 1958 Frederiksberg C. Telefon: +4535331828. e-mail: gej@ign.ku.dk

Bio-gruppen (2022): Personlig kommunikation. Mathias Stabæk.

Ringsted kommune (2022): Personlig kommunikation. Kristian Lønborg Andersen. Planlægger. Ringsted Kommune. Teknik- og Miljøcenter. Plan og Byg. Rønnedevej 9 · 4100 Ringsted. Tel.: 57626300 · Dir.: 57626338

DAB (2022): Personlig kommunikation.DAB-Landskab. Finsensvej 33, 2000 Frederiksberg.